

Operativni program
**KONKURENTNOST
I KOHEZIJA**

PROJEKT: REVITALIZACIJA
OBRAMBENIH UTVRDA
GRADA KORČULE

Europska unija - Zajedno do fondova EU - Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog fonda za regionalni razvoj

PLAN UPRAVLJANJA STAROM GRADSKOM JEZGROM GRADA KORČULE

NACRT ZA JAVNO
SAVJETOVANJE

IMPRESSUM

Naručitelj

KORA d.o.o. – Korčulanska razvojna agencija za lokalni razvoj i poslovne usluge

Trg Antuna i Stjepana Radića 1, 20 260 Korčula

Izrađivač

Urbanex d.o.o.

Boktuljin put 26, 21 000 Split
Vlaška 95, 10 000 Zagreb

2019.

SADRŽAJ

UVOD.....	3
METODOLOGIJA IZRADE.....	4
ZAKONSKA OSNOVA ZAŠTITE STARE GRADSKJE JEZGRE GRADA KORČULE.....	9
PROSTORNI OBUHVAT IZRADE PLANA UPRAVLJANJA.....	12
POVIJESNI RAZVOJ STARE GRADSKJE JEZGRE.....	14
ANALIZA STANJA.....	17
ZAŠTIĆENA KULTURNA DOBRA I OBJEKTI S KULTURNO-POVIJESNIM ZNAČAJKAMA.....	17
STANOVNIŠTVO.....	23
STANOVANJE.....	45
GOSPODARSTVO.....	48
DRUŠTVENE DJELATNOSTI.....	65
KOMUNALNA INFRASTRUKTURA.....	70
PROMETNA INFRASTRUKTURA I MOBILNOST.....	76
PRIRODA I OKOLIŠ.....	82
FUNKCIONALNO-PROSTORNA STRUKTURA.....	85
IDENTIFIKACIJA RAZVOJNIH IZAZOVA I POTENCIJALA.....	102
STRATEŠKI OKVIR.....	103
NIT VODILJA - VIZIJA.....	103
OPĆI CILJEVI.....	104
SPECIFIČNI CILJEVI I AKTIVNOSTI.....	108
VIŠEDIMENZIONALNOST AKTIVNOSTI.....	127
POPIS LITERATURE I IZVORA.....	128

UVOD

Stare gradske jezgre su osnova kulturnog i prostornog identiteta svake lokalne zajednice i najčešće najprepoznatljiviji elementi urbanog područja unutar kojeg se nalaze. Stare gradske jezgre su oblik povijesnog urbanog krajolika koji se definira kao urbano područje nastalo kao rezultat povijesnog preklapanja i međusobnog prožimanja slojeva raznolikih kulturnih i prirodnih vrijednosti i atributa koje se širi izvan uskih granica „povijesnog centra“ te uključuje i širi urbani kontekst i njegova sveukupna geografska obilježja (UNESCO, 2011). Povijesni urbani krajolici obuhvaćaju osim izgrađenih urbanih struktura i prirodni okoliš, njegova topografska, fizička i prirodna obilježja koja su tijekom urbanog razvoja u većoj ili manjoj mjeri ostala prepoznatljiva (Dumbović Bilušić, 2015).

Stare gradske jezgre danas se susreću s brojnim pritiscima koji se javljaju kao posljedica procesa urbanizacije i globalizacije, potrebe za socioekonomskim razvojem te klimatskih promjena koje dovode i do sve učestalijih ekstremnih vremenskih pojava. I dok s jedne strane urbanizacija i globalizacija pružaju gospodarske, društvene i kulturne prilike koje mogu unaprijediti kvalitetu života i tradicionalni karakter urbanih povijesnih cjelina, s druge strane neadekvatno upravljanje razvojem i sporo reagiranje na promjene mogu dovesti do propadanja identiteta lokalnih zajednica, gubljenja funkcionalnosti i tradicionalne uloge stare gradske jezgre, ali i intenzivnog pada broja stanovnika. Stoga je izuzetno bitno kvalitetno i jasno usmjereno upravljanje starim gradskim jezgrama kroz koje je moguće iskoristiti prilike koje nastaju kao rezultat dostupnosti novih tehnologija i sve većeg značaja povijesnih urbanih krajolika kao turističkih atrakcija, čime je naposljetku moguće znatno unaprijediti kvalitetu života u starim gradskim jezgrama i njihovoj okolini.

S ciljem pravovremenog odgovora na navedene izazove te utvrđivanja jasnog smjera daljnjeg razvoja izrađen je Plan upravljanja starom gradskom jezgrom grada Korčule (nadalje: Plan upravljanja) koji predstavlja temeljni strateški razvojni dokument kojim se određuju način i smjernice upravljanja starom gradskom jezgrom. Plan upravljanja se izrađuje u sklopu projekta Revitalizacija obrambenih utvrda Grada Korčule sufinanciranog iz Europskog fonda za regionalni razvoj (EFRR) čijom će se provedbom revitalizirati kulturna baština grada Korčule.

METODOLOGIJA IZRADE

Plan upravljanja starom gradskom jezgrom grada Korčule izrađuje se kao strateški razvojni dokument kojim se utvrđuju ciljevi i prioritete cjelokupnog razvoja stare gradske jezgre grada Korčule usuglašeni s dokumentima višeg reda, lokalnim vlastima te predstavnicima javnog, privatnog i civilnog sektora. Plan upravljanja sadrži ciljeve, prioritete i mjere razvoja za razdoblje od deset godina (2019.-2028.).

U Republici Hrvatskoj trenutno ne postoji jedinstveni zakonom definiran i općeprihvaćen metodološki okvir izrade planova upravljanja starim gradskim jezgrama, stoga se proces izrade Plana upravljanja starom gradskom jezgrom grada Korčule vodi preporukama Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu (UNESCO). Osim navedenih preporuka, tijekom procesa izrade Plana upravljanja u obzir su uzeta i osnovna načela strateškog planiranja definirana Zakonom o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (2017) te načela zaštite i očuvanja kulturne baštine definirana Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (2018).

UNESCO je 2011. g. definirao preporuke za povijesni urbani krajolik (*eng. Recommendation on the historic urban landscape*) s ciljem naglašavanja potrebe za boljom integracijom strategija očuvanja urbane kulturne baštine i širih ciljeva održivog razvoja, kako bi se potaknulo zajedničko javno i privatno djelovanje usmjereno na očuvanje i povećanje kvalitete životnog okruženja u urbanim cjelinama. Navedenim modelom predlaže se pristup kojim se identificiraju, čuvaju i planski razvijaju povijesna područja u okviru njihova šireg urbanog konteksta na način da se razmotre međupovezanost i međuovisnost prisutnih fizičkih formi, njihove prostorne organizacije i povezanosti, njihova prirodna obilježja i okruženje te njihove društvene, kulturalne i gospodarske vrijednosti (UNESCO, 2011).

UNESCO-ove preporuke definiraju šest osnovnih koraka koje je potrebno poduzeti prilikom primjene predloženog modela upravljanja razvojem povijesnim urbanim cjelinama: 1) provođenje sveobuhvatnog istraživanja i kartiranja prirodnih, kulturnih i društvenih resursa, 2) postizanje konsenzusa između različitih skupina lokalnih dionika kroz široku primjenu participativnog pristupa u planiranju, odnosno uključivanje što većeg broja lokalnih dionika u proces izrade razvojnog dokumenta, 3) procjena razine osjetljivosti i ranjivosti prostora na socioekonomske trendove i posljedice klimatskih promjena, 4) integracija vrijednosti kulturne baštine i njihove osjetljivosti u širi razvojni okvir, 5) prioritizacija mjera usmjerenih na očuvanje i razvoj, 6) razvoj prikladnog mehanizma provedbe definiranih mjera koji idealno uključuje partnerstva sastavljena od lokalnih dionika.

Koraci, odnosno faze izrade Plana upravljanja usklađeni su s navedenim preporukama UNESCO-a, a obuhvaćaju u inicijalnoj fazi provođenje sveobuhvatne analize postojećeg stanja i trendova, temeljem kojih se potom utvrđuju razvojni izazovi i potencijali. Sukladno navedenom potom se definiraju strateški razvojni ciljevi i prioritete te mjere kojima će se isti

ostvariti. Posljednja faza izrade obuhvaća definiranje akcijskog plana provedbe kojim se konkretiziraju mehanizmi provedbe razvojnih mjera.

PARTICIPATIVAN PRISTUP

Participativan pristup najznačajnija je odlika izrade Plana upravljanja starom gradskom jezgrom grada Korčule. Uključivanje što većeg broja lokalnih dionika u proces izrade Plana upravljanja osigurava kvalitetne ulazne informacije u fazama analize postojećeg stanja te identifikacije razvojnih izazova i potencijala, temeljem čega se stvara mogućnost definiranja jasno usmjerenih razvojnih ciljeva, prioriteta i mjera usmjerenih na upravo one razvojne aspekte identificirane od strane same lokalne zajednice.

Tijekom procesa izrade Plana upravljanja participativan pristup primjenjen je u dva oblika:

– FOKUS GRUPE

U svrhu prikupljanja informacija o stanju, trendovima, razvojnim izazovima i potencijalima stare gradske jezgre izravno od strane lokalne zajednice održane su tri fokus grupe koje su okupile dionike iz javnog, privatnog i civilnog sektora, kao i stanovništvo s područja stare gradske jezgre.

NAZIV FOKUS GRUPE	MJESTO ODRŽAVANJA	DATUM I VRIJEME ODRŽAVANJA	BROJ SUDIONIKA
Gospodarstvo-turizam	Velika gradska vijećnica Grada Korčule, Trg Antuna i Stjepana Radića 1, Korčula	13.03.2019., 11:00	11
Institucije i udruge		13.03.2019., 14:00	10
Stanovništvo		13.03.2019., 16:00	35

– JAVNO SAVJETOVANJE

Po izradi nacrtu Plana upravljanja održano je javno savjetovanje tijekom kojega je održano predstavljanje nacrtu Plana upravljanja cjelokupnom zainteresiranom stanovništvu i ostalim lokalnim dionicima.

ANALIZA STANJA

Analiza stanja predstavlja podlogu za strateško planiranje budućeg razvoja temeljem koje se identificiraju razvojne potrebe i potencijali. Analiza je multisektorska i adresira stanje i trendove u društvenom, gospodarskom, infrastrukturnom i okolišnom sektoru te identificira probleme koje je potrebno naglasiti kako bi se osigurao prostorno ujednačen, održiv i strateški usmjeren razvoj stare gradske jezgre. Analiza stanja kombinira kvantitativne i

kvalitativne metode kako bi se stekao precizan uvid u postojeće stanje i trendove. Podaci za analizu prikupljeni su od relevantnih institucija i organizacija, pri čemu je dio kvalitativnih podataka prikupljen kroz rad s fokus grupama izravno od lokalnih dionika. Prilikom analize stanja korištena je prostorna analiza putem Geografskog informacijskog sustava (GIS) koja je provedena u programu ArcGIS, pri čemu su neki od osnovnih inputa (prostornih podataka) prikupljeni metodom terenskog istraživanja prilikom čega je kartiranjem funkcionalno-prostorne strukture popisana namjena svih objekata u prostornom obuhvatu stare gradske jezgre.

UTVRĐIVANJE RAZVOJNIH IZAZOVA I POTENCIJALA

Utvrdjivanje razvojnih izazova i potencijala provedeno je metodom analize snaga, slabosti, prilika i prijetnji (SWOT analiza). Pritom su slabosti i prijetnje analizirane kako bi se identificirali razvojni izazovi, dok su se snage i prilike analizirale u svrhu identificiranja razvojnih potencijala.

Objašnjenje komponenata SWOT analize:

- **SNAGE** podrazumijevaju područja, resurse i sposobnosti unutar područja stare gradske jezgre na koje se ona može osloniti u razvoju i koje pružaju najveće mogućnosti za uspjeh;
- **SLABOSTI** ukazuju koja područja, resursi i sposobnosti unutar područja stare gradske jezgre ograničavaju ili onemogućuju njen razvoj;
- **PRILIKE** su područja, resursi i sposobnosti izvan područja stare gradske jezgre koje bi se mogle iskoristiti za njen razvoj, odnosno kroz koje bi se mogle povećati snage i/ili smanjiti slabosti;
- **PRIJETNJE** predstavljaju područja, resurse i sposobnosti izvan područja stare gradske jezgre koji mogu ugroziti njen razvoj, odnosno koji bi mogli smanjiti snage i/ili povećati slabosti.

STRATEŠKI OKVIR

Strateški okvir središnji je dio Plana upravljanja u kojem su definirani opći razvojni ciljevi, specifični ciljevi te razvojne aktivnosti. Definiranje istih temelji se na prethodno provedenoj analizi stanja te utvrđenim razvojnim izazovima i potencijalima kroz koje su utvrđena strateška razvojna područja čije će unaprjeđenje najznačajnije doprinijeti sveukupnom

razvoju stare gradske jezgre. Strateški okvir sadrži i viziju koja predstavlja predodžbu razvoja stare gradske jezgre kojom je implicitno ukazano kakav napredak se očekuje da će biti postignut na kraju razdoblja za koje se Plan upravljanja izrađuje.

METODOLOŠKE NAPOMENE

S obzirom da se u hrvatskom jeziku koristi ista riječ za formalni (grad što ga čini kompaktno sagrađeni prostor s cjelokupnim urbanim sadržajem; Vresk, 2002) i administrativni grad (grad što ga čini kompaktno sagrađen prostor zajedno s urbaniziranom i funkcionalno integriranom okolicom; Vresk, 2002), u Planu upravljanja se koristi ustaljena geografska praksa pisanjem riječi grad s malim početnim slovom (*grad*) kada se misli na formalni grad te s velikim početnim slovom (*Grad*) kada se misli na administrativni grad. Također, prilikom analize na razini naselja za naselje Korčulu koristi se naziv „*gradsko naselje*“ kako bi se jasnije prikazala razlika između samog središnjeg naselja Korčule i ostalih prigradskih naselja u administrativnom obuhvatu Grada.

ZAKONSKA OSNOVA ZAŠTITE STARE GRADSKE JEZGRE GRADA KORČULE

Kulturno-povijesna cjelina stare gradske jezgre grada Korčule ima svojstvo kulturnog dobra temeljem Rješenja Ministarstva kulture Republike Hrvatske iz veljače 2014. godine. Ovom Rješenju prethodila je zaštita stare gradske jezgre iz 1970. godine kada je označena kao spomenik kulture upisom u Registar nepokretnih spomenika kulture Regionalnog zavoda za zaštitu spomenika kulture u Splitu pod brojem RST 541.

Sustav mjera zaštite kulturnih dobara grada Korčule upisanih u Registar propisuje Konzervatorski odjel u Dubrovniku koji obavlja poslove propisane Zakonom i pravilima struke poput istraživanja, evidentiranja, dokumentiranja i promicanja kulturnih dobara, primjene odgovarajućih metoda i mjera njihove zaštite, utvrđivanja posebnih uvjeta građenja, korištenja, namjene i upravljanja tim dobrima, utvrđivanja režima zaštite, organiziranja i izvođenja zaštitnih radova, kontrole uvoza i izvoza kulturnih dobara itd. Skrb o kulturnim dobrima na području Grada Korčule, uz službu Upravnog odjela za prostorno uređenje, zaštitu okoliša, gradnju, komunalno gospodarstvo i promet Grada Korčule, obavljaju i ustanove koje imaju sjedište u staroj gradskoj jezgri – Gradski muzej Korčula, Kuća Marka Pola te crkvena uprava. Na kulturna dobra se, bez obzira na vlasništvo, preventivnu zaštitu ili registraciju, primjenjuju odredbe Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.

Sustav zaštite kulturno-povijesne cjeline stare gradske jezgre grada Korčule utvrđen je zoningom te su uspostavljene zona A (potpuna zaštita povijesnih struktura), B (djelomična zaštita povijesnih struktura) i C (ambijentalna zaštita). U nastavku slijedi opis mjera zaštite za pojedinu zonu:

– **Potpuna zaštita povijesnih struktura (zona A)**

Odnosi se na kulturno-povijesnu cjelinu koja sadrži dobro očuvane i osobito vrijedne povijesne strukture. Sustavom mjera zaštite u ovoj zoni uvjetuje se cjelovita zaštita i očuvanje svih kulturno-povijesnih vrijednosti uz najveće moguće poštivanje tradicije, funkcije prostora i sadržaja. Na području zone prihvatljive su metode urbanističke sanacije temeljene na povijesnoj matrici izgradnje, a strogo se kontrolira unošenje novih struktura i sadržaja stranih i neprikladnih sačuvanim kulturno-povijesnim vrijednostima. Na građevinama unutar zone mogu se provoditi metode sanacije, konzervacije, restauracije, prezentacije i konzervatorske rekonstrukcije.

– **Djelomična zaštita povijesnih struktura (zona B)**

Uvjetuje zaštitu osnovnih elemenata povijesne planske matrice i karakteristike skupina građevina, pojedinih pojedinačno zaštićenih građevina i drugih važnih vrijednosti za ukupnost kulturno-povijesne cjeline. Na području zone uvjetuju se intervencije u smislu prilagođavanja funkcija i sadržaja suvremenim potrebama, ali bez bitnih fizičkih izmjena sačuvanih elemenata povijesnih struktura. Prihvatljive su metode konzervacije, rekonstrukcije, rekompozicije i integracije u cilju povezivanja povijesnih s novim strukturama i sadržajima koji proizlaze iz suvremenih potreba.

– **Ambijentalna zaštita (zona C)**

Uvjetuje cjelovitu zaštitu i očuvanje matrice povijesne izgradnje, stilsko-morfoloških karakteristika povijesnog i prostornog okoliša cjeline. Na području zone prihvatljive su intervencije uz pridržavanje osnovnih načela zaštite kulturno-povijesne cjeline. Pri radovima na uređenju prostora prihvatljive su metode obnove postojećih struktura i izgradnja novih uz uvjet očuvanja ambijentalnih karakteristika kulturno-povijesne cjeline, tradicijskih oblika, krajobraznog karaktera i harmoničkog sklada cjelina.

IZVOD IZ OBRAZLOŽENJA RJEŠENJA MINISTARSTVA KULTURE

Grad Korčula jedna je od najsačuvanijih srednjovjekovnih urbanističkih cjelina na Jadranu pa i na cijelom Mediteranu. Grad je rano opasan visokim zidinama i kulama s kopnene i morske strane, prvotno podignutima najkasnije u 13. stoljeću, o čemu svjedoči i uvodna pjesma korčulanskog Statuta 1214. g., gdje se navodi da je knez Marsilije Zorzi obnovio grad i njegove zidine. Strateški odličan položaj uvjetovao je, a prirodna podloga omogućila negdašnju potpunu opkoljenost zidinama, koje se podudaraju s linijom morske obale. Ovaj planirani organski grad ističe se skladom vanjskog, plastički bujnog izgleda i unutrašnje, gotovo geometrijske planimetrije. Na vrhu kupolastog brežuljka ističe se dominantna katedrala s visokim zvonikom, koji je služio i kao izvidnica. Tlocrt grada rezultat je konzekventnog i ekonomičnog načina planiranja, pri kojem je izduženi stambeni blok s dva reda kuća međusobno odvojenih kanalom za otpadne vode, „kaniželom“, a omeđen parom stambenih ulica, korišten kao jedinstveni prostorni modul. Blokovi, „insule“, formiraju 24 stambene ulice, u kojima se izmjenjuju javne građevine: Knežev dvor, Vijećnica, Loža s velebnom i dominantnom stolnicom sv.Marka, crkvama sv.Petra, sv.Mihovila, Svih svetih, Gospojina i kićenim zdanjima među kojima se reprezentativnošću ističu palače: Gabrielis, Arneri, Ismaelis, Španić, biskupska, uz skromnija i raskošnija gradska zdanja: kuću „Marka Pola“, s civilnim centrom grada na trgu kod kopnenih vrata, a vjerskim na tjemenu poluotoka, s pratećom

komunalnom i prometnom infrastrukturom. Skladnost obrambenih i prostornih aspekata osnovno je obilježje i vrijednost urbanističke cjeline, čiji je simetrični poredak omogućivao koheziju kolektivnoga života male aglomeracije usuglašene socijalne strukture i civilizacijskog dosega.

Cijeli grad je izgrađen kvalitetnim korčulanskim kamenom, eksportiranim iz okolice, poglavito korčulanskog arhipelaga, već u antici, čije se branje i obrada snažno razvija u drugoj polovici 14. stoljeća, prerastajući uz pomorstvo i brodogradnju u najjaču gospodarsku granu. Tako usmjeren razvoj gospodarstva bio je presudan za oblikovanje Korčule od početka 15. stoljeća na već zacrtanoj urbanističkoj matrici, preobrazivši skromno naselje u grad izrazitih stilskih odlika, s dominantnim gotičko-renesansnim vrsnoćama. Uz podizanje nove katedrale sv. Marka, među palačama i kućama za stanovanje pojavljuju se teme i oblici kakvi nisu česti u drugim priobalnim gradovima: mostovi (punti) preko ulica, balkoni na pročeljima i u dvorištima, lođe i terase na vršnim katovima, sve u mjerilu malog grada.

MACRO

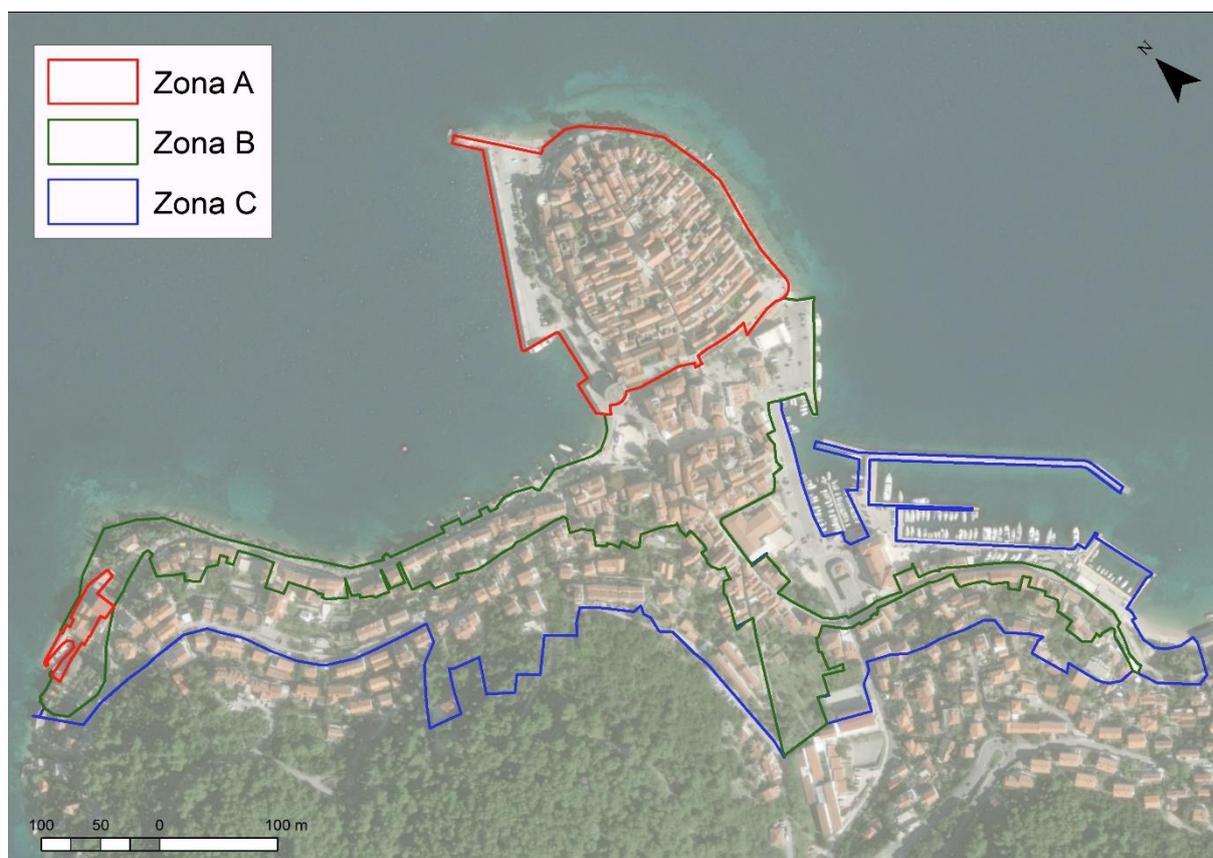
PROSTORNI OBUHVAT IZRADE PLANA UPRAVLJANJA

Prostorni obuhvat Povijesne cjeline grada Korčule i njezine neposredne okolice podijeljen je na tri dijela: Zona „A“, Zona „B“ te Zona „C“ koje se razlikuju po prostornom obuhvatu te stupnjem zaštite.

Zona A predstavlja sam poluotočni i najstariji dio grada Korčule i manji dio na zapadnom dijelu cijele stare gradske jezgre grada Korčule, odnosno dio oko Dominikanskog samostana i crkve Sv. Nikole, a odnosi se na kulturno povijesnu cjelinu ili njezine dijelove koji sadrže dobro očuvane osobito vrijedne povijesne strukture (Rješenje o zaštiti stare gradske jezgre, 2014). S južne strane Zona A omeđena je Ulicom Foša i Rampada te trgom Kralja Tomislava, dok istočnu, zapadnu i sjevernu granicu ove zone čini morska obala (Rješenje o zaštiti stare gradske jezgre, 2014).

Zona B koja se nadovezuje na Zonu A uvjetuje se u dijelovima kulturno - povijesne cjeline koji sadrže vrijedne elemente povijesnih struktura različitog stupnja očuvanosti. Sjeverna granica Zone „B“ poklapa se s obalnom linijom uz Put Sv. Nikole dok južna granica prati granicu objekata uz Put Sv. Nikole do objekata u ulici Pelavin mir. Park Foretić je najjužniji dio Zone B čija se granica dalje nastavlja ulicom Šetalište Frana Kršinića te ulicom Hrvatske bratske zajednice. „Sustavom mjera zaštite u ovoj zoni, odnosno zonama koje se nalaze na području kulturno povijesne cjeline unutar prostornih međa, utvrđenih rješenjem o utvrđivanju svojstva kulturnog dobra, uvjetovat će se zaštita i očuvanje osnovnih elemenata povijesne planske matrice i karakterističnih skupina građevina, pojedinih građevina i drugih, za ukupnost određene kulturno - povijesne cjeline važnih vrijednosti, a prije svega oblika građevina i sklopova, gabarita i povijesnih sadržaja. (Rješenje o zaštiti stare gradske jezgre, 2014).

Zona C koja je zonom „B“ podijeljena na dva dijela uvjetuje se dijelovima kulturno-povijesne cjeline, s prorijeđenim povijesnim strukturama ili bez značajnih primjera povijesne izgradnje, koji osiguravaju kvalitetnu i funkcionalnu prezentaciju kulturno-povijesnih vrijednosti zona potpune ili djelomične zaštite (zona A i B) (Rješenje o zaštiti stare gradske jezgre, 2014).

Sl. 1. Prostorni obuhvat stare gradske jezgre grada Korčule s utvrđenim zonama zaštite

Izvor podataka: Rješenje o zaštiti stare gradske jezgre, 2014

Različita kategorizacija stare gradske jezgre važna je odrednica pri revitalizaciji jer izravno utječe na izbor metoda, mjera revitalizacije i budućeg sadržaja. Budući model rasporeda i strukture funkcija u jezgri stoga mora biti prilagođen pojedinom tipu zaštite uporabom postojećeg rasporeda poslovnih prostora i mreže objekata. Ovakav tip zaštite ograničava broj i strukturu novih funkcija u najstrožem dijelu stare gradske jezgre no istodobno u zoni „B” i „C” omogućava aktivnu zaštitu koja podrazumijeva uklapanje građevinskog nasljeđa u aktivan život regeneriranog grada. Prenamjena i obogaćivanje funkcijama sredstvo je privlačnja kapitala u povijesne ili zapuštene dijelove grada, dijelove kojima je revitalizacija neophodna kao dio aktivne zaštite starih gradskih jezgara.

POVIJESNI RAZVOJ STARE GRADSKJE JEZGRE

Planirajući revitalizaciju grada ili jednog njegovog dijela, potrebno je poznavati okolnosti njegova nastanka i razvoja. U želji da se starom gradskom jezgrom upravlja na adekvatan način, nužno je sagledati njezin karakter, duh mjesta i kontinuitet.

Razvoj naseljenosti otoka Korčule započinje u 6. stoljeću prije nove ere kada Grci (Dorani) na njoj osnivaju koloniju Korkyru melaniu. Arheološka istraživanja još uvijek nisu potvrdila točan smještaj navedenog naselja, no povjesničari pretpostavljaju kako se nalazilo upravo na području današnjeg grada Korčule. Glavni razlog za takvu pretpostavku strateški je pogodan geografski položaj grada Korčule koji omogućava kontrolu pomorskog kanala te time pruža bitnu konkurentsku prednost za razvoj pomorsko-trgovačkih veza. Odlazak Grka s otoka Korčule označio je početak burnog razdoblja naseljavanja Ilira, Rimljana te u konačnici Slavena u 10. stoljeću, no o naseljenosti prostora samog grada Korčule do početka 13. stoljeća nema mnogo povijesnih izvora.

Prvi ozbiljan povijesni izvor predstavlja Statut grada Korčule iz 1214. g. koji ujedno predstavlja najstariji sačuvani komunalni zakonik slavenskog svijeta te je zasigurno jedan od najvažnijih dokumenta iz bogate korčulanske povijesti. Osim što svjedoči o naseljenosti tadašnjeg grada Korčule, prostora kojeg danas poznajemo kao staru gradsku jezgru, korčulanski Statut navodi prve iskaze o uređenju grada te svjedoči svojevremenu razinu civilizacijskog dosega male korčulanske zajednice. Tako, uz brojne odredbe o brodogradnji, poljoprivredi, trgovini i ostalim svakodnevnim potrebama srednjovjekovne komune, iz Statuta saznajemo kako je već u 13. stoljeću grad Korčula bio omeđen masovnim gradskim zidinama i kulama s kopnene i morske strane, a jedini spoj utvrđenog grada na poluotočiću bio je prekinut umjetno prokopanim jarkom kako bi se dodatno ojačala obrambena funkcija grada. Urbanizam grada slijedio je tzv. matricu „riblje kosti“, s ulicama orijentiranim prema suncu i ruži lokalnih vjetrova.

Godine 1358.-1420. Korčula je bila u sklopu Kraljevstva Hrvatske i Dalmacije, a veliko kulturno nasljeđe i značajne tragove za razvoj grada Korčule kakvu danas poznajemo, ostavilo je razdoblje vladavine Mletačke Republike od 1420. do 1797. g kada su korčulanski kneževi imali znatan stupanj autonomije u utvrđivanju unutarnjih pitanja. U to vrijeme snažnog prosperiteta na prostoru grada Korčule grade se gotičko-renesansne građevine poput katedrale sv. Marka, gradske vijećnice i franjevačkog samostana. Navedene građevine danas predstavljaju najvažnije znamenitosti grada i svojevrsni su simbol gradske jezgre. Uz njih,

ističu se i brojne palače: Gabrielis, Arneri, Ismaelis, Španić, biskupska palača te raskošna zdanja kao što je Kuća Marka Pola. U razdoblju mletačke vladavine također se popločavaju trgovi i ulice, postavljaju kićeni grbovi i ukrasni stupovi što doprinosi cjelokupnom ambijentu prostora. Cijeli grad izgrađen je kvalitetnim korčulanskim kamenom čije se branje i obrada posebno snažno razvijaju u drugoj polovici 14. stoljeća, a obrada kamena prerasta u jednu od najznačajnijih gospodarskih grana tadašnje korčulanske ekonomije kao i živi dio tradicije.

Osim gotičkih i renesansnih palača, spomenuto povijesno razdoblje dalo je Korčuli mnoge druge kulturne vrijednosti i civilizacijske dosege. U to vrijeme počinju djelovati korčulanske bratovštine koje su stoljećima bile od velikog značenja u vjerskom, društveno-ekonomskom i kulturnom pogledu te su širile demokratski duh. Bratovština Svih Svetih, koja i danas djeluje na prostoru stare gradske jezgre, osnovana je 1301. godine, nakon koje se osnivaju i bratovština Sv. Roka (1575. g.) i bratovština Blažene Djevice Marije od Utjehe-Pojasa (1603. g.). O civilizacijskim dosezima toga vremena i brizi Korčulana za svoj grad svjedoče prihvaćene odredbe već u prvoj polovici 15. stoljeća prema kojima su vlasnici zapuštenih kuća, takozvanih kućišta, dužni obnoviti iste u roku godine dana; u suprotnom je javna vlast slobodna oduzeti mu zapuštenu imovinu. Primjer je to naprednih društvenih rješenja kojima su Korčulani nadilazili okvire svoga vremena.

Nakon prestanka turske opasnosti, grad se širi izvan zidina i postupno postaje središtem života i rada. Zbijeni centar sada dobiva svoja predgrađa (Gornji i Donji Borg) koja su zadržala urbanističke, oblikovne i civilizacijske vrijednosti Korčule. Dominikanski samostan na zapadu, središnja crkva sv. Justine na Bilinama kao i cijeli prostor do zelenih volumena Betlema i Hobera prema istoku, srastaju s poluotočićem u svom funkcionalnom i povijesnom smislu. Tako su u neposrednoj blizini poluotočnog dijela grada, očuvane stilsko-morfološke karakteristike povijesnog i prostornog okoliša grada, te njih danas također smatramo dijelom jezgre grada Korčule.

Propast Venecije 1797. godine dovela je do burnog razdoblja smjenjivanja političkih vlasti nad Korčulom. Njome je nakratko zavladao austrijska vlast (1797.-1805. g.) nakon čega je Požunskim mirom 1805. g. Korčula pripala napoleonskoj Francuskoj. Godine 1806. otokom su zagospodarili Rusi i Englezi u protufrancuskoj alijansi te konačno Austrijanci 1815. g. Navedena previranja odrazila su se na izgled i funkcioniranje stare gradske jezgre. Naime, fortifikacijski sustav poluotočnog dijela jezgre, okruživao je navedeni prostor sve do druge polovice 19. stoljeća kada Korčula prestaje biti važno strateško uporište Venecije pa zidine sustavno propadaju, a u vrijeme austrijske uprave djelomično ih se i uklanja. Sačuvao se tek

dio južnog obrambenog zida i osam kula koje su danas prepoznate kao vrijedno kulturno-povijesno nasljeđe Korčule.

Nakon pada Austro-Ugarske Monarhije, povijest Korčule prati društveno-politička zbivanja i uređenje cijele Hrvatske: nastupaju razdoblja dviju Jugoslavija te konačno, pripada teritoriju suverene Republike Hrvatske, s administrativnim statusom unutar Dubrovačko-neretvanske županije. Kroz navedeni period stara gradska jezgra grada Korčule očuvala je svoja skladna urbanistička obilježja, uz pojedina oštećenja tijekom Drugog svjetskog rata te manja privatna uzurpiranja javnog prostora. Kako bi se i kroz naredne godine očuvale njezine kulturno-povijesne vrijednosti, kao i stilsko-morfološka obilježja, starom gradskom jezgrom valja upravljati poštujući njezinu tradiciju, funkcije prostora i sadržaj unutar njega. Izrada Plana upravljanja starom gradskom jezgrom grada Korčule temelji se upravo na spomenutim načelima uvažavajući ih prilikom odgovaranja na suvremene potrebe lokalnog stanovništva.

MAACRBT

ZAŠTIĆENA KULTURNA DOBRA I OBJEKTI S KULTURNO-POVIJESNIM ZNAČAJKAMA

Kulturno nasljeđe grada Korčule uistinu je bogato, a uključuje velik broj pokretnih i nepokretnih materijalnih kulturnih dobara, kao i nematerijalna dobra. Kulturna baština Korčule dio je identiteta prostora i njegovih stanovnika te predstavlja bitan faktor generiranja gospodarskih djelatnosti, posebno putem doprinosa razvoju kulturnog turizma. Radi sveg navedenog, kulturna dobra bi trebala ostati u svom izvornom stanju te ih se neokrnjene prenositi budućim naraštajima. Zaštitom kulturnih dobara također se nastoje uspostaviti uvjeti da kulturna baština prema svojoj namjeni i značenju služi općem interesu zbog čega je izuzetno bitno spriječiti svaku radnju kojom bi se izravno ili neizravno mogla promijeniti svojstva, oblik, značenje i izgled kulturnog dobra te time ugroziti njegova vrijednost.

Sama povijesna jezgra grada Korčule zaštićena je u cijelosti kao jedna od najočuvanijih srednjovjekovnih povijesnih cjelina na Jadranu. Za sklad njezine arhitekture zaslužno je urbano planiranje sa sredine 13.-og stoljeća. U Korčuli je tada oblikovana jasna ortogonalna mreža ulica na koju se nadovezuje tkivo grada. Njezina glavna os je glavna gradska ulica koja se pruža od južnih gradskih vrata i malog trga prema sjeveru grada gdje se proširuje u trg na kojemu su katedrala i biskupski dvor, te nastavlja u istom pravcu do gradskih zidina. Na glavnu gradsku arteriju nadovezuje se cijeli sklop poprečnih ulica koje zaokružuje eliptična ulica uzduž starih gradskih zidina. Tek u najsjevernijem dijelu taj se plan grada mijenja. Naime, u liniji najsjevernijih dviju poprečnih ulica, odvajaju se sa svake strane po dvije uzdužne ulice koje se pružaju paralelno s glavnom gradskom ulicom (Foretić, 1980). Osim skladnog urbanističkog plana, u 13. stoljeću je također racionaliziran raspored gradskih funkcija toga vremena. Gledano shematski, spomenute su funkcije raspoređene u obliku obrnutog slova T s krajevima uz Kneževu i Kulu Svih Svetih te se nastavljaju uz glavnu gradsku arteriju do trga pred Katedralom sv. Marka. Takav karakterističan urbani obrazac i cjelokupna urbana morfologija čine staru gradsku jezgru grada Korčule izuzetno vrijednom u kontekstu hrvatske, ali i europske urbane baštine.

Uz harmonički sklad morfologije, stara gradska jezgra grada Korčule sadrži brojne pojedinačne građevine gotičkog i renesansnog stila koje su prepoznate kao objekti spomeničke vrijednosti i vrijedna graditeljska baština. Tu se ističe katedrala sv. Marka kao jedno od najljepših

katedralnih ostvarenja u Hrvatskoj. Katedrala se izdiže na glavnom trgu Korčule simbolizirajući središte grada i njegovu urbanističko-graditeljsku osovinu, a poznata je po svojim graditeljsko-kiparskim odlikama te vrsnoćom svoje materijalne i nematerijalne kulturne baštine. Zajedno s njom, palača Ismaeli-Gabrielis formira katedralni trg. Navedena Palača monumentalna je i raskošna kamena dvokatnica s bogatim pročeljem i majstorski isklesanom arhitektonskom plastikom koja cjelini daje svečani i monumentalni ugođaj. Uz njih, na prostoru stare gradske jezgre zaštićene su još i crkva Gospojine, crkva i bratovština Svih Svetih, crkva sv.Mihovila s bratovštinom, crkva sv.Petra, Opatiski dvor, Velika i Mala kneževa kula te Arsenal, a osim palača i crkva, stara gradska jezgra sadrži i vrijedna pokretna kulturna dobra u vidu umjetnina i rukopisa.

Iz svega nabrojenog, jasno je kako se ambijentalnost stare gradske jezgre Korčule očituje u mnogobrojnim kulturno-povijesnim obilježjima koja su nastala kao rezultat kulture i umjetnosti iz razdoblja gotike i renesanse, što se posebice ogleda u dekorativnim elementima tadašnje arhitekture. Iz tog razloga, korčulanska gradska jezgra je izuzetno vrijedna i zanimljiva za interpretaciju i turističku valorizaciju, a 2007. g.povijesna jezgra grada Korčule je radi svoje očuvanosti uvrštena na Tentativnu listu svjetske kulturne baštine UNESCO.

Prilikom upravljanja starom gradskom jezgrom valja održavati njezine prostorne posebnosti i poštivati povijesnu vrijednost, a kulturna baština treba biti identificirana prema pripadajućim kulturnim, fizičkim i društvenim obilježjima (Dumbović Bilušić, 2015). Plan upravljanja starom gradskom jezgrom grada Korčule stoga uključuje mjere koje će dodatno zaštititi spomeničku i ostalu kulturnu baštinu jezgre s ciljem očuvanja stilskih obilježja iz bogate graditeljske prošlosti Korčule.

U nastavku slijede detaljni opisi identificirane kulturno-povijesne baštine na području stare gradske jezgre grada Korčule prema Registru kulturnih dobara Ministarstva kulture Republike Hrvatske.

Tab. 1. Zaštićena nepokretna materijalna kulturna dobra stare gradske jezgre grada Korčule

NAZIV (OZNAKA) KULTURNOG DOBRA	KLASIFIKACIJA	OPIS KULTURNOG DOBRA
Povijesna cjelina grada Korčule i njezina neposredna okolina (Z-6216)	kulturno-povijesna cjelina	Jedna od najočuvanijih srednjovjekovnih povijesnih urbanističkih cjelina na Jadranu i čitavom Mediteranu smještena je sa sjeverne strane otoka Korčule, na poluotočiću prema Pelješkom kanalu. Ističe se skladom vanjskog, plastički bujnog izgleda i unutrašnje, gotovo geometrijske planimetrije, nadvišene impozantnom katedralom sv. Marka. Geneza naselja na višestruko važnom geografskom položaju ostvarila je planirane oblike urbane jezgre koja je od 13.st. stilsko-morfološkim mijenama i usavršavanjem iznjedrila birano naslijeđe u korčulanskom kamenu u domeni sakralne i svjetovne arhitekture, uz presudan utjecaj domaćih majstora. Ukupno naslijeđe Korčule odaje bogato profilirani kontinuitet stapanja tradicija i inovacija rijetko susretanih u tolikoj izvornosti.
Arsenal (P-5254)	profana graditeljska baština	Korčulanski arsenal je podignut na prostoru između starog gradskog zida i tada novog predziđa, na terapijenu gradskih zidina, 1572. godine, nakon turskog opsjeđanja grada u kolovozu 1571. godine. Zgrada je sagrađena između kvadratne kule Svih Svetih na istoku i kule Mali Liverin na zapadu. Nakon pada Venecije, 1797. godine, arsenal više nema izvornu funkciju i zgrada je sve više propadala, djelomično je srušena tijekom francusko-ruskog sukoba i 1875. godine za posjeta cara Franje Josipa I. Na parceli, koja je bila omeđena samo s četiri poluruševna zida, je nakon II. svjetskog rata izgrađena današnja zgrada prema projektu Berislava Kalogjere iz 1948. godine, koja je sukladno načelima toga vremena, oblikovana kao kompromisno rješenje nove izgradnje s povijesnim elementima. Upravo prirodni pad terena je omogućio podjelu unutrašnjeg prostora na dvije etaže pa je zapadni dio južnog pročelja viši od istočnog dijela.
Crkva Gospojine (Z-4861)	sakralna graditeljska baština	Nalazi se u jugozapadnom uglu trga sv. Marka, pred stolnom crkvom, uz ulicu Korčulanskog statuta koja se spaja s glavnim trgom. Prvobitna građevina pripadala je plemićkoj obitelji Cherchianis. Početkom 16. stoljeća crkvu obnavljaju Pasqual i Vicko Ismaelis, kako je zapisano na natpisu postavljenom u 17. stoljeću. Crkva je preuređena je u obiteljsku crkvu i mauzolej plemićkih obitelji Gabrielis i Ismaelis, čije su palače u neposrednom susjedstvu. U 17. stoljeću crkva dobiva sadašnji maniristički izgled. U 18. stoljeću je zapuštena i pretvorena u crkveno skladište. Krajem 19. stoljeća propao je pokušaj da se napuštena crkva Gospojine pretvori u prikladan prostor za smještaj zbirke vrijednih predmeta Zavičajnog muzeja Korčule.
Crkva i bratovština Svih svetih (Z-4859)	sakralna graditeljska baština	U II dijelu grada neposredno uz zidine i kulu Svih Svetih postojala je crkva, vezana uz najstariju korčulansku bratovštinu Svih Svetih, utemeljenu 1301. Jedna je od brojnih srednjovjekovnih crkava koje su u staroj jezgri Korčule bile podignute vrlo rano, a nakon višebrojnih pregradnji dobila je konačan barokni izgled za zvonikom iz 18. stoljeća. Jednostavno i visoko pročelje građeno kamenim kvadratima, spajanih uskim sljubnicama. U sredini pročelja naglašena je vertikalna baroknog zvonika sa preslicom ukrašenom volutama, glavicama anđela i vegetabilnim motivima. Crkva je jednobrodna građevina,

		pravokutnog tlocrta. Unutrašnjost crkve ima trokatni kameni ciborij oslonjen na stupove.
Crkva Navještenja (Z-4919)	sakralna graditeljska baština	Crkva Navještenja nalazi se u sjeverozapadnom dijelu grada Korčule uz ulicu Don Jakova Salečića i u blizini kule Bokar. Podignuli su je 1582. godine kanonik Nikola Paus i Jakov Giretić uz njihovu obiteljsku kuću. Kasnije crkva postaje vlasništvo raznih obitelji (Kanavelić, Antica, Dolfin, Zorzi i Medini) koje su bile vlasnici kuće uz crkvu. Iz kuće koja je smještena uz zapadni zid crkve otvorena su vrata za privatni ulaz u crkvu. Crkva je jednobrodna građevina pravokutnog tlocrta, presvođena križno rebrastim svodom. Pročelje crkve je maniristički skladno oblikovano od fino klesanog kamena.
Crkva sv. Mihovila s kućom bratovštine (Z-4866)	sakralno-profana graditeljska baština	Crkva sv. Mihovila, vlasništvo bratovštine sv. Mihovila, smještena je na trgu pred gradskom vijećnicom. Crkva je jednobrodno zdanje presvođeno bačvastim svodom s kupolom nad svetištem. Povezana je sa susjednom kućom bratovštine sv. Mihovila, kamenim mostom „punto“. Spominje se već početkom 15.st. Barokni izgled dobiva u 17-18.st. Na glavnom mramornom, baroknom oltaru je slika Gospe od utjehe, D. Maggiotta iz 18. st. U stilskom pogledu pročelje crkve sv. Mihovila određeno je dominantnim manirističkim odlikama, s uplitanjem komponente baroka. U središnjoj je osi portal čiji je okvir i u arhitektonskoj kompoziciji i reljefnoj raščlambi, kao i ikonografskom repertoaru maniristički.
Crkva sv. Petra (Z-4860)	sakralna graditeljska baština	Smještena je na središnjem trgu sv. Marka, neposredno uz kuću Marka Pola i katedralu sv. Marka. Južno uz crkvu je ulica Don Pavla Poše, a ispred crkve se pruža Trg pred Petrom. Kao najstarija crkva na korčulanskom poluotočju, spominje se u arhivskoj građi već 1338. godine. Njezin sadašnji skromni, rustični izgled posljedica je višekratnih pregradnji. Sredinom 14. stoljeća je pregrađena. Pročelja su jednostavne obrade. Nad portalom je unutar kamene ploče polukružnog završetka, reljefno poprsje sv. Petra, djelo majstora Bonina iz Milana, s početka 15. stoljeća, a iz istog vremena je i cijelo pročelje s jednostavnim trokutnim završnim zabatom sa zvonikom na preslicu.
Katedrala sv. Marka (Z-4920)	sakralna graditeljska baština	Katedrala sv. Marka je gotičko-renesansna građevina podignuta na tlocrtu romaničke, bazilikalne zamisli. Glavnu lađu od bočnih dijele snažni, monolitni stupovi, bogato ukrašenih glavica: u južnoj lađi izradili su ih u 15. st. korčulanski majstori. Jedna od njih bliska je načinu Jurja Dalmatinca. Portal romaničko-gotičkog obilježja djelo je kasnogotičkog majstora Bonina iz Milana (1412.g.). Visoki kameni zvonik, slojevita je gradnja romaničkih odlika u prizemlju, gotičkih i renesansnih u elevaciji katova, dok vrh zvonika kruni velika terasa nad kojom je loggia s bogato oblikovanom osmerostranom kupolom i lanternom, kameno iscizeliranim djelom iz 1481. g. korčulanskog majstora Marka Andrijića. Ova cjelina čvrstog zdanja moćno se izdiže na glavnom trgu simbolizirajući središte grada i njegovu urbanističko – graditeljsku osovinu, a po svojim graditeljsko-kiparskim i kulturno povijesnim odlikama, vrsnoćom svoje materijalne i nematerijalne kulturne baštine, drži se jednom od najljepših katedralnih ostvarenja hrvatskog uzobalja.
Opatski dvor (Z-6627)	sakralno-profana graditeljska baština	Opatski dvor u Korčuli nalazi se na središnjem gradskom trgu, južno od katedrale sv. Marka. Zgrada je izvorno bila u funkciji biskupske palače koja se prvi put spominje 1363. Nastala je unificiranjem više srednjovjekovnih čestica odnosno

		romaničko-gotičkih kućišta između kojih se nalazila kanižela. Zgrada je polovicom 17. stoljeća uređena u skladu s baroknim ukusom, a u drugoj polovici 19. stoljeća preuređuje se u župni stan. Najznačajnije promjene dogodile su se u izgledu zapadnog pročelja koje je razgrađeno do razine dvostrukih prozora u prizemlju. Izvršene su promjene u rasporedu otvora vrata i prozora, te je postavljen niz novih i starih ukrasa. Na zapadno pročelje vraćen je barokni balkon. Navedeni zahvati zapravo predstavljaju neostilsku intervenciju koja je promijenila vanjski i unutarnji izgled zgrade. U Opatском dvoru je su smješteni župni ured, Opatска riznica sv. Marka i župni stan.
Palača Ismaeli – Gabrielis (Z-4585)	profana graditeljska baština	Locirana u samom središtu grada, formira katedralni trg. Nastala početkom 16. st., djelo je domaćih majstora. Monumentalna i raskošna kamena dvokatnica s potkrovljem. Glavno pročelje usmjereno istoku, raščlanjuju brojni otvori, s majstorski isklesanom arhitektonskom plastikom. Ističu se velike bifore, simetrično raspoređene, sa središnjim, iskićenim balkonom, koji cjelini daje svečani i monumentalni ugođaj. Reljefni grbovi obitelji Gabrielis razasuti su cijelim pročeljem. U više navrata unutrašnjost palače je pregrađivana, korištena je u razne svrhe, a od 1957. godine tu je smješten muzej.
Velika i Mala kneževa kula (Z-4588)	profana graditeljska baština	Od najranijeg vremena svog postanka grad Korčulu opasivale su zidine utemeljene u 13. st. U drugoj polovici 19. st. su djelomično uklonjene u vrijeme posjeta austrijskog cara, a sačuvan je tek dio južnog obrambenog zida i osam kula: Kula južnih kopnenih vrata, Mala kneževa kula, Velika kneževa kula, kula zapadnih morskih vrata, kula Kanavelić, kula Zakrjan, kula Svih Svetih, Mali revelin.

Izvor podataka: Registar kulturnih dobara, 2019

Tab. 2. Zaštićena pokretna materijalna kulturna dobra u staroj gradskoj jezgri grada Korčule

NAZIV (OZNAKA) KULTURNOG DOBRA	KLASIFIKACIJA	OPIS KULTURNOG DOBRA
Gradski muzej Korčula - muzejska građa (Z-4600)	muzejska građa	Zaštićena građa Gradskog muzeja Korčule uključuje slijedeće zbirke: Arheološku zbirku (208 predmeta), Zbirku kamenih grbova i natpisa (28 predmeta), Umjetničku zbirku (150 predmeta), Pomorsku zbirku (24 predmeta), Zbirku dječjih igraćaka (16 predmeta) i Zbirku namještaja (43 predmeta).

Izvor podataka: Registar kulturnih dobara, 2019

Tab. 3. Zaštićena nematerijalna kulturna baština Korčule

NAZIV (OZNAKA) KULTURNOG DOBRA	KLASIFIKACIJA	OPIS KULTURNOG DOBRA
"Moreška" bojni mačevni ples (Z-3235)	običaji, obredi i svečanosti	Unutar zapadnoeuropskog kulturnog kruga tradicija bojnog mačevalačkog plesa „moreška“ sačuvana je i održavana u gradu Korčuli, povijesnim podacima zasvjedočena 1689.g., premda se po literarnoj baštini u tom gradu „bati“ od 16. st. Izvodi se na hrvatskom jeziku, uz glazbenu pratnju, s kostimiranim bojnicima, evocirajući borbu Kršćana i Saracena. Svojim impresivnim plesnim figurama, kostimografijom, glazbom, usmenom književnošću, vještinama i slikovitošću, dio je identitetske slike grada Korčule, ujedno odraz hrvatskog kozmopolitizma, biser nematerijalne kulturne baštine.

Izvor podataka: Registar kulturnih dobara, 2019

MACRIT

STANOVNIŠTVO

Demografska obilježja nekog prostora važan su aspekt njegova funkcioniranja i razvoja u društveno-gospodarskom i morfološkom smislu. Stanovništvo svojim aktivnostima oblikuje prostor i sadržaje u njemu, utječe na međusoban odnos prostornih elemenata i sadržaja te stvara veze među njima zbog čega stanovništvo i prostor predstavljaju neraskidivu cjelinu. S obzirom na to, važno je posvetiti posebnu pažnju demogeografskoj analizi te istražiti i razumjeti međusobnu povezanost demografskih kretanja s ekonomskim, kulturnim, političkim i sveukupno društvenim pojavama nekog prostora. U uvjetima brojnih demografskih izazova s kojima se susreće cijela Republika Hrvatska, a posebice njeni izolirani prostori kao što su otoci, potrebno je dati odgovor na pitanje kako upravljati prostorom, a da se pritom zadovolje i usuglase sve potrebe stalnog stanovništva, povremenih korisnika prostora i posjetitelja.

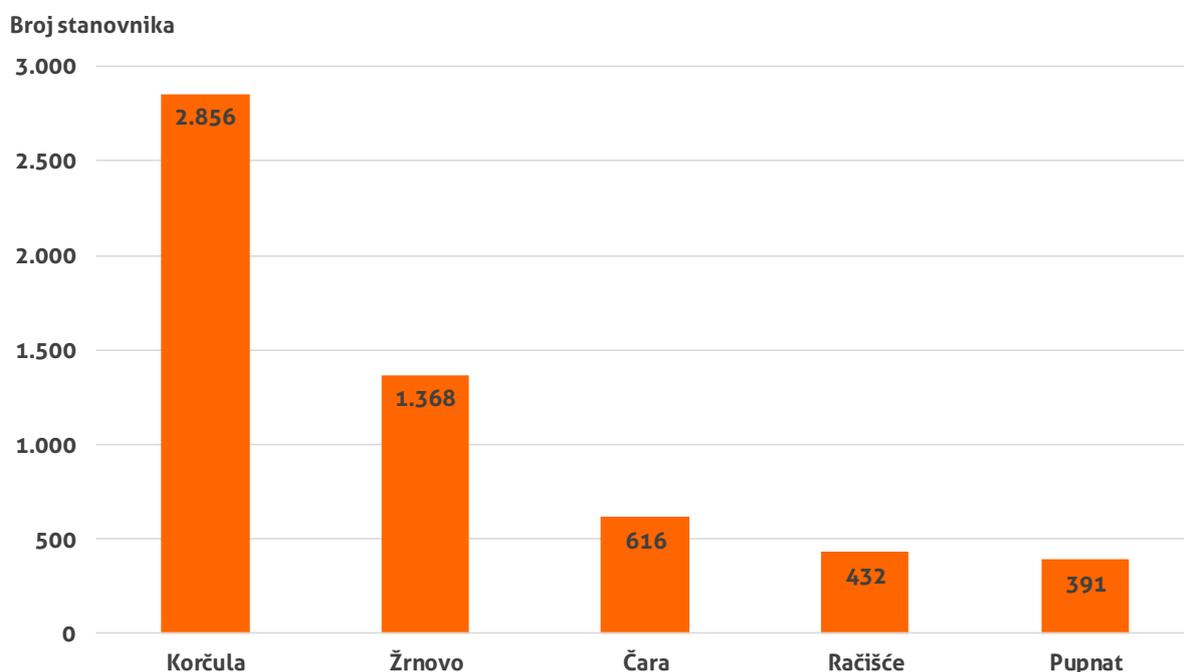
Gospodarska orijentiranost jadranskih otoka na turistički sektor rezultirala je bitnim društveno-gospodarskim promjenama koje su zahvatile turistički najatraktivnije prostore kao što su to stare gradske jezgre. Neke od povijesnih jezgri na Jadranu gotovo da su izgubile stanovništvo te funkcioniraju tek nekoliko ljetnih mjeseci godišnje kao živi gradski prostor. U prostoru gradske jezgre grada Korčule, uočavaju se slične tendencije zbog čega je prilikom analize osobita pažnja posvećena kategoriji stalnih stanovnika s ciljem njihova ostanka i pomaganja u procesu revitalizacije ovog dijela grada. Stanovanje, rad, opskrba, obrazovanje i rekreacija osnovne su potrebe lokalnog stanovništva te važan faktor zadržavanja stanovništva na nekom prostoru. Istovremeno, prilagođavanje postojećih povijesnih funkcija i sadržaja suvremenim potrebama stanovništva velik je izazov i potreba, a ujedno se može prihvatiti samo kada je ono u skladu s okruženjem i vrijednostima jezgre. Socijalni i ekonomski problemi stanovnika fokus su ove analize te je unapređenje njihovog položaja osnova revitalizacije prostora. Sukladno navedenom, važno je definirati probleme, ali i zahtjeve koje imaju stalni i povremeni stanovnici, dnevni migranti te ostali korisnici stare gradske jezgre, a sve s ciljem osiguravanja adekvatnog upravljanja gradskom jezgrom grada Korčule. Također, dan je uvid u demografska kretanja cijelog naselja i Grada Korčule u čijim okvirima se stara gradska jezgra razvija i čiji je neraskidivi dio.

OPĆE KRETANJE I OSNOVNE STRUKTURE

Otok Korčula je nakon Krka najnaseljeniji hrvatski otok koji, prema Popisu stanovništva iz 2011. godine, broji 15.522 stanovnika. Najveći udio u ukupnom broju stanovništva Otoka čini

upravo Grad Korčula gdje je 2011. g. živjelo 5.663 stanovnika. Iako je naseljenost otoka Korčule iznad prosjeka hrvatskih otoka, njega, kao i sam Grad Korčulu, karakteriziraju negativna demografska kretanja. Rezultat je to kompleksnih demografskih zbivanja na razini cijele Republike Hrvatske i Europske unije obilježenih visokim stupnjem starenja stanovništva te niskim stopama prirodnog priraštaja.

Grad Korčulu čine naselja Čara, Pupnat, Račišće, Žrnovo te gradsko naselje Korčula. Samo gradsko naselje Korčula dominira u cjelokupnom broju stanovništva Grada gdje je, prema Popisu stanovništva 2011. godine živjelo 2.856 stanovnika, što čini polovicu stanovnika Grada (50,4 %). Po veličini, slijede redom naselja Žrnovo, Čara, Račišće te Pupnat. Ukoliko se razmotri odnos njihova broja stanovnika, može se uočiti kako Grad Korčulu karakterizira gotovo pravilan red veličine naselja (Sl. 2.) što je važan pokazatelj održivog razvitka urbanog sistema Grada Korčule.

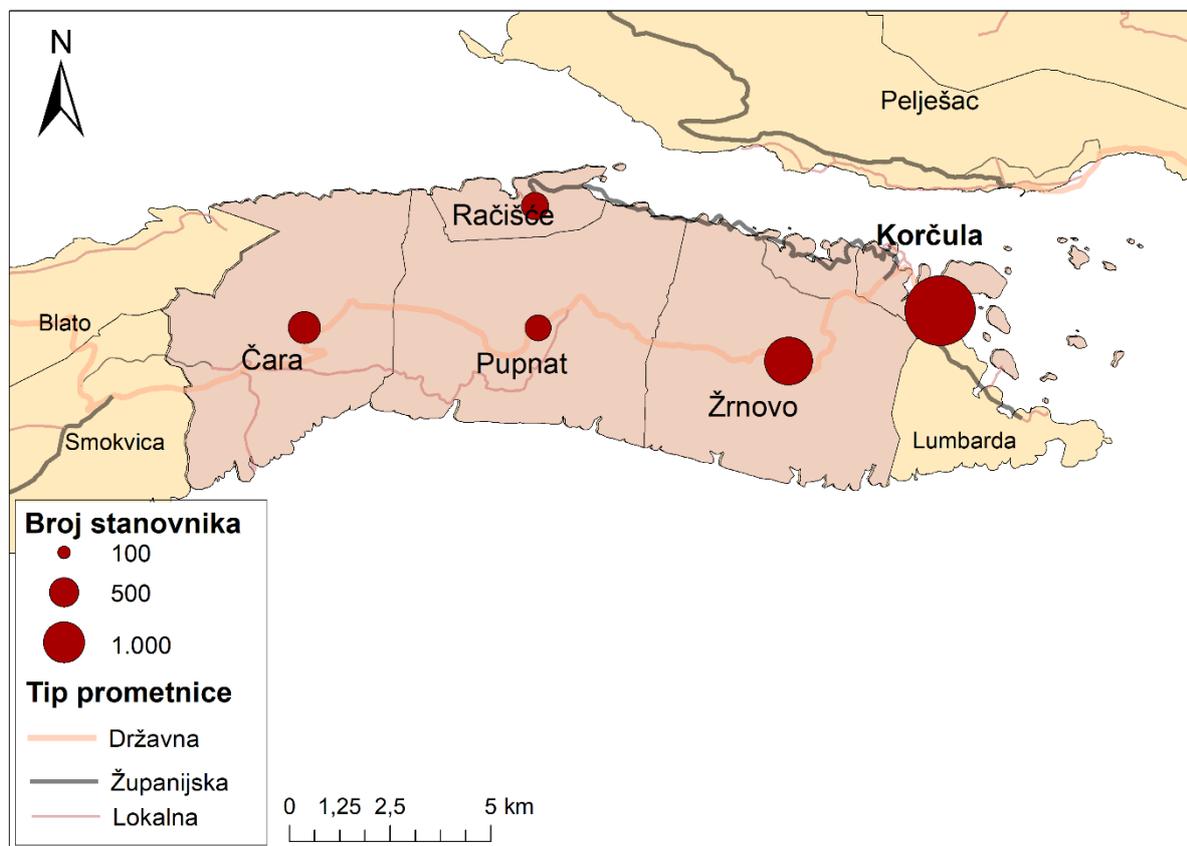

Sl. 2. Broj stanovnika po naseljima Grada Korčule 2011. godine

Izvor podataka: Popis stanovništva, 2011, DZS

S prostornog aspekta rasporeda naseljenosti, primjetna je koncentriranost stanovništva Grada Korčule u njezinu istočnom dijelu gdje su smještena dva najveća naselja, dok se najmanja nalaze u središnjem dijelu. Kao što je ranije spomenuto, danas u naselju Korčula živi polovica stanovništva Grada, što je i očekivano s obzirom na centralitet naselja te koncentriranost

funkcija i usluga. Distribucija naseljenosti nekada je izgledala bitno drugačije, no snažnijom valorizacijom obale, naselja unutrašnjeg dijela otoka su demografski ispražnjena. Iz aspekta stare gradske jezgre, važan je rast centraliteta naselja Korčule budući da se time povećava i pritisak na prostor stare gradske jezgre.

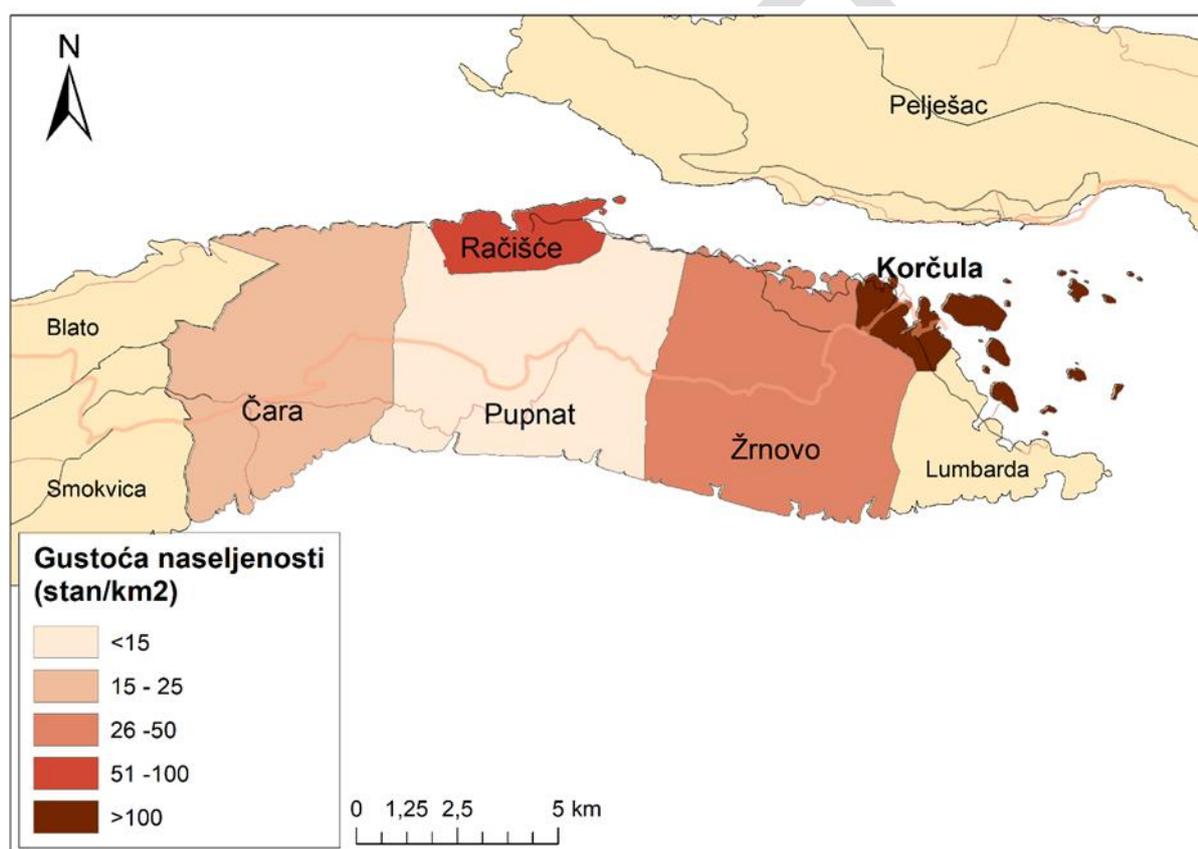

Sl. 3. Naselja Grada Korčule prema broju stanovnika 2011. godine

Izvor podataka: Popis stanovništva 2011, DZS

U okvirima otočne naseljenosti, cijeli otok Korčula se može pohvaliti visokom gustoćom naseljenosti. Naime, s 55,6 stan/km², otok Korčula ima iznadprosječnu gustoću naseljenosti (prosjeak otoka iznosi 38,3 stan/km²) te obuhvaća 12,4 % ukupnog otočnog stanovništva Hrvatske (bez poluotoka Pelješca). Na razini Grada Korčule, gustoća naseljenosti iznosi 52,6 stan/km² što je ispod prosjeka Dubrovačko-neretvanske županije (68,8 stan/km²) kojoj Grad Korčula administrativno pripada te ispod nacionalnog prosjeka (75,7 stan/km²). Gustoća naseljenosti Grada Korčule je u padu u odnosu na 2001. g. kada je iznosila 54,4 stan/km² te 1991. g. kada je iznosila 57,7 stan/km².

Unutar samog Grada, gradsko naselje Korčula je najgušće naseljeno s čak 578,3 stan/km², dakle 10 puta više od prosjeka Grada. Natprosječna naseljenost je očekivana s obzirom da ono dominira u broju stanovnika Grada, ali i s obzirom na malu administrativnu površinu gradskog naselja. Sva ostala naselja znatno su rjeđe naseljena od gradskog naselja Korčule budući da svi imaju gustoću manju od 100 stan/km². Naselje Račišće je sljedeće po gustoći naseljenosti s 76,3 stan/km² što prvenstveno proizlazi iz njegove male površine. Najnižu gustoću naseljenosti bilježi Pupnat sa samo 11,7 stan/km², što ponovno ukazuje na ispražnjenost središnjeg dijela prostornog obuhvata Grada.

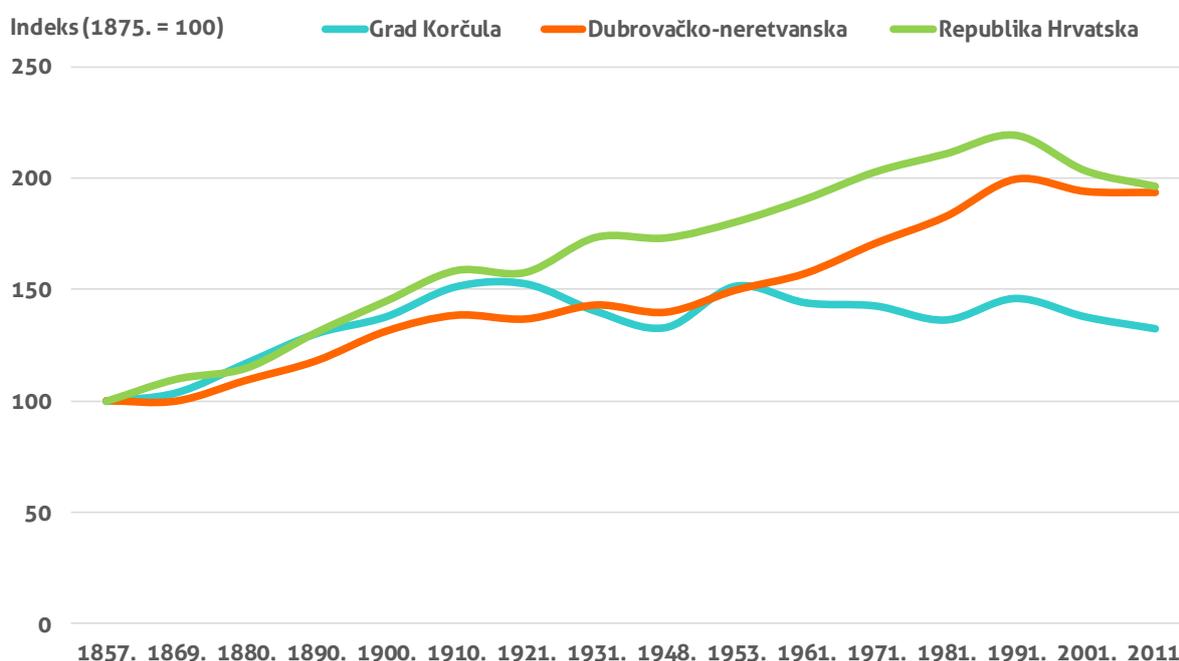

Sl. 4. Naselja Grada Korčule prema gustoći naseljenosti 2011. godine

Izvor podataka: Popis stanovništva 2011, DZS

Kretanje broja stanovnika Grada Korčule kroz povijest odgovaralo je društveno-gospodarskim zbivanjima vremena. Prateći kretanja od prvog modernog popisa 1857. g. do danas, uočava se kako Grad Korčula bilježi vrhunac broja stanovnika 1921. g., nakon čega slijedi konstantan pad uz iznimke popisa 1953. i 1991. g. Usporedi li se isto s kretanjima na razini Dubrovačko-neretvanske županije i Republike Hrvatske (Sl. 5.), uočava se kako trendovi na području Grada

Korčule prate one na županijskoj i nacionalnoj razini tek u razdoblju od prvog popisa do 1921. godine, nakon čega se ti trendovi razilaze, sve do recentnog razdoblja kada se ponovno preklapaju. Razlog tome svakako leži u posebnosti otočnog položaja koji uvjetuje specifična demografska kretanja. Posebice veliko razilaženje trendova vidljivo je u razdoblju 1953.-1981. kada Grad Korčula bilježi značajan pad broja stanovnika, dok županijska i nacionalna razina bilježe rast. Navedeno je posljedica agrarne prenapučenosti otoka i velike deruralizacije karakteristične za taj vremenski period. Urbano temeljena industrijalizacija privlačila je otočno stanovništvo u obalne gradove, ali i u prekomorske zemlje te na taj način snažno obilježila demografsku sliku otoka. Recentno razdoblje, odnosno trendovi, najvažniji su za analizu postojećih procesa. Za to razdoblje karakterističan je proces depopulacije za sve tri promatrane prostorne jedinice. Taj zabrinjavajući trend rezultat je kompleksnih demografskih zbivanja obilježenih starenjem stanovništva, niskim prirodnim prirastom te visokom stopom emigracijskih kretanja u suvremenom razdoblju.

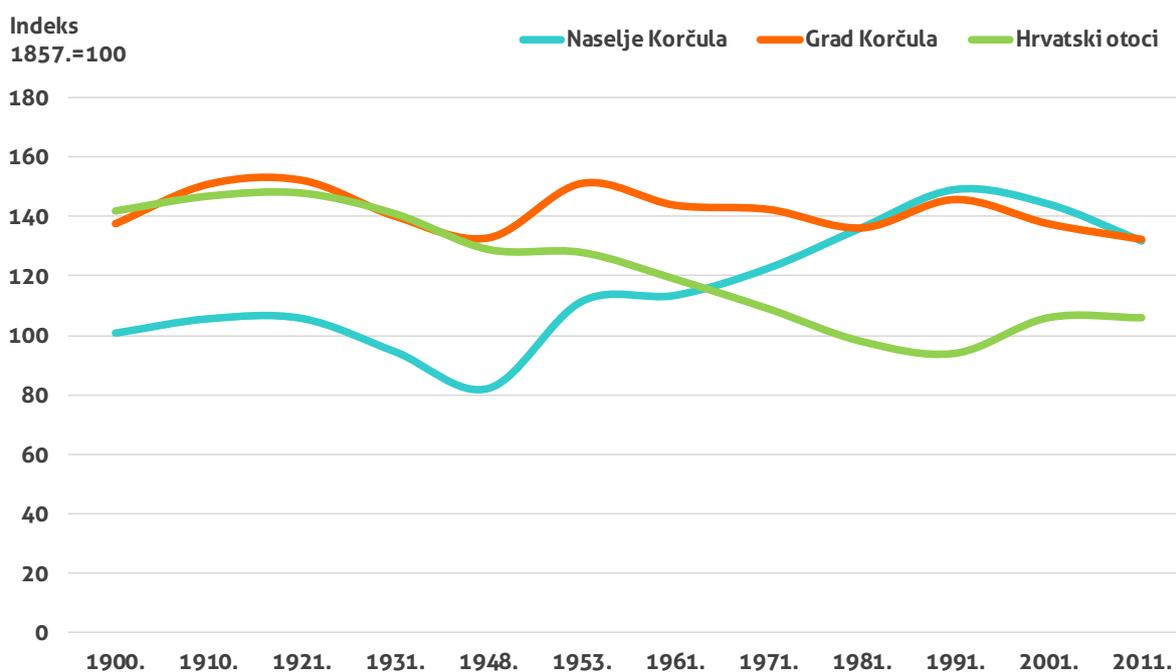

Sl. 5. Indeks kretanja stanovništva Grada Korčule, Dubrovačko-neretvanske županije i Republike Hrvatske u razdoblju 1857.-2011. godine

Izvor podataka: Naselja i stanovništvo RH 1857.-2001., DZS; Popis stanovništva 2011, DZS

Ukoliko sagledamo demografska kretanja Grada Korčule i naselja Korčule kao njegove sastavnice u okvirima kretanja ukupnog otočnog stanovništva u Hrvatskoj, uočavaju se znatno

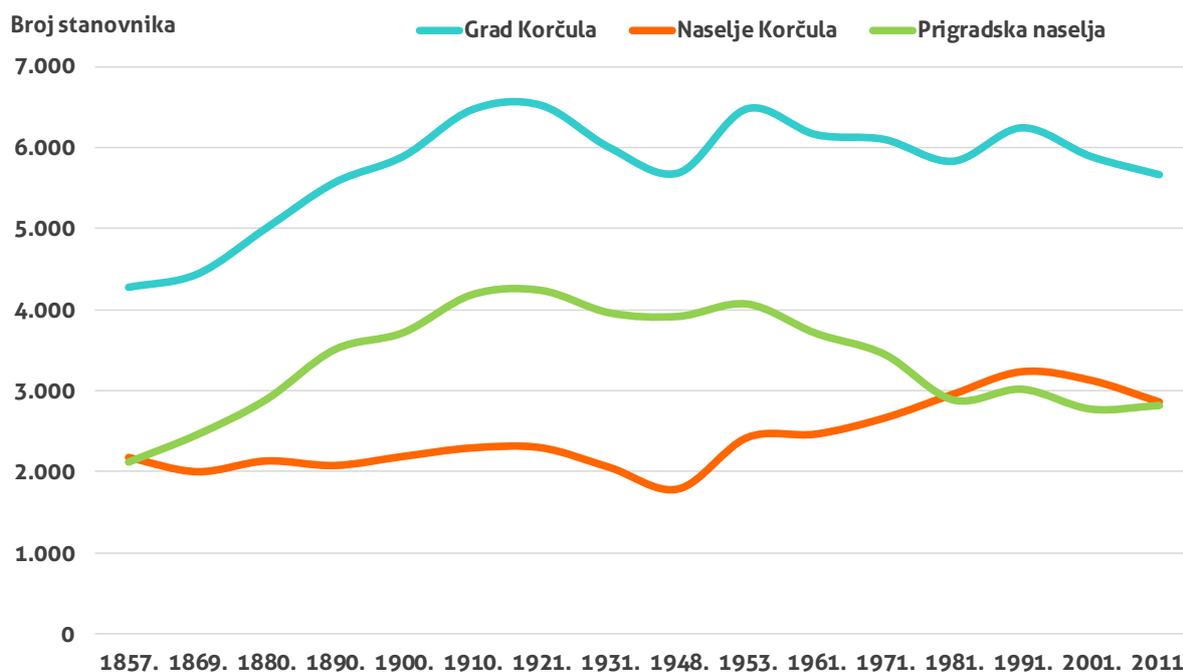
povoljniji demografski pokazatelji Korčule. Grad Korčula prati ukupna demografska kretanja hrvatskih otoka tokom dvadesetih i tridesetih godina prošlog stoljeća kada su Korčulani, kao i ostali otočani, uglavnom iseljavali u prekomorske zemlje. Nakon Drugog svjetskog rata otočno stanovništvo, posebice ono malih hrvatskih otoka, iseljava u veće gradove na obali i u unutrašnjost Hrvatske, a šezdesetih su počeli odlaziti na takozvani privremeni rad u inozemstvo. Snažnu depopulaciju, osim dugotrajnog i intenzivnog iseljavanja, prati i pojava denataliteta (više umrlih nego rođenih) koja se prvi put na otocima pojavljuje šezdesetih godina. Grad i naselje Korčula također prolaze kroz navedene procese, no oni su na Korčuli znatno manjeg intenziteta. Osnova toga svakako je činjenica kako je, za razliku od mnogih otočnih naselja, grad Korčula ipak imao razvijenu funkciju rada, a tome doprinosi i njegova blizina kopnu. Dok za ukupno otočno stanovništvo Hrvatske možemo tvrditi kako je proživjelo demografski egzodus, za Korčulu to ipak nije slučaj. Uz brojne metodološke ograde koje se odnose na definicije prisutnog i takozvanog fiktivnog stanovništva, otočni egzodus zaustavljen je tek u recentnom razdoblju od 1991.g. Istovremeno, Grad Korčula bilježi blagi pad broja stanovnika.

Sl. 6. Indeks kretanja stanovništva gradskog naselja Korčule, Grada Korčule i hrvatskih otoka (bez Pelješca) u razdoblju 1900.-2011. godine

Izvor podataka: Naselja i stanovništvo RH 1857.-2001., DZS; Popis stanovništva 2011, DZS

Razluči li se kretanje broja stanovnika Grada Korčule na kretanja samog gradskog naselja Korčule i ostalih prigradskih naselja, uočava se kako su ona kroz povijest gotovo uvijek bila dijametralno suprotna (Sl. 7.). Tako je tijekom razdoblja porasta broja stanovnika prigradskih naselja broj stanovnika naselja Korčule padao, te obrnuto, tijekom pada broja stanovnika prigradskih naselja u recentnom razdoblju, broj stanovnika u naselju Korčula je rastao. Najmanji udjel u ukupnom broju stanovnika Grada, gradsko naselje Korčula je doseglo 1948. godine kada je taj udio iznosio 31,2 %. Sve do 1981. g., prigradska naselja su dominirala po zastupljenosti ukupnog broja stanovnika Grada, kada je, kao posljedica deagrarizacije uzrokovane uvođenjem novih tehnologija i načina obrade zemlje, došlo do viška radne snage u primarnom sektoru što je označilo bitne promjene društveno-gospodarske strukture te snažniju naseljenost samog gradskog naselja. Popisom iz 2011. g. utvrđeno je kako gradsko i prigradska naselja sudjeluju u ukupnom broju stanovnika s gotovo jednakim udjelima (naselje Korčula: 50,4 %, prigradska naselja: 49,6 %). Ovaj pokazatelj doprinosi jasnijem razumijevanju razvoja grada Korčule i njegove stare gradske jezgre čiji se porast broja stanovnika od 50-ih godina može pripisati slabljenju ruralnih naselja u unutrašnjosti otoka te se može ustvrditi kako je doseljeno stanovništvo u sam grad Korčulu otočnog porijekla.

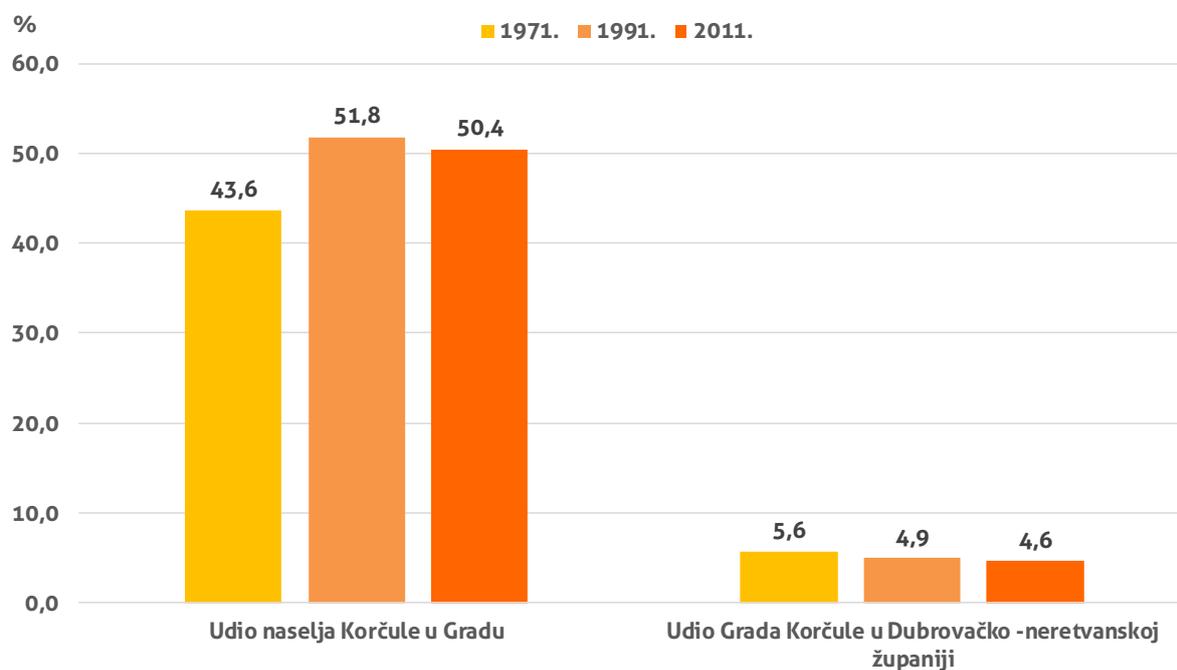

Sl. 7. Kretanje broja stanovnika naselja Korčule i ostalih prigradskih naselja u razdoblju 1857.- 2011. godine

Izvor podataka: Naselja i stanovništvo RH 1857.-2001., DZS; Popis stanovništva, 2011, DZS

Promjena udjela gradskog stanovništva jasno je vidljiva i kroz dvadesetogodišnja razdoblja 1971.-1991. te 1991.-2011. g. (Sl. 8.). Zamah urbanizacije 70-ih i 80-ih godina prošlog stoljeća o crtava se u porastu udjela broja stanovnika gradskog naselja u ukupnom stanovništvu Grada kroz razdoblje 1971-1991., dok je u recentnom razdoblju (1991.-2011.) vidljiv blagi pad navedenog udjela. Navedene projmene rezultat su blage obnove naseljenosti prigradskih naselja popraćene rastom vinogradarskog sektora i ruralnog turizma.

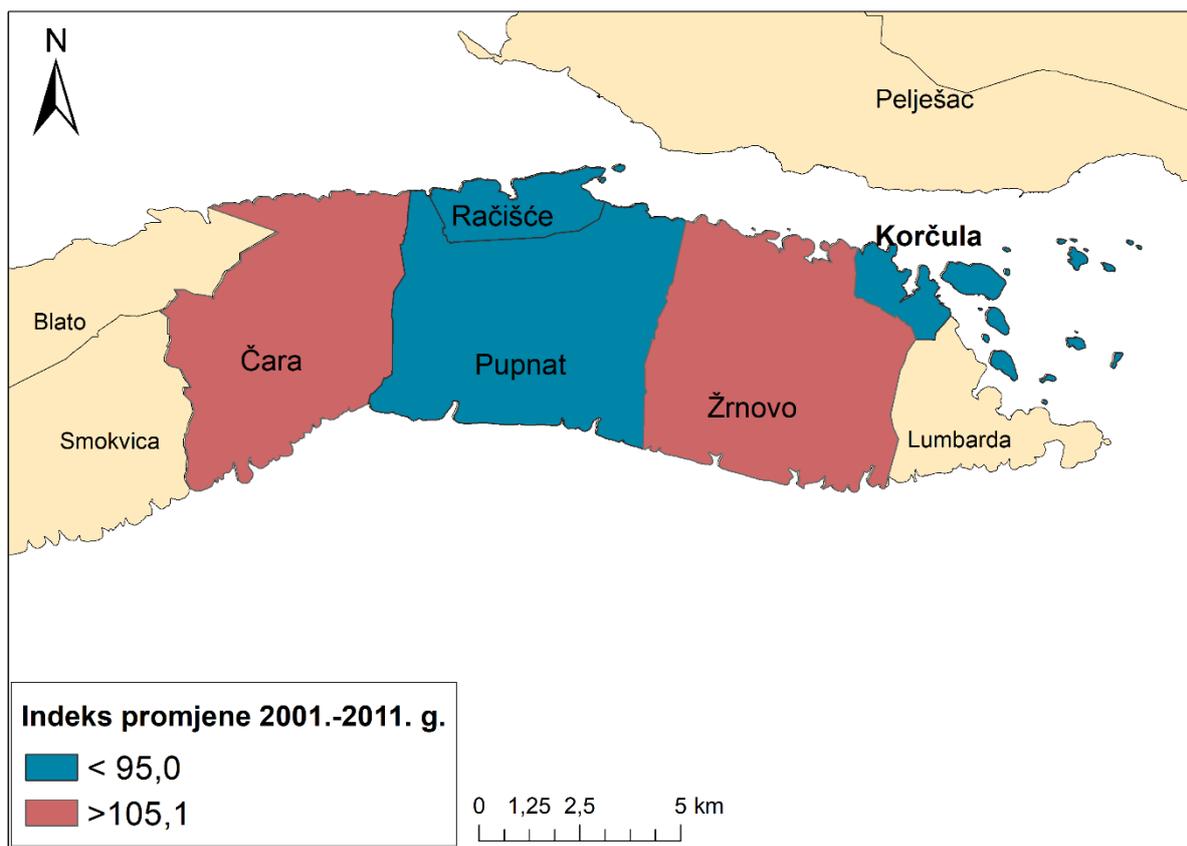
Istovremeno, udjeli Grada Korčule u ukupnom stanovništvu Dubrovačko-neretvanske županije u navedenim razdobljima bilježe pad te danas Grad Korčula čini 4,6 % ukupnog broja stanovnika Dubrovačko-neretvanske županije (122.568).

Sl. 8. Udio stanovnika naselja Korčule u ukupnom broju stanovnika Grada Korčule i udio stanovnika Grada Korčule u Dubrovačko–neretvanskoj županiji 1971., 1991. i 2011. godine

Izvor podataka: Naselja i stanovništvo RH 1857.-2001., DZS; Popis stanovništva, 2011, DZS

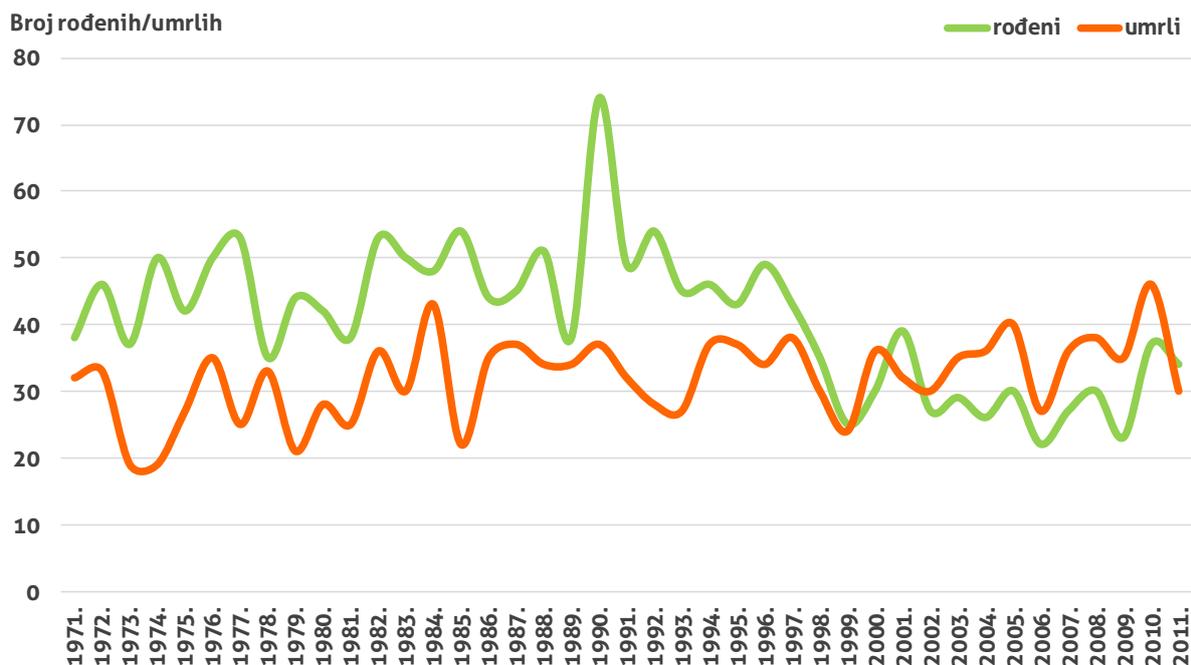
lako je za cijeli prostor Grada Korčule karakterističan trend pada broja stanovnika, njegova pojedina naselja ipak bilježe rast. U tome se ističu Čara i Žrnovo čiji je indeks promjene broja stanovnika za period 2001.-2011.g. pozitivan te je viši od 105, što znači da je broj stanovnika u navedenom razdoblju porastao za više od 5 %. Naselja Pupnat, Korčula i Račišće u istom periodu bilježe negativan indeks promjene broja stanovnika i to niži od 95.

Sl. 9. Indeks promjene broja stanovnika po naseljima Grada Korčule u razdoblju 200.-2011. godine
Izvor podataka: Popis stanovništva 2011., DZS

PRIRODNO KRETANJE STANOVNIŠTVA

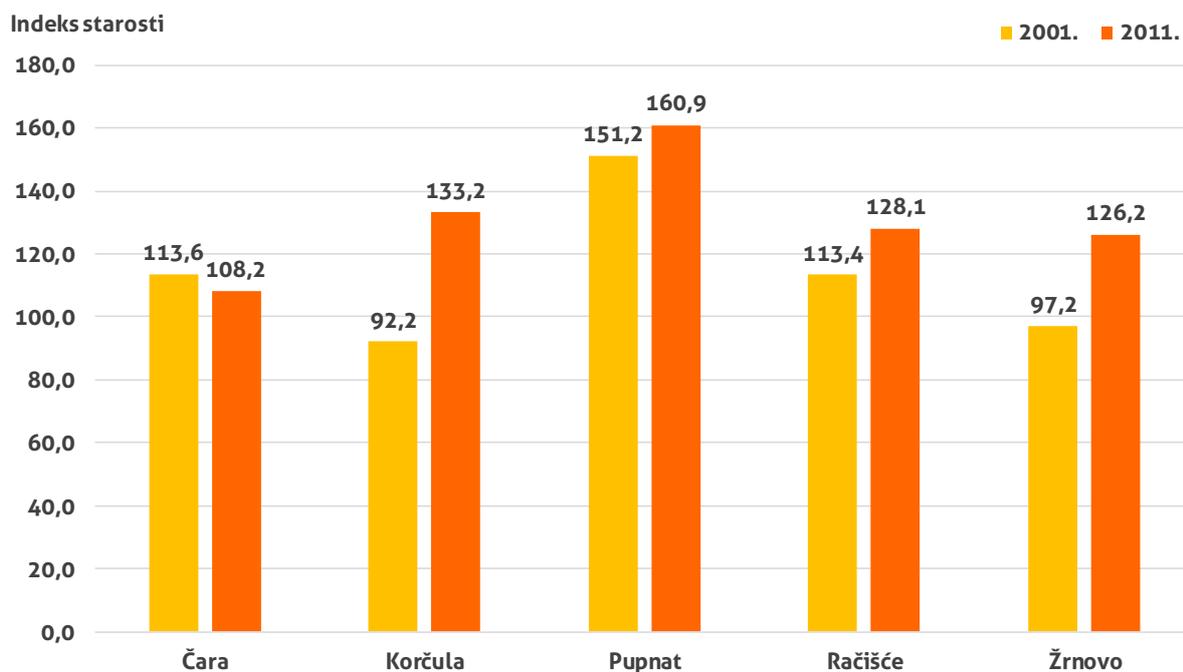
Opće kretanje stanovništva posljedica je zajedničkog djelovanja prirodne promjene broja stanovnika te prostornih kretanja (konačnih migracija). Na području gradskog naselja Korčula prirodna promjena je kontinuirano negativna od 2002. godine kada broj umrlih nadilazi broj rođenih. To dokazuje da stanovništvo gradskog naselja Korčule prati opće trendove smanjena nataliteta te rast stope mortaliteta. Ipak, u posljednjem međupopisnom razdoblju zabilježena je pozitivna prirodna promjena u gradskom naselju Korčuli. Iako je ona niska, u uvjetima izuzetno negativnih pokazatelja prirodne promjene otočnog stanovništva i cijele Hrvatske, pozitivna prirodna promjena gradskog naselja Korčule govori o privlačnim faktorima života za mlado stanovništvo u gradu Korčuli.

Sl. 10. Sastavnice prirodnog kretanja broja stanovnika grada Korčule u razdoblju 1971.-2011.

Izvor podataka: Tablogrami rođenih i umrlih po naseljima 1971.-2011., DZS

Istovremeno, reproduksijska snaga stanovništva Grada Korčule manja je od hrvatskog prosjeka. To možemo iščitati iz indeksa starosti stanovništva tj. broja starih (60+) na 100 mladih stanovnika (0-19) koji za gradsko naselje Korčulu iznosi 133,15, dok za razinu cijele Hrvatske iznosi 115. Ta vrijednost svrstava naselje Korčulu među najstarije populacije na području Grada, a populaciju gradskog naselja Korčule pribraja tipu stanovništva izrazito duboke starosti (Nejašmić, 2005). Osim visoke razine ovog indeksa, zabrinjava i njegov rast. Naime, od pet naselja Grada Korčule, četiri su zabilježila rast indeksa starosti u razdoblju od 2001. do 2011. godine. Najviši rast zabilježen je u samom gradskom naselju Korčula te iznosi 41 %. Iznimku čini naselje Čara gdje je zabilježen pad ovog pokazatelja za navedeno razdoblje, no taj pad je neznatan budući da iznosi 5 %. Visoki iznosi indeksa starosti na razini naselja Grada Korčule rezultat su jako niskog udjela mladog stanovništva, a najnegativnije vrijednosti su zabilježene u naselju Pupnat. Također, velike razlike u relativnim promjenama proizlaze iz malog apsolutnog broja stanovnika što uzrokuje velike relativne razlike prouzrokovane malim apsolutnim promjenama.

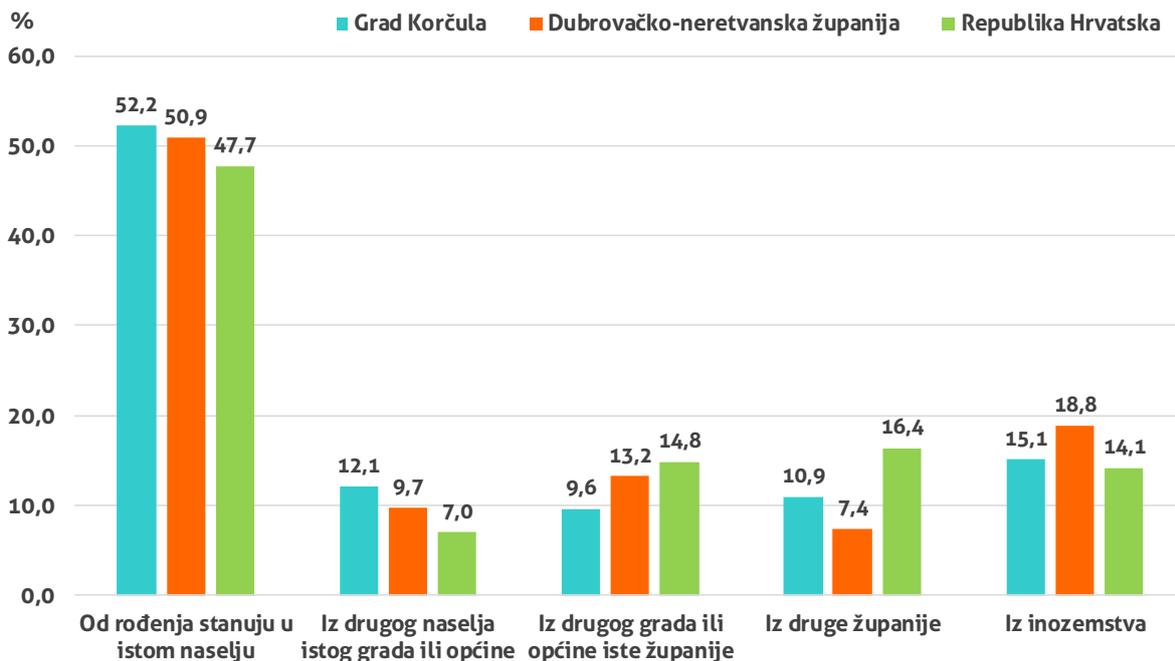

Sl. 11. Indeks starosti po naseljima Grada Korčule 2001. i 2011. godine

Izvor podataka: Popis stanovništva, 2001, DZS; Popis stanovništva, 2011, DZ

PROSTORNA POKRETLJIVOST

Struktura stanovništva prema području iz kojeg je doselilo u mjesto trenutnog stanovanja ukazuje na atraktivnost prostora u smislu pružanja mogućnosti zaposlenja te je pokazatelj općenite kvalitete života na nekom prostoru. Na području Grada Korčule većina stanovništva (52,2 %) od rođenja stanuje u istom naselju što pokazuje kako u Gradu prevladava lokalno stanovništvo (Sl. 12.). Iz navedenih podataka se posredno može zaključiti kako i staru gradsku jezgru grada Korčule naseljava uglavnom lokalno stanovništvo koje od rođenja živi u samoj jezgri ili na bližem području Grada. Sljedeći po zastupljenosti su stanovnici doseljeni iz inozemstva (15,0 %), dok je najmanje zastupljeno stanovništvo doseljeno iz drugog grada ili općine iste županije (9,6 %). Slična obilježja ima i cijela Dubrovačko-neretvanska županija gdje također prevladava zastupljenost stanovništva koje od rođenja stanuje u istom naselju ali i visok udio doseljenih iz inozemstva koji premašuje državni prosjek.

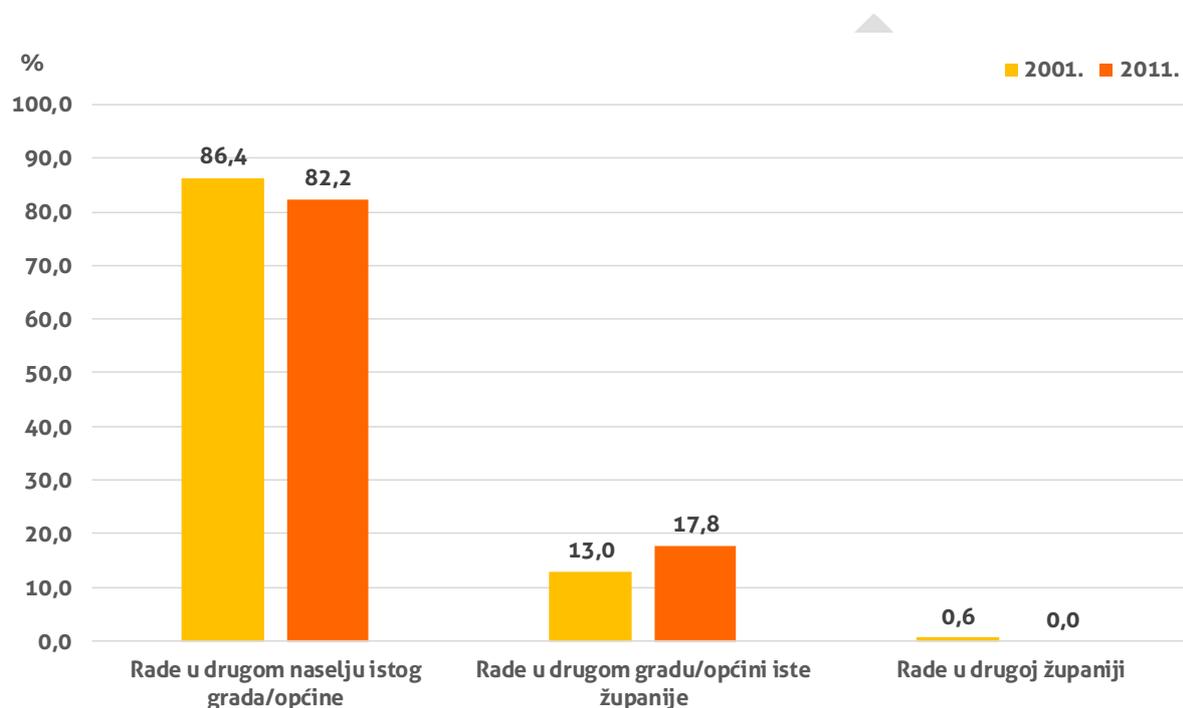
Sl. 12. Stanovništvo Grada Korčule, Dubrovačko-neretvanske županije i Republike Hrvatske prema migracijskim obilježjima 2011. godine

Izvor podataka: Popis stanovništva, 2011, DZS

Dnevna cirkulacija predstavlja pokazatelj gravitacijske snage nekog prostora, odnosno razvijenost funkcije rada i drugih centralnih funkcija toga prostora. Na području Grada Korčule 2011. g., 15 % stanovnika, odnosno u apsolutnoj brojci 901 stanovnik, sudjelovao je u dnevnoj cirkulaciji, što je povećanje za 14 % u odnosu na 2001. godinu kada ih je bilo 787. G. 2011. od ukupnog broja dnevnih migranata 27,7 % činili su učenici koji svakodnevno putuju u svrhu obrazovanja, dok je čak 72,2 % otpadalo na dnevno cirkuliranje zaposlenih osoba. Od ukupnog broja dnevnih migranata u svrhu zaposlenja, u 82,2 % slučajeva radilo se o zaposlenju u drugom naselju istog Grada, a preostalih 17,8 % slučajeva o zaposlenju u drugoj općini ili gradu Dubrovačko-neretvanske županije. Prometno-geografski položaj otoka rezultirao je činjenicom da niti jedan dnevni migrant nije zaposlen u gradu ili općini druge županije budući da duljina putovanja uvelike otežava eventualno zaposlenje van Dubrovačko-neretvanske županije.

Prostorno kretanje dnevnih migranata s područja Grada Korčule moguće je sagledati kroz analizu njihova udjela prema kategorijama područja u koje dolaze raditi. Tako je 2001. godine 86,3 % zaposlenih dnevnih migranata radilo u drugom naselju Grada Korčule, dok je taj udio 2011.g. smanjen na 82,1 %. Istovremeno, došlo je do porasta udjela migranata koji svakodnevno odlaze raditi u drugi grad ili općinu s 13,0 % na 17,8 % što ukazuje kako su

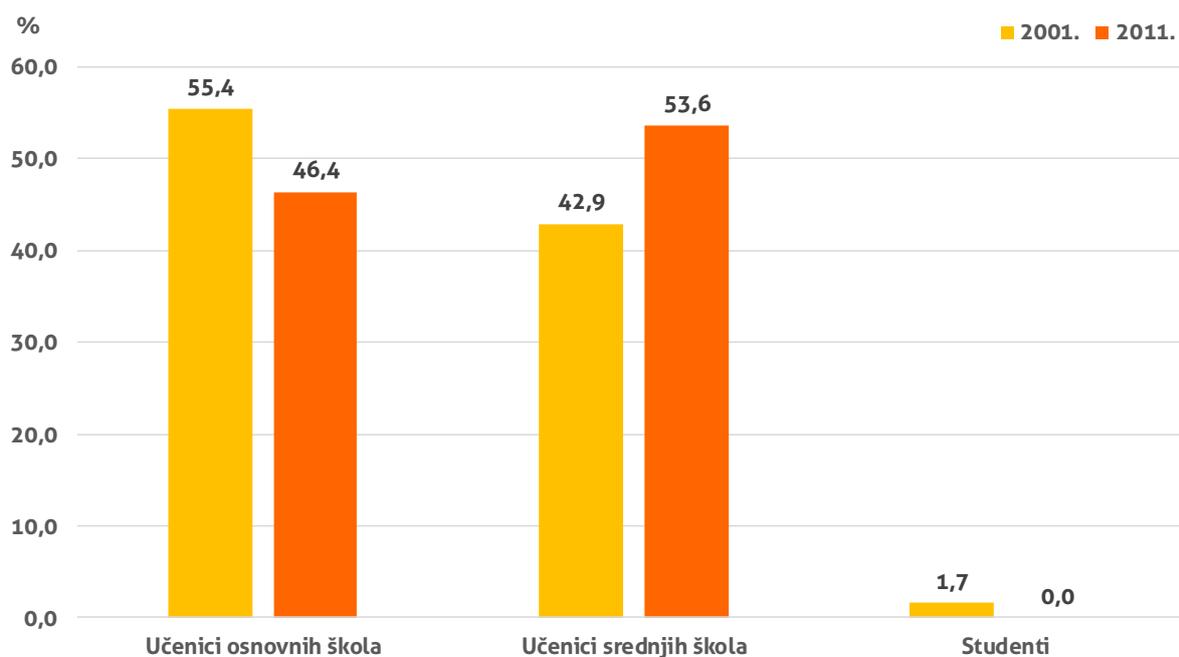
mnogobrojni zaposlenici u posljednjem međupopisnom razdoblju našli posao na području izvan Grada Korčule. Udjel onih koji su svakodnevno odlazili raditi u drugu županiju 2001. g. bio je zanemariv, a 2011.g. nije zabilježen niti jedan takav slučaj. Iz navedenog se može zaključiti kako najveći udio dnevnih migranata radi na području samog Grada Korčule, pri čemu se taj udio smanjio u posljednjem međupopisnom razdoblju. Navedeno može ukazivati na blago slabljenje tržišta rada u Gradu Korčuli no taj pad je jako malen.

Sl. 13. Zaposleni dnevni migranti u Gradu Korčuli 2001. i 2011. godine

Izvor podataka : Popis stanovništva, 2001, DZS; Popis stanovništva, 2011, DZS

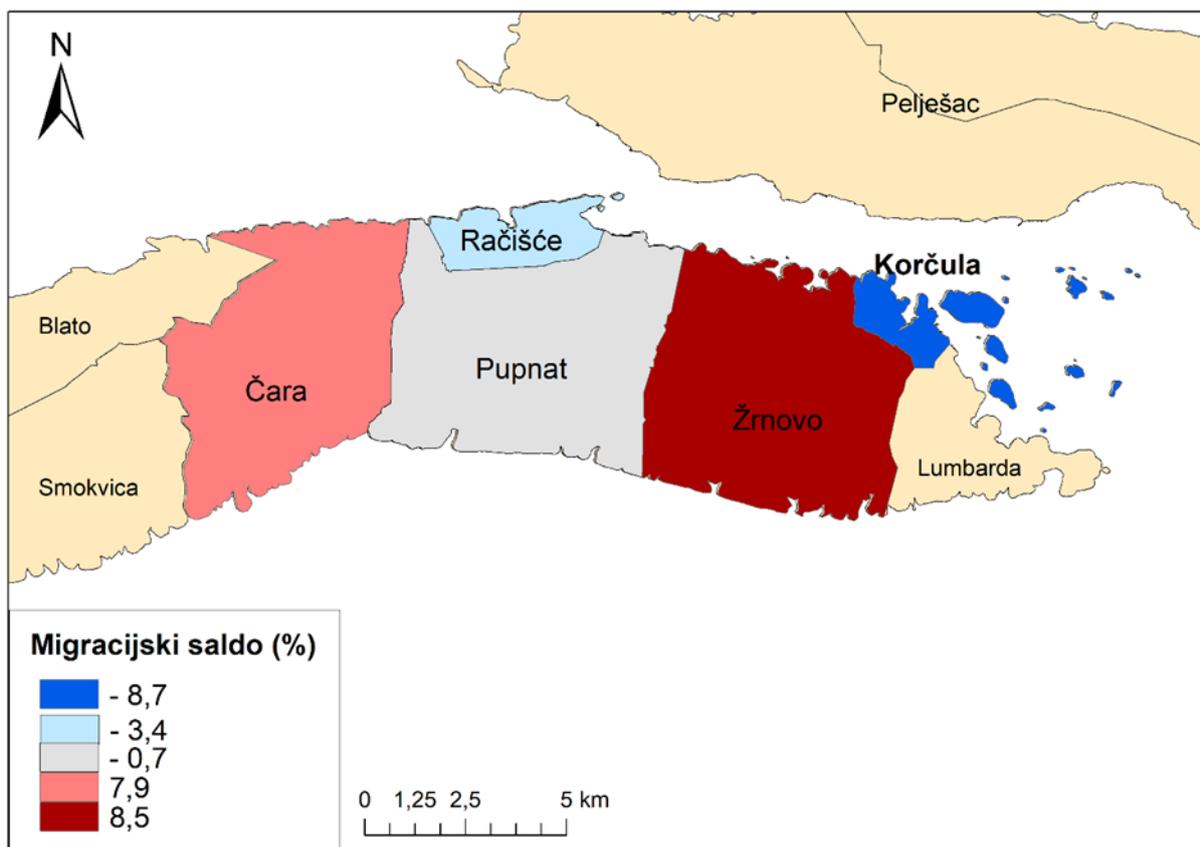
S aspekta osoba koje svakodnevno migriraju zbog obrazovanja (učenika i studenata) treba spomenuti kako je 2011. g. 46 % istih otpadalo na učenike osnovnih škola. Navedeni podatak posljedica je svakodnevnog putovanja učenika iz prigradskih naselja u samo gradsko naselje Korčulu, s obzirom da u ostalim naseljima Grada Korčule ne postoje osnovnoškolske ustanove. Istovremeno, 54 % dnevnih migranata u svrhu obrazovanja odnosi se na učenike srednjih škola, dok g. 2011. nije zabilježen niti jedan student koji svakodnevno putuje u mjesto studiranja. Usporedbom s udjelima iz 2001. g. primjetno je kako se udio osnovnoškolaca smanjio, dok je povećan udio učenika srednjih škola. Navedeni podatak potencijalno ukazuje na opće smanjenje broja djece osnovnoškolske dobi koje je posljedica niske stope nataliteta.

Sl. 14. Dnevni migranti u svrhu obrazovanja u Gradu Korčuli 2001. i 2011. godine

Izvor podataka : Popis stanovništva, 2001, DZS; Popis stanovništva, 2011, DZS

Unatoč tome što se u Republici Hrvatskoj ne provodi sustavno praćenje trajnih migracija stanovništva, podatke o broju iseljenog, odnosno doseljenog stanovništva moguće je dobiti na temelju razlike koja proizlazi iz ukupne međupopisne promjene broja stanovnika i promjene proizašle prirodnim kretanjem stanovništva. Upravo na temelju navedenih podataka dobiveni su podaci o migracijskom segmentu općeg kretanja stanovništva na području Grada Korčule za razdoblje 2001.-2011.g. Gradsko naselje Korčula u tom je razdoblju ukupno izgubila 319 stanovnika, od čega je prirodnim putem izgubilo 68 stanovnika. Iz navedenog se dobiva podatak o negativnom migracijskom saldu od 251 osobe koja je napustila grad Korčulu u tom razdoblju. Dakako, s obzirom na iseljavanje prvenstveno mladog i reproduktivnog stanovništva, može se očekivati daljnji pad broja rođene djece, odnosno pogoršanje stope prirodnog pada u gradu Korčuli. Naselja Pupnat i Račišće također bilježe negativan migracijski saldo, dok naselja Čara i Žrnovo imaju pozitivne vrijednosti ovog pokazatelja. Naravno, u obzir treba uzeti mogućnost „doseljavanja“ fiktivnog stanovništva čije je prebivalište u Gradu Korčuli samo formalno radi ostvarivanja različitih pogodnosti dostupnih otočanima.

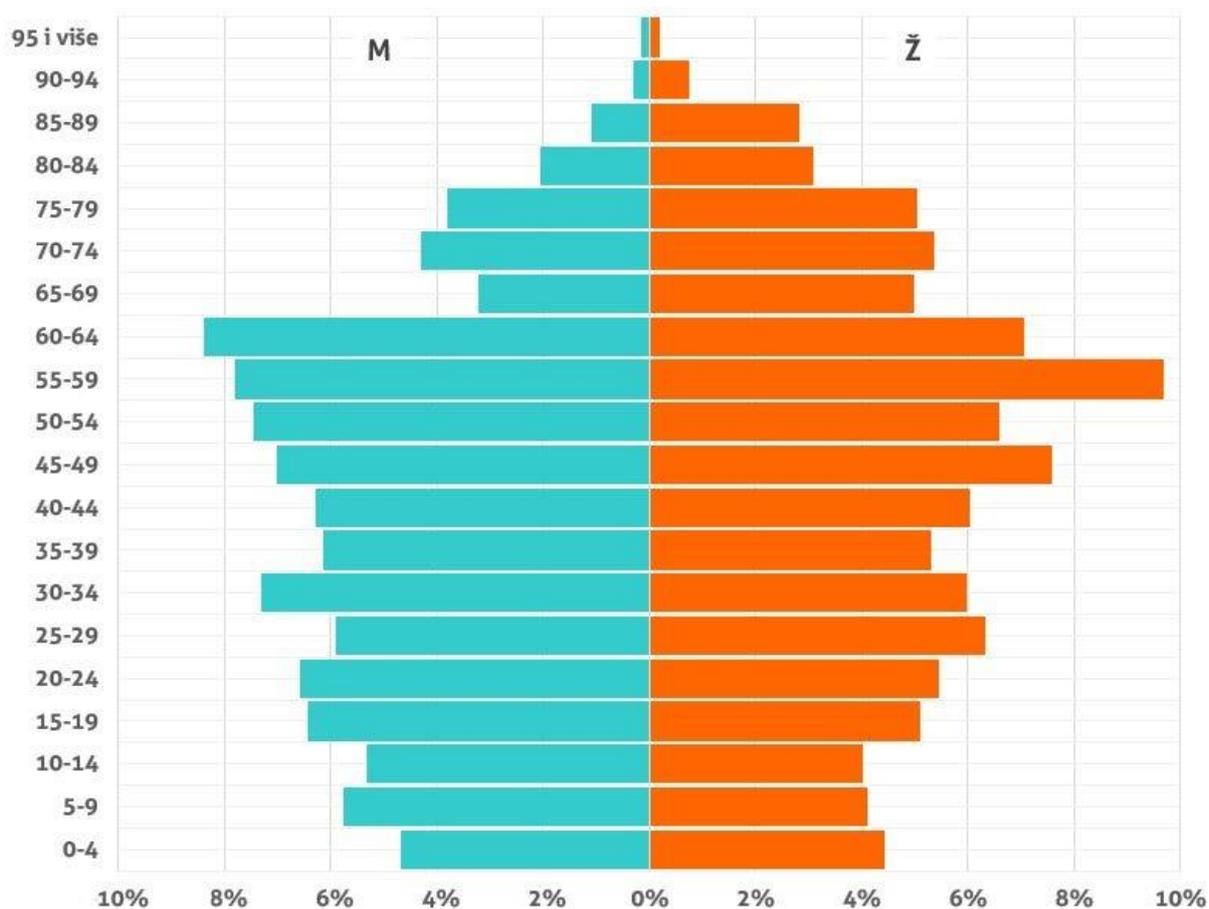

Sl. 15. Migracijski saldo po naseljima Grada Korčule u razdoblju 2001.-2011. godine

Izvor podataka: Popis stanovništva 2011., DZS

DOBNO-SPOLNA STRUKTURA

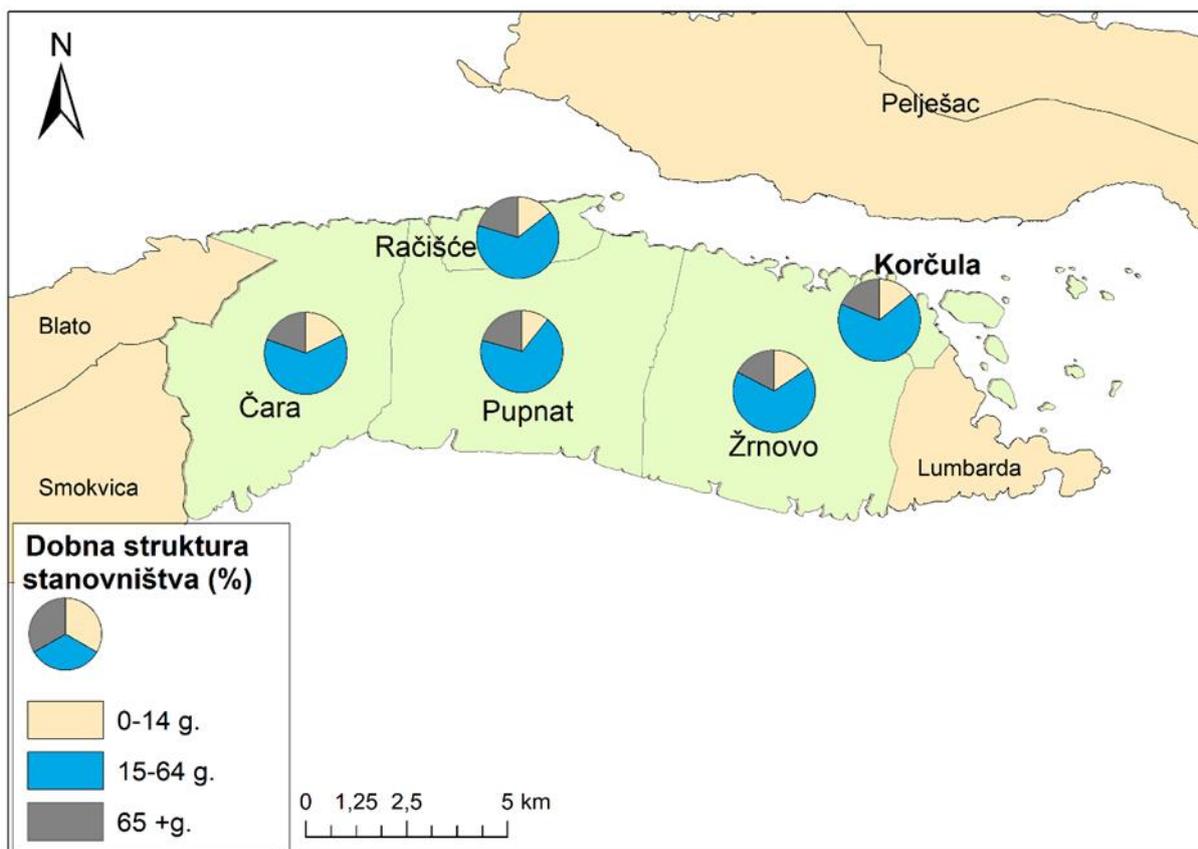
Dobno-spolna struktura stanovništva predstavlja važan pokazatelj trenutnog i budućeg demografskog razvoja i ekonomskog napretka nekog prostora, s obzirom da definira ključne populacijske kontingente koji sudjeluju u biološkoj reprodukciji i pokazuje dostupnost radne snage. Promjene u dobno-spolnom sastavu pod izravnim su utjecajem migracija i prirodnog kretanja, kao i specifičnih okolnosti (ratna zbivanja). Prisutnost manjka žena u mlađim dobnim skupinama uzrokovana je diferencijalnim natalitetom, dok je višak žena u starijim dobnim skupinama odraz diferencijalnog mortaliteta i „ratnih ožiljaka“. Dobno-spolna struktura grada Korčule pripada stacionarnom ili stagnantnom tipu budući da je obilježava najveći udio zrelog stanovništva te stabilna baza mladog stanovništva.

Sl. 16. Dobno-polna struktura stanovništva naselja Korčule 2011. godine

Izvor podataka: Popis stanovništva, 2011, DZS

Dobni sastav stanovništva izuzetno je važan pokazatelj demografskog potencijala za budućnost bioreprodukcije u nekom prostoru te istovremeno determinira radni kontingent i udio uzdržavanog stanovništva što ima dugosežne gospodarske implikacije. Dobni sastav Grada Korčule oblikovao je dugotrajni proces iseljavanja, kao i opadanje nataliteta u posljednjih 15 godina. Mlado stanovništvo grada Korčule (0-14 g.) je 2011.g. imalo udio od 14,1 % u ukupnom broju stanovnika, 67,2 % činilo je zrelo, a 18,7 % staro stanovništvo. Ti postotci ukazuju na nedostatak mladih i djece u naselju Korčula, ali i potencijalno na području stare gradske jezgre, što znači da će i u budućnosti biti izražen proces starenja stanovništva. Da bi se efekti navedenog procesa umanjili, valja raditi na privlačnim faktorima Korčule u aspektu stanovanja i pogodnostima za mlade obitelji koje namjeravaju imati djecu.

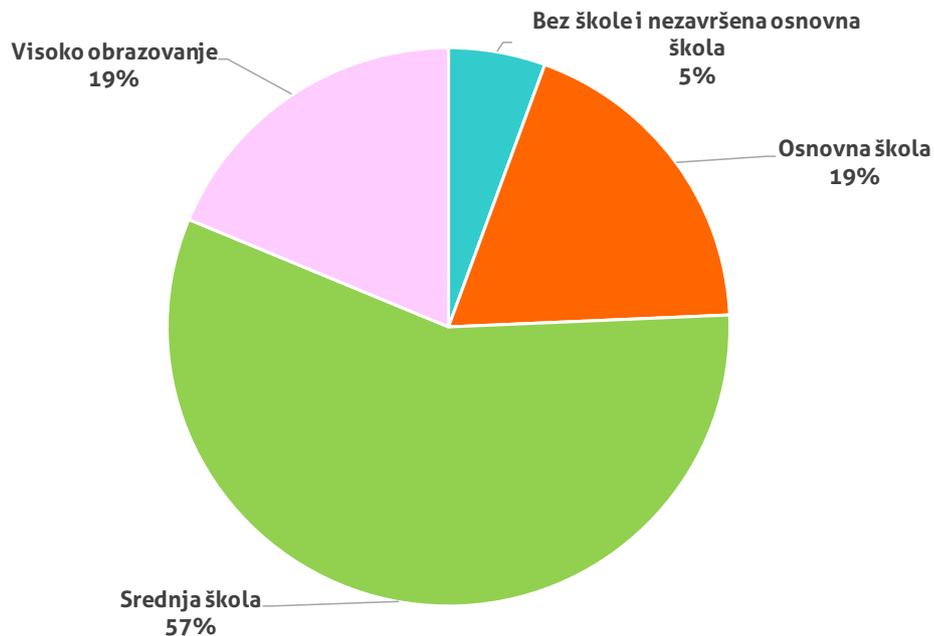

Sl. 17. Dobna struktura stanovništva po naseljima Grada Korčule 2011. godine

Izvor podataka: Popis stanovništva, 2011, DZS

OBRAZOVNA STRUKTURA

Obrazovna struktura stanovništva ključan je pokazatelj raspoloživosti ljudskih kapaciteta za obavljanje različitih djelatnosti te time predstavlja gospodarski potencijal nekog prostora. Obrazovni sastav Grada Korčule ukazuje na činjenicu da $\frac{1}{4}$ stanovništva ima završenu samo osnovnu školu ili nema završenu školu. Uzrok tome je duga orijentiranost na poljoprivredu i ribarstvo koji zahtijevaju težak fizički rad, a što je rezultiralo ranim napuštanjem školovanja. Na području Grada Korčule 2011. g. najveći postotak stanovništva (57 %) ima srednju stručnu spremu, dok 19 % stanovništva ima visoku stručnu spremu. Svega 5 % stanovništva nema završenu školu. Usporedimo li te podatke s prosjekom cijele Hrvatske koja ima 9,5 % stanovništva bez završene škole te 21,2 % stanovništva sa završenom osnovnom školom, jasno je kako Grad Korčula ima povoljniju obrazovnu strukturu.

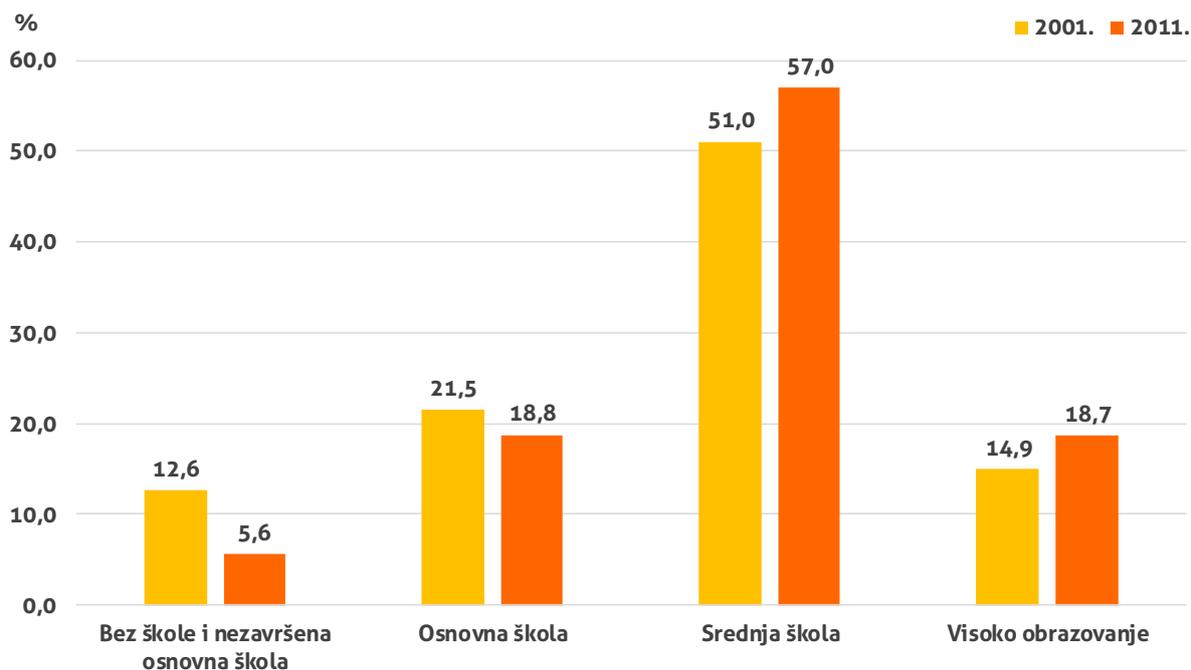

Sl. 18. Obrazovna struktura stanovništva Grada Korčule 2011. godine

Izvor podataka: Popis stanovništva, 2011, DZS

S aspekta obrazovanja treba spomenuti i udio nepismenih osoba, kao i informatički pismenih. Popisom 2011. g. utvrđeno je da je tek 0,2 % stanovništva nepismeno, što je niže od županijskog prosjeka koji iznosi 0,4 %. S druge strane, udio stanovništva koje se ne služi internetom na razini Grada je 2011. g. iznosio 37,9 % što odgovara prosjeku županije za isti pokazatelj, a koji iznosi 37,3 %.

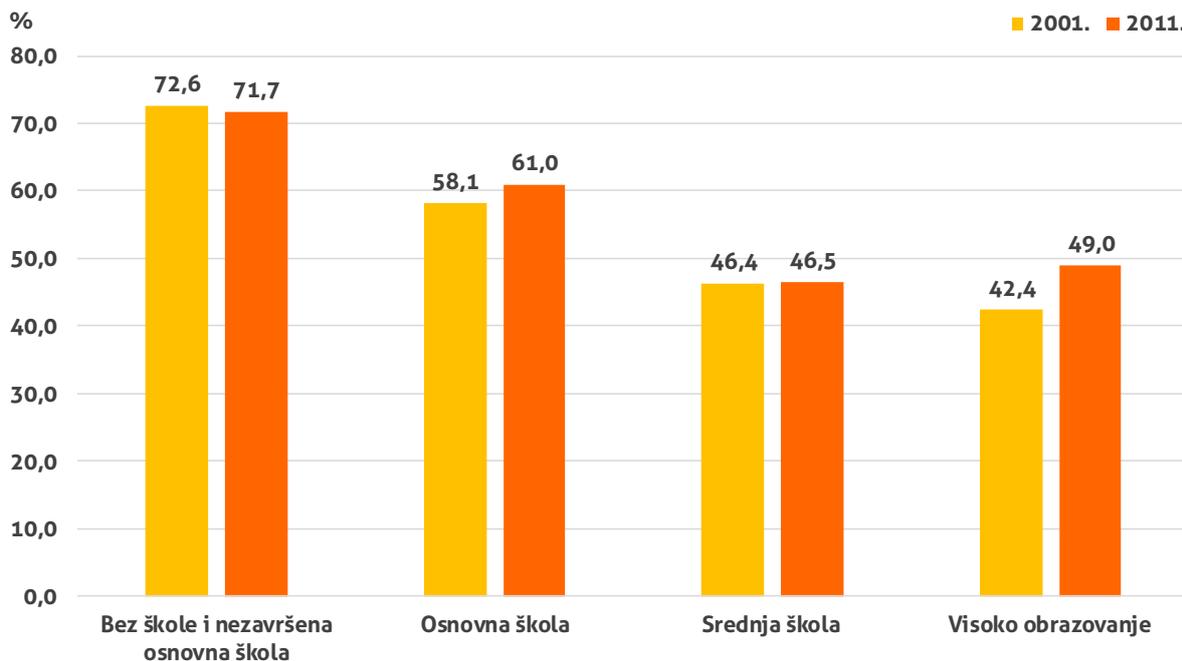
U razdoblju 2001.-2011.g. zabilježeno je poboljšanje obrazovne strukture Grada Korčule što je povezano sa smanjenjem udjela stanovnika bez škole, nezavršenom školom i osnovnom školom, odnosno povećanjem udjela stanovnika sa srednjoškolskim i visokoškolskim obrazovanjem. Apsolutni porast srednje obrazovanog i visokoobrazovanog stanovništva u Gradu Korčuli povoljna je pretpostavka za stvaranje funkcionalnog prostora koje će omogućiti poboljšanje kvalitete života u Gradu i staroj gradskoj jezgri.

Sl. 19. Obrazovna struktura Grada Korčule u razdoblju 2001.-2011.g.

Izvor podataka: Popis stanovništva, 2001, DZS; Popis stanovništva, 2011, DZS

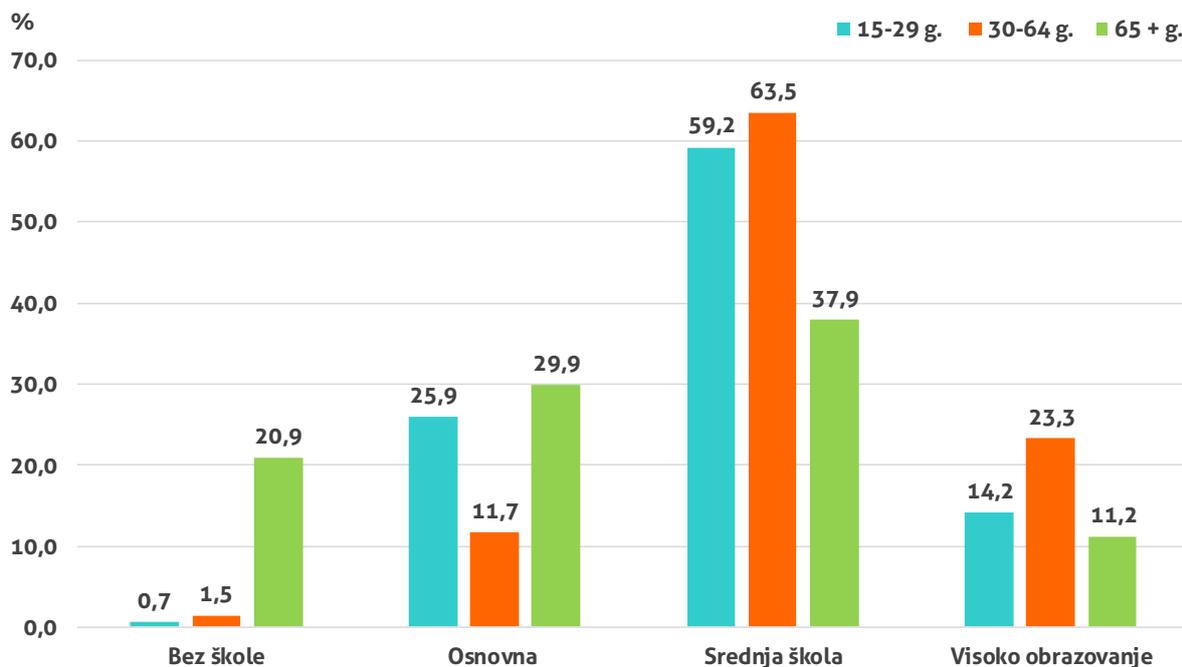
Obrazovni sastav s aspekta zastupljenosti spolova važna je komponenta svake analize obrazovne strukture. U skupini stanovništva bez završene škole 2011. godine udio žena iznosio je 71,7 % što je neznatan pad u odnosu na 72,5 % 2001. godine, dok je u skupini stanovništva sa završenom samo osnovnom školom zabilježen rast udjela žena od 58,1 % 2001. g. do 60,9 % 2011. g. Navedeni porast ovog udjela može se prvenstveno protumačiti kao posljedica većeg broja žena starije životne dobi u odnosu na muškarce koji zbog pojave diferencijalnog mortaliteta ranije umiru. Može se stoga zaključiti kako je porast ovog udjela posljedica relativno većeg broja žena starije životne dobi koje u mladosti, u uvjetima koji su zahtijevali rad u poljoprivredi i bavljenje kućanskim poslovima, nisu imale adekvatan pristup obrazovanju. Znatna pozitivna promjena u udjelu žena dogodila se u promatranom razdoblju u skupini visokoobrazovanih osoba gdje je udio porastao sa 42,4 %, na 48,9 % 2011. g., no žene još uvijek ne čine većinu visokoobrazovanih osoba u Gradu Korčuli, kao što je slučaj u Dubrovačko-neretvanskoj županiji gdje je udio žena u visokoobrazovanom stanovništvu 50,7 % te u cijeloj Republici Hrvatskoj gdje taj udio iznosi 53,4 %.

Sl. 20. Udio žena u ukupnom broju obrazovanih prema najvišoj završenoj školi u Gradu Korčuli 2001. i 2011. godine

Izvor podataka: Popis stanovništva, 2001, DZS; Popis stanovništva, 2011, DZS

Obrazovna struktura stanovništva prema dobnim skupinama odražava promjenu društveno-gospodarskih uvjeta i dostupnosti različitih razina obrazovanja. Navedeno se posebice oslikava u skupini stanovništva bez završene škole koji gotovo u potpunosti čini najstariji kontingent stanovništva (65 i više godina). Tako je primjetno da čak 20 % stanovništva dobi iznad 65 godina nema završenu osnovnu školu. Oni također čine većinu u skupini sa završenom samo osnovnom školom. Taj podatak ne čudi s obzirom na ranije spomenute drugačije uvjete odrastanja i slabiju dostupnost i potrebu za višim razinama obrazovanja. Skupini stanovništva sa završenom osnovnom školom ubraja se četvrtina mladog stanovništva (25,9 %) te 11,7 % zrelog stanovništva. Srednja stručna sprema prevladava u svim kontingentima stanovništva. U skupini osoba s visokim obrazovanjem ističu se osobe u dobi 30-64 g. od kojih 23,3 % ima visoko obrazovanje, dok je taj udio u skupini starog stanovništva 11,2 %. Iz navedenog se može zaključiti kako u pravilu mlađe i zrele osobe imaju viši stupanj obrazovanja u odnosu na starije koje dominiraju u kategorijama razina obrazovanja sve do kategorije završene osnovne škole.

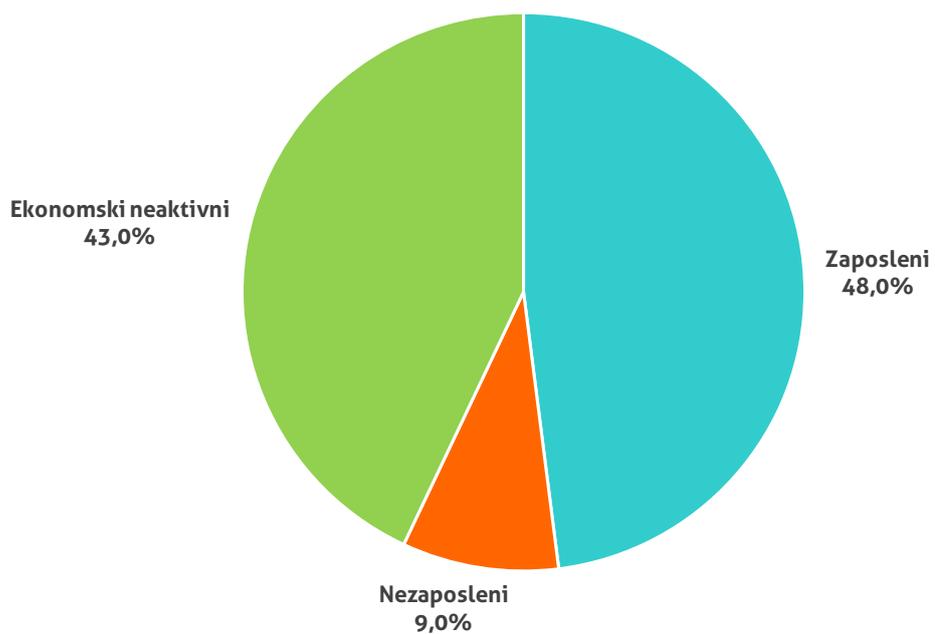

Sl. 21. Obrazovna struktura po dobnim skupinama stanovništva Grada Korčule 2011. godine

Izvor podataka: Popis stanovništva, 2011, DZS

STRUKTURA STANOVNIŠTVA PREMA EKONOMSKOJ AKTIVNOSTI

Ekonomska aktivnost stanovništva odraz je dobnosastava i gospodarskih prilika nekog prostora. Stanovništvo prema aktivnosti obuhvaća tri kategorije: zaposlene, nezaposlene te ekonomski neaktivne u što se ubrajaju učenici, studenti, umirovljenici i ostalo uzdržavano stanovništvo. Prema podacima Popisa stanovništva 2011. g. na području Grada Korčule nešto manje od polovice stanovnika (48 %) činile su zaposlene osobe. Iduću skupinu čine ekonomski neaktivne osobe s udjelom od 43 % od ukupnog broja stanovnika, dok je nezaposlenih 9 %. To je posljedica velikog broja umirovljenika i vlasnika vikendica koji iste koriste kao izvor osobnih prihoda (iznajmljivanje u turističke svrhe). Ovakva distribucija ukazuje na nepovoljnu strukturu stanovništva prema ekonomskoj aktivnosti što čini izazov za optimalno strateško usmjeravanje budućeg razvoja.

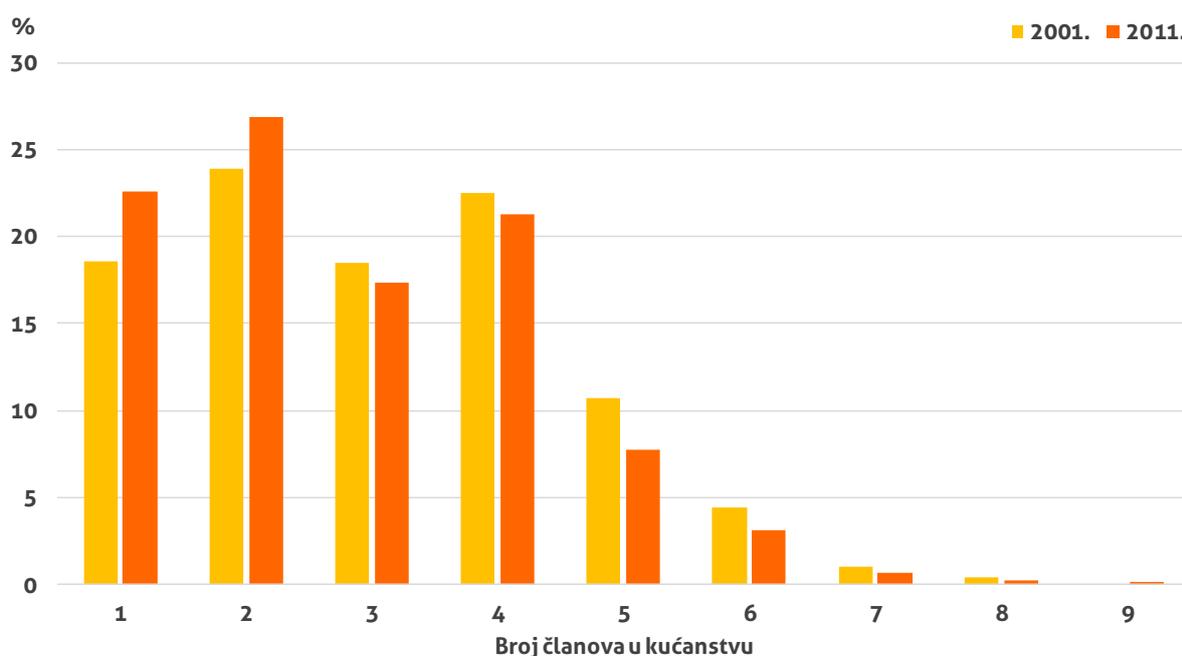
Sl. 22. Stanovništvo Grada Korčule prema aktivnosti 2011. godine

Izvor podataka: Popis stanovništva, 2011, DZS

MACRO

STANOVANJE

Na području Grada Korčule najveći udio kućanstava činila su ona s dva člana, dok su nešto niže udjele imale kategorije kućanstava s jednim te s četiri člana. Navedeno odražava trendove cijele Hrvatske gdje raste broj malih kućanstava. U usporedbi s 2001. g, znatno su povećani upravo udjeli kućanstava s jednim ili dva člana, dok se udjeli svih većih kućanstava smanjuju, što je jednim dijelom u skladu s procesom starenja prilikom kojeg starije osobe često ostaju živjeti same kada se djeca odsele, ali i u skladu sa sve manjim brojem djece koje mlade obitelji odlučuju imati.

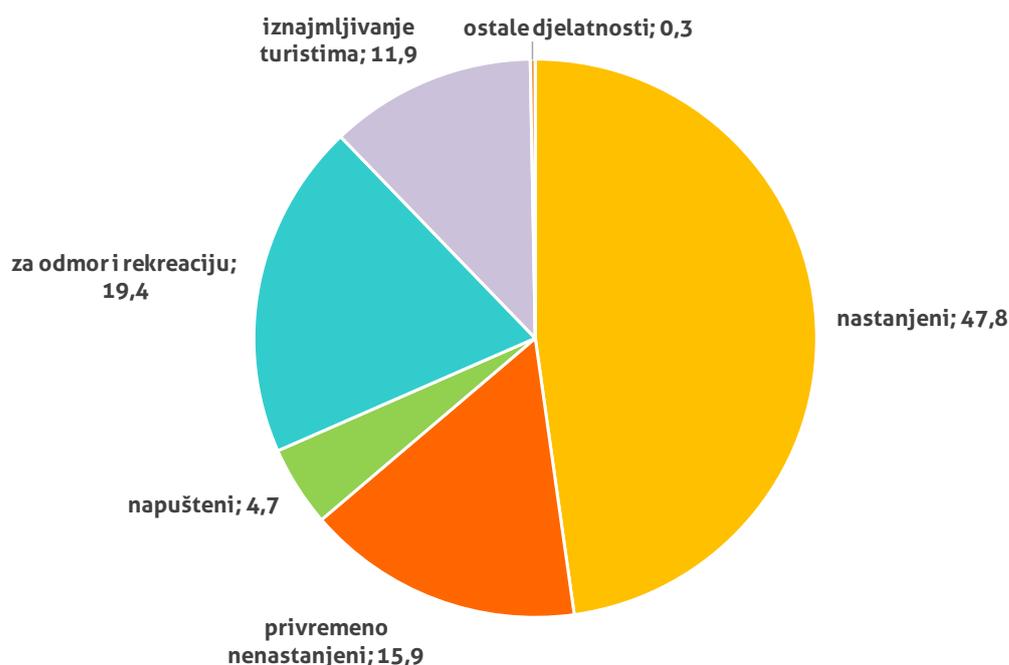

Sl. 23. Kućanstva u Gradu Korčuli prema broju članova 2001. i 2011. godine

Izvor podataka : Popis stanovništva, 2001, DZS; Popis stanovništva, 2011, DZS

Popisom 2011. godine utvrđeno je kako je nešto manje od polovice stanova na prostoru Grada Korčule nastanjeno, a čak 19 % služi za odmor i rekreaciju te ih 12 % služi za iznajmljivanje turistima. Takva struktura ne čudi budući da otok Korčulu, kao i cijelu Dalmaciju, karakterizira snažna pojava vikendaštva i apartmanizacije praćena razvojem turizma kao glavne ekonomske grane na otoku. Iako su takvi podaci pozitivni u kontekstu rasta prihoda od turizma, valja naglasiti kako turistifikacija može dovesti i do brojnih negativnih efekata. Tako se najatraktivniji dijelovi grada u potpunosti podređuju turistima što može smanjiti kvalitetu života lokalnog stanovništva. Stara gradska jezgra Korčule upravo je takav, turistički atraktivan

dio grada te je izuzetno bitno upravljanjem prostora usuglasiti potrebe i zahtjeve kako turista, tako i lokalnog stanovništva. Također, turistifikacija često utječe na napuštanja stambenih jedinica u prostorima starih gradskih jezgri kako bi se one prenamijenile i turistički iskoristile. To je izuzetno negativan proces iz aspekta uravnoteženog razvoja grada zbog čega brojne povijesne jezgre diljem Europe provođenjem raznih poticajnih i restriktivnih mjera pokušavaju ublažiti negativne efekte navedenog procesa i zadržati lokalno stanovništvo u jezgri.

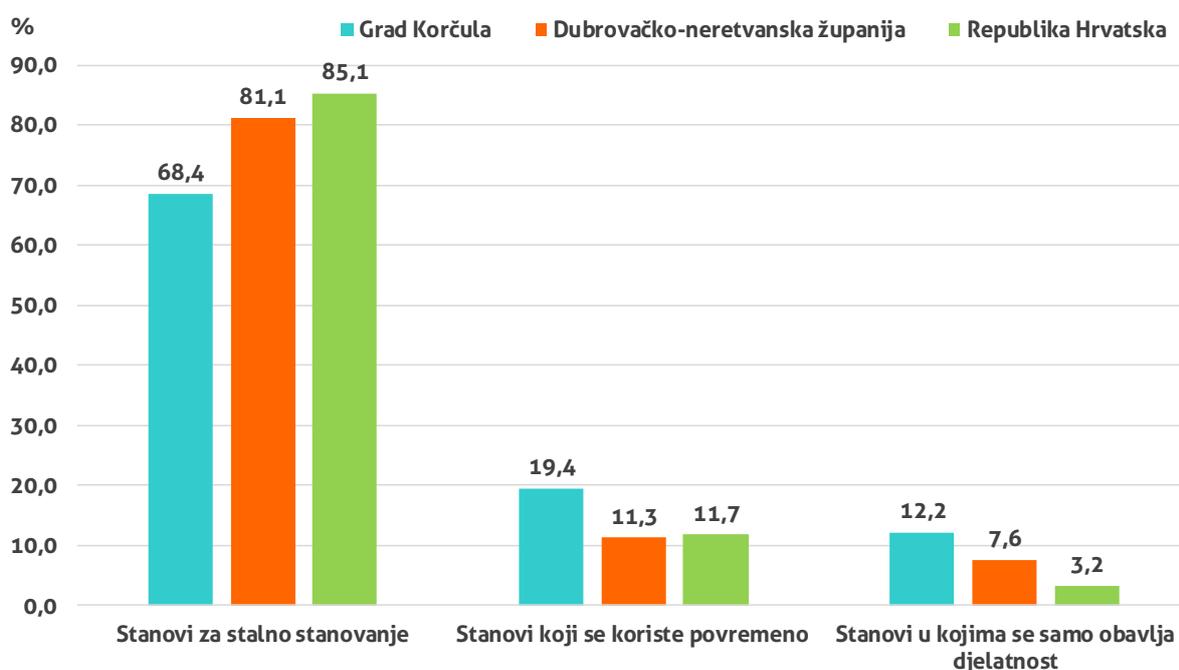
Sl. 24. Stanovi u Gradu Korčuli prema načinu korištenja 2011. godine

Izvor podataka: Popis stanovništva, 2011, DZS

Usporedba struktura stanova prema načinu korištenja u Gradu Korčuli s istim pokazateljem na razini Dubrovačko-neretvanske županije i Republike Hrvatske, također ukazuje na izuzetnu razvijenost turizma i apartmanizaciju u Gradu Korčuli. Naime, 12 % ukupnog broja stanova Grada Korčule služi isključivo obavljanju neke djelatnosti, što se prvenstveno odnosi na korištenje stanova u svrhu iznajmljivanja istih turistima. U Dubrovačko-neretvanskoj županiji, čije gospodarstvo također karakterizira velika razvijenost turizma, taj je postotak manji od onoga Grada Korčule te iznosi 7,6 %. Očekivano, na razini Republike Hrvatske je taj postotak najniži i isti iznosi svega 3,1 %. Suprotno tome, u Gradu Korčuli je udio stanova koji

se koriste povremeno te stanova za stalno stanovanje znatno niži od županijskog i nacionalnog prosjeka.

Navedeni postotci govore o izraženoj apartmanizaciji na prostoru Grada Korčule što predstavlja jedan od najvećih izazova za održivo upravljanje starom gradskom jezgrom. Tokom ljetnih mjeseci stara gradska jezgra doživljava velik pritisak korisnika grada što dovodi do logističkih i komunalnih problema. Također, ono dovodi do nesrazmjera korištenja gradskog prostora za potrebe stalnog stanovništva i potrebe povremenih korisnika gradaturista. S obzirom da samo stalno stanovništvo može biti nositelj revitalizacije stare gradske jezgre, mjere upravljanja moraju biti usmjerene upravo prema toj ciljanoj skupini.

Sl. 25. Stanovi prema načinu korištenja u Gradu Korčuli, Dubrovačko-neretvanskoj županiji i Republici Hrvatskoj 2011. godine

Izvor podataka: Popis stanovništva, 2011, DZS

GOSPODARSTVO

Na stanje i razvoj gospodarstva utječu raspoloživost prirodnih i proizvodnih sredstava, ljudsko znanje i sposobnosti njegove uporabe kao i organizacijski oblici i društvene institucije koje reguliraju i usmjeravaju gospodarske napore te raspodjela njihovih rezultata (Hrvatska enciklopedija, 2019). U ovom dijelu analizom se želi prikazati stanje gospodarstva Grada Korčule s naglaskom na analizi strukture zaposlenih osoba te broju i kretanju nezaposlenih osoba, glavnim aspektima poduzetništva i obrtništva te naposljetku analizi turizma kao djelatnosti koja ima najveće značenje, ali i čija će se važnost povećavati s obzirom na usmjerenost gospodarstva Grada, županije i države. Turistička djelatnost je usko povezana s kulturnim atrakcijama i sadržajima stare gradske jezgre koji su neprepoznatljiviji elementi Grada Korčule.

STRUKTURA ZAPOSLENIH I NEZAPOSLENOST

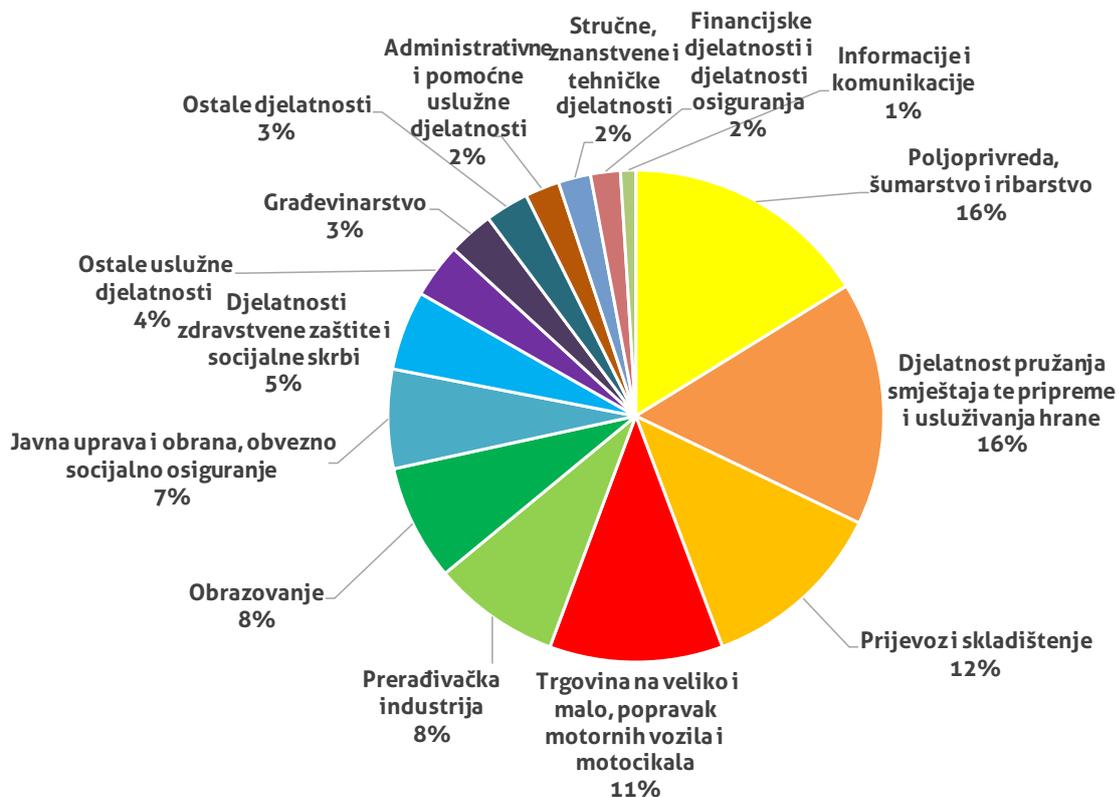
Ukupnost odnosa ponude i potražnje ljudskog rada definira se kao tržište rada koje u idealnim uvjetima pretpostavlja slobodno kretanje roba, kapitala i radništva što daje široke mogućnosti izbora i konkurencije, no u realnim uvjetima je ograničeno različitim poremećajima i osobitostima prostora (Hrvatski leksikon, 2019). Kao pokazatelj dinamičnosti i standarda života stanovništva određenog promatranog prostora služe kretanja na tržištu rada, stoga su ona s obzirom na dostupne podatke analizirana na razini Grada Korčule i uspoređena s županijskom i državnim razinom.

Na području Grada Korčule prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. g. zaposleno je 2317 osoba, što je predstavljalo 5,21 % ukupnog broja zaposlenih u Dubrovačko-neretvanskoj županiji. U Gradu Korčuli je za usporedbu 2011. g. živjelo 4,62 % ukupnog stanovništva županije iz čega se može zaključiti kako grad Korčula ima nešto višu stopu zaposlenosti od županije. Nacionalna klasifikacija djelatnosti grupira područja djelatnosti u 15 skupina. Od navedenih, na području Grada Korčule su identificirane četiri djelatnosti u kojima je zaposlen najznačajniji udio radno sposobnih osoba. Primarni sektor, odnosno djelatnosti poljoprivrede, šumarstva i ribarstva čine 16 % ukupnog broja zaposlenog stanovništva Grada Korčule. Ovakav pokazatelj odraz je duge tradicije bavljenja poljoprivrednim djelatnostima na području cijelog otoka, djelatnosti koja je razvijena zahvaljujući pedološkim i hidrološkim karakteristikama područja. Unutar poljoprivredne

proizvodnje prevladavaju tradicionalne djelatnosti vinarstva i maslinarstva koje su razvijene ponajviše u naseljima Čara, Pupnat, Račišće i Žrnovo.

U djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane zaposlen je jednak udio (16 %) stanovništva Grada kao djelatnosti poljoprivrede, šumarstva i ribarstva. Velika zastupljenost ove djelatnosti u strukturi gospodarstva zajedno s trgovinom na veliko i malo (11 %) potvrđuje veliku orijentiranost i ovisnost gospodarstva Grada Korčule prema uslužnim djelatnostima, osobito turizmu. Za razliku od poljoprivrednih djelatnosti koje su zastupljene u preostalim naseljima Grada Korčule djelatnosti trgovine i smještaja pokazuju iznimnu prostornu koncentraciju u samom naselju Korčula koje je nositelj tercijarnih i turističkih djelatnosti. U djelatnostima prijevoza i skladištenja zaposleno je 12 % stanovništva, što potvrđuje ranije spomenutu orijentiranost gospodarstva prema uslužnim djelatnostima, što se također može primijetiti na županijskoj, državnoj i svjetskoj razini. Geografski smještaj i fizička odvojenost od kopna ograničavaju razvoj djelatnosti prijevoza i skladištenja.

Kvartarne djelatnosti odnosno njihov udio u strukturi zaposlenih ukazuje na razinu razvoja gospodarstva i cjelokupnog društva. Zastupljenost funkcija kao što su obrazovanje zdravstvo, policija i državna uprava stoga ima veliki značaj u razvoju prostora i kvaliteti života na istom. U Gradu Korčuli 8 % stanovništva zaposleno je u nekoj razini obrazovne djelatnosti, nešto niži udio stanovništva (7 %) zaposlen je u djelatnostima javne uprave i obrane, obaveznog socijalnog osiguranja dok je u djelatnostima zdravstva i socijalne skrbi zaposleno 5 % stanovništva (Sl. 26.).

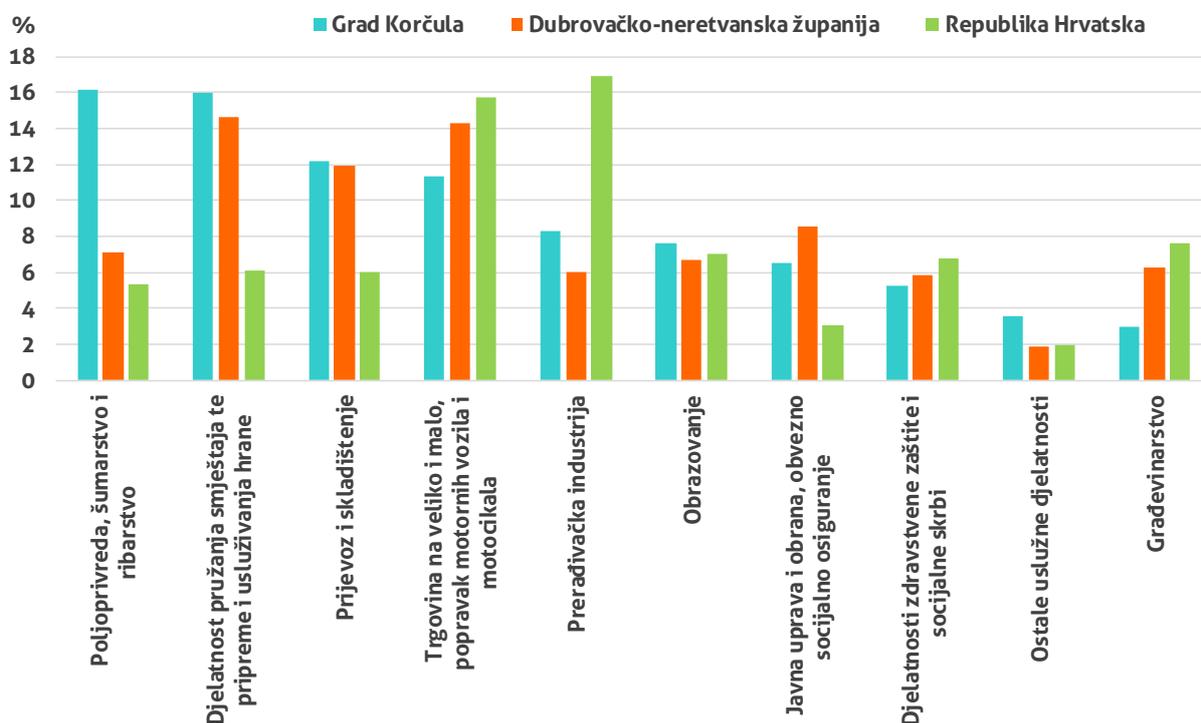

Sl. 26. Struktura zaposlenih osoba prema djelatnostima u Gradu Korčuli 2011. godine

Izvor podataka: Popis stanovništva 2011., DZS

Usporedba strukture zaposlenih po djelatnostima Grada Korčule s onom na razini Dubrovačko-neretvanske županije i Republike Hrvatske ukazuju na određene specifičnosti u slučaju Grada Korčule s aspekta udjela zaposlenih po pojedinim djelatnostima ali i njihovom redoslijedu. Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo kao najzastupljenija djelatnost Grada Korčule (16 %) na razini županije Dubrovačko-neretvanske (7 %), a posebno na razini Republike Hrvatske (5 %) zastupljena je u znatno nižem postotku (Sl. 27.). Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane na razini Korčule (16 %) ali i županije (14 %) zapošljavaju velik udio stanovništva, što ne iznenađuje s obzirom na turističku orijentiranost gospodarstva ovog područja, osobito Dubrovačko-neretvanske županije unutar koje je ovo dominirajuća djelatnost. Udio ove djelatnosti na državnoj razini (6 %) koji je znatno niži od lokalne i regionalne razine, potvrđuje drugačiju strukturu gospodarstva obalnog područja i njegovu usmjerenost ka uslužnim djelatnostima u odnosu na ostatak države. Treća najzastupljenija djelatnost na lokalnoj razini, prijevoz i skladištenje ima gotov jednak udio u gospodarstvu Grada Korčule (12,1 %) i županije (11,9 %), što se opet razlikuje od državnog prosjeka (6 %). Iz usporedbe se može vidjeti kako je trgovina na malo i veliko zastupljena na sve tri razine u

značajnom postotku. Ipak i tu se mogu uočiti razlike, na nacionalnoj razini trgovina kao druga najzastupljenija djelatnost ima udio od 15,7 %, a na istoj poziciji u Dubrovačko-neretvanskoj županiji ona iznosi od 14,2 %. Najmanji udio (11,3 %) ova djelatnost ima na lokalnoj razini Grada Korčule, no ipak predstavlja značajan udio u ukupnom broj zaposlenog stanovništva. Najveća razlika između nacionalne te županijske i lokalne razine je u udjelu prerađivačke industriji. Prerađivačka industrija je djelatnost s najvećim udjelom zaposlenog stanovništva na razini Republike Hrvatske (16,9 %), dok se sličnost gospodarstva županije i Grada potvrđuje i prema udjelu prerađivačke djelatnosti koja na razini Dubrovačko-neretvanske županije iznosi 6 %, a na razini grada je nešto viša i iznosi 8,3 %. Prepoznatljivost prostora županije i Grada, te njihova valorizacija u turističkim djelatnostima najznačajnije utječe na strukturu zaposlenog stanovništva.

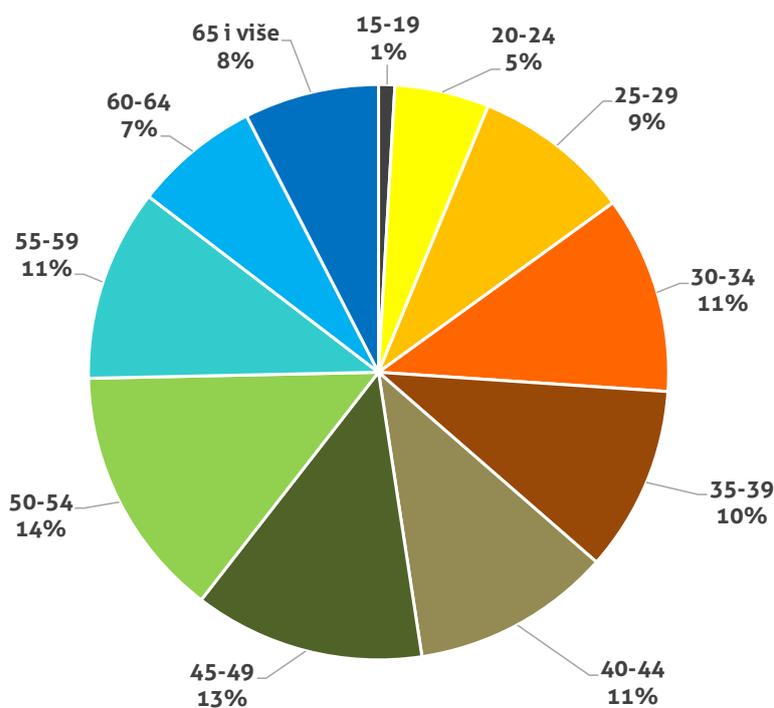

Sl. 27. Udio zaposlenih osoba u deset najzastupljenijih djelatnosti na području Grada Korčule, Dubrovačko-neretvanske županije i Republike Hrvatske 2011. godine

Izvor podataka: Popis stanovništva 2011., DZS

Udjeli zaposlenih u Gradu Korčuli 2011. g. prema dobnim skupinama ukazuju na ravnomjernost istih. Dobna struktura zaposlenih osoba 2011 g. na području Grada Korčule ukazuje na neznatno najveći udio zaposlenih u skupini 50 – 54 g. gdje njihov udio iznosi 14

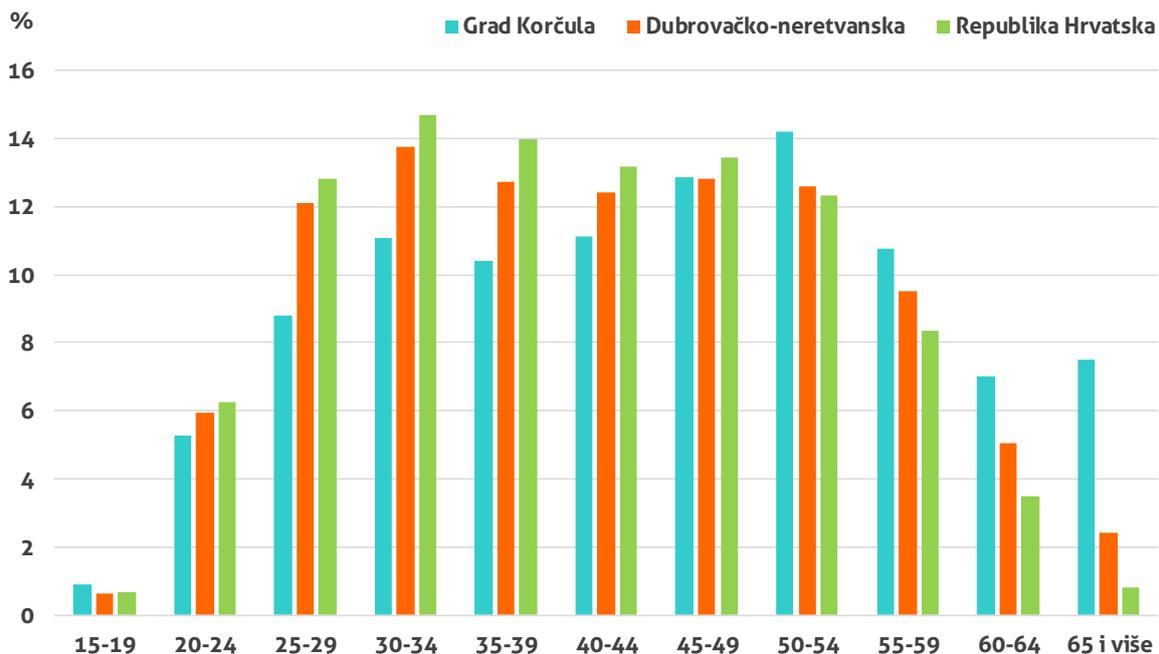
%, dok druga najzastupljenija dobna skupina 45 – 49 g. ima udio od 13 % (Sl. 28.). Tri dobne skupine 30 – 34, 40-44, 55 – 59 imaju jednak udio od 11 % zaposlenih osoba. Najmanji udio zaposlenih je u skupini 15 -19 (1 %), koja i ne bi trebala biti više zastupljena u strukturi zaposlenih s obzirom na to kako u toj skupini prevladava uzdržavano stanovništvo. Također manji udio u ukupnom broj zaposlenih osoba je u skupini 20 – 24 što može imati dva uzroka: povećan broj mladih koji su na visokom obrazovanju ili značajniju mogućnost, a to je stalni odlazak mlađe populacije iz matičnog mjesta. Značajno veći udio stanovništva iznad 60 i 65 g. koji su i dalje u radnom odnosu odskaka od nacionalnog prosjeka, no to se veže s činjenicom kako je u Gradu i udio starog stanovništva u ukupnom broju stanovnika veći od nacionalnog prosjeka. Ovakva raspodjela zaposlenih prema dobnim skupinama ukazuje na zrelu fazu stanovništva koje ima značajan broj stanovnika u zrelim i starijim kontingentima stanovništva i koje će u budućnosti imati određene nepovoljne posljedice s radnom snagom ako se trend nastavi. Problem starog stanovništva je značajan problem na svim razinama uprave i samouprave što zahtjeva sveobuhvatne i temeljite mjere za razvoj gospodarstva kojim bi se omogućio bolji uvjeti za ostanak osobito mlađe populacije.

Sl. 28. Udio zaposlenih osoba prema dobnim skupinama u Gradu Korčuli 2011. godine

Izvor podataka: Popis stanovništva 2011., DZS

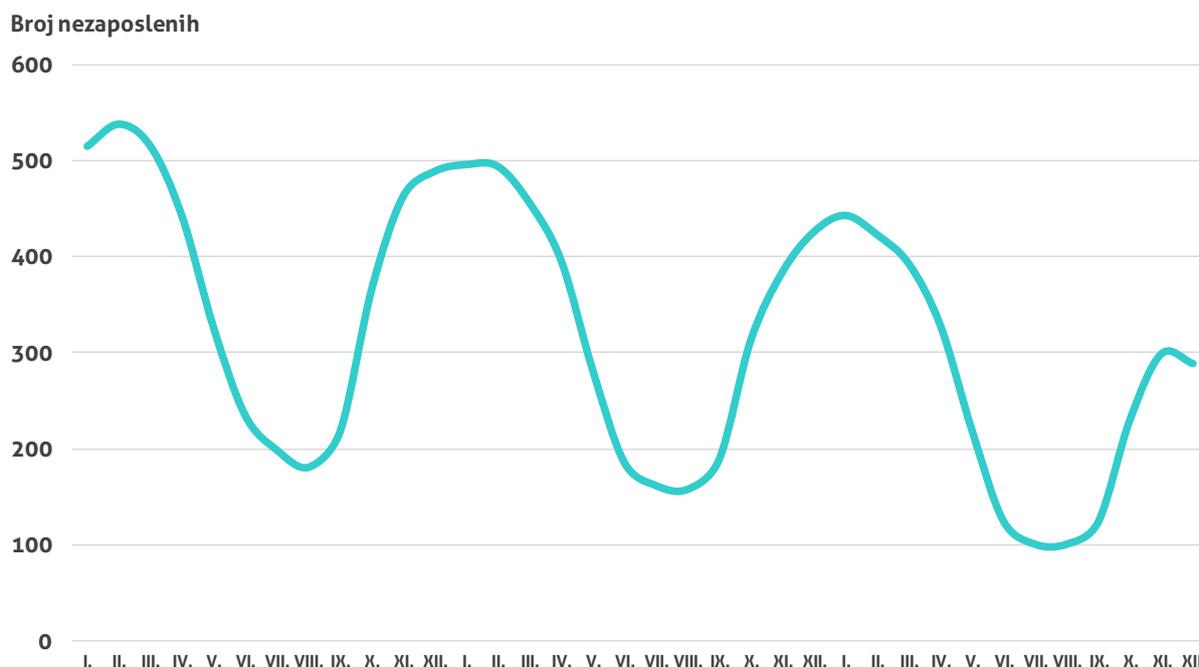
Usporedba udjela zaposlenih osoba prema dobnim skupinama u Gradu Korčuli, Dubrovačko-neretvanskoj županiji i Republici Hrvatskoj ukazuje na nekoliko bitnih odstupanja Grada Korčule od županijskog i nacionalnog prosjeka (Sl. 29.). Naime, Grad karakterizira izražen udio starog zaposlenog stanovništva. Navedeno proizlazi iz velikog udjela starog stanovništva u skupinama 60 – 64 g. (7 %) te osobito u skupini 65 – 69 g. gdje je udio na nacionalnoj razini manji od 1 %, na razini Dubrovačko – neretvanske županije nešto viši od 2 % dok na razini Grada Korčule udio iznosi 8 %. Problem zapošljavanja mladog stanovništva (do 30 g.) problem je u mnogim europskim državama, dok je u Hrvatskoj jedan od najznačajnijih gospodarskih problema. Mlađe stanovništvo u uvjetima gospodarske krize teže pronalazi poslove, što se može zorno vidjeti i na primjeru Grada Korčule. Na području Grada Korčule 2011.g. niži udio zaposlenih mladih osoba prisutan je u svim dobnim skupinama sve do uključujući i onu 30 - 34 g. Isti trend se nastavlja i u skupinama zrelog stanovništva sve do uključujući i skupinu 45 – 49 g. gdje je udio zaposlenih u Gradu Korčuli niži od prosjeka Dubrovačko-neretvanske županije i Republike Hrvatske. Prema usporedbi može se vidjeti kako je situacija značajno drugačija u starijim dobnim skupinama u kojima je najveći udio zaposlenih osoba na prostoru Grada Korčule, a najmanji na nacionalnoj razini. Zaposleno stanovništvo Dubrovačko – neretvanske županije konstantno se u svakoj dobnj skupini nalazi između lokalne i nacionalne razine, a najveći udio u strukturi zaposlenih Dubrovačko – neretvanske županije imaju skupine 30 – 34 (14), 35 – 39 (13 %) te 45 – 49 (13 %) g. Sve tri razine pokazuju iste tendencije starenja stanovništva, te većeg udjela zrele populacije u ukupnoj strukturi. Najlošiju strukturu zaposlenih prema dobnim skupinama kako vidimo kroz usporedbu ima Grad Korčula što je kompatibilno s starosnom strukturom ukupnog stanovništva.

Sl. 29. Udio zaposlenih osoba prema dobnim skupinama u Gradu Korčuli, Dubrovačko-neretvanskoj županiji, Republici Hrvatskoj 2011. godine

Izvor podataka: Popis stanovništva 2011., DZS

Analiza broja nezaposlenih na mjesečnoj bazi potrebna je kako bi se utvrdio stupanj varijacije broja nezaposlenih osobito kad se u okvire istraživanja stavi ovisnost gospodarstva Korčule o uslužnim djelatnostima odnosno turizmu. Kao što se može primijetiti iz analize broja nezaposlenih osoba na području Grada Korčule, trend kretanja nezaposlenosti ima osobitu sezonalnost. Prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje - područnog ureda Dubrovnik, vidljivo je kako je najveći broj nezaposlenih osoba u zimskim mjesecima, dok je broj nezaposlenih najniži u ljetnoj turističkoj sezoni, u razdoblju između travnja i rujna. Najniži broj nezaposlenih je u jeku same turističke sezone odnosno u mjesecu kolovoz, dok je najveći broj nezaposlenih kroz posljednje tri godine zabilježen u mjesecu siječnju (Sl. 30.). Osim kontinuirane fluktuacije tijekom sezone, jasno je primjetno i kontinuirano smanjenje broja nezaposlenih osoba. Najveći broj nezaposlenih osoba tako je primjerice zabilježen tijekom veljače 2015. g. – 538, tijekom siječnja 2016. g. - 496 te naposljetku tijekom siječnja 2017. g. - 443 (-17,6 % u odnosu na veljaču 2015. g.). Navedeni trend je prisutan i kroz ostale mjesece u godini. Ovakav trend ukazuje na poboljšanje stanja na tržištu i razvoj gospodarstva koje se očituje većim mogućnostima zaposlenja.

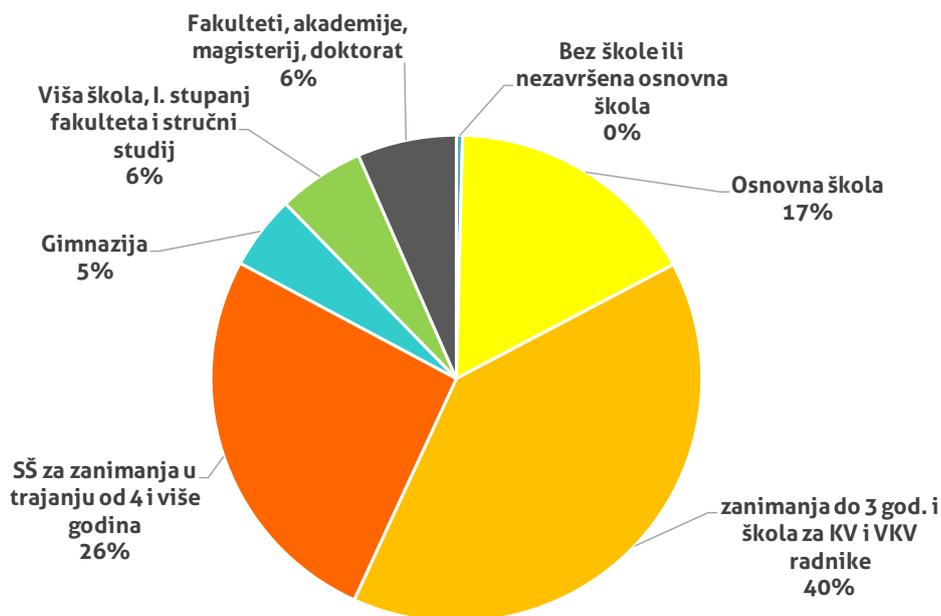
Sl. 30. Kretanje broja nezaposlenih osoba na području ispostave HZZ-a Korčula po mjesecima u razdoblju siječanj 2015.-prosinac 2017. godine

Izvor podataka: HZZ, 2017

Analiza obrazovne strukture nezaposlenih osoba u Gradu Korčuli ukazuje na izrazitu zastupljenost stanovništva koje ima završenu strukovnu školu u trajanju od 3 godine i školu za KV i VKV radnike, gdje njihov udio u ukupnom broju nezaposlenih iznosi 40 % (Sl. 31.). Iduća najzastupljenija kategorija su osobe sa završenom srednjom školom u trajanju od 4 ili više godina, s udjelom od 26 %. Iz navedenog se može zaključiti kako više od polovice nezaposlenih osoba ima srednje stručno obrazovanje kao najviši stupanj njihovog obrazovanja. Osobe sa završenom osnovnom školom čine 17 % broja nezaposlenih, dok slijede skupine s višom stručnom spremom (6 %), visokim obrazovanjem (6 %) te osobe sa završenom gimnazijom (5 %) kao najvišim stupnjem obrazovanja. Osobe bez škole i s nezavršenom osnovnom školom predstavljaju zanemarivu brojku u strukturi nezaposlenih osoba.

Grupiraju li se podaci nezaposlenih osoba prema stupnju obrazovanja u glavne kategoriju uočava se dominacija osoba sa završenom srednjom školom (61 %), zatim slijede osobe sa završenom osnovnom školom (17 %) i visokim obrazovanjem (12 %). S obzirom na obrazovnu strukturu nezaposlenih ali i godišnje fluktuacije istih ukazuje na potrebu za diversifikacijom gospodarstva koje se ne bi trebalo oslanjati u tolikoj mjeri na turističke

djelatnosti. Također ulaganja u dodatno obrazovanje i prekvalifikaciju nezaposlenih pozitivno bi utjecala na strukturu gospodarstva.

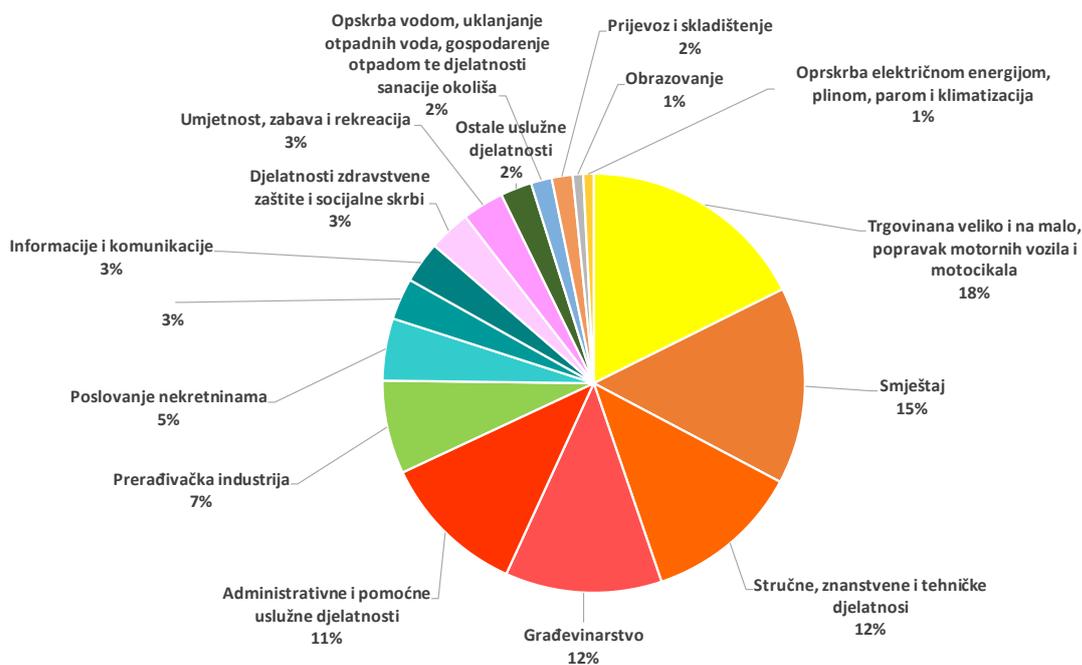
Sl. 31. Obrazovna struktura nezaposlenih osoba u Gradu Korčuli 2017. godine

Izvor podataka: HZZ, 2017

PODUZETNIŠTVO I OBRTNIŠTVO

Poduzetništvo i obrtništvo temelj su svakog gospodarstva, pa tako i onog Grada Korčule. Na prostoru Grada Korčule je na dan 31. prosinca 2018. g. registrirano 117 poduzeća i 12 obrta. Iz ovakvog podatka jasno se vidi kako značajno veći broj gospodarskih subjekata čine poduzeća s udjelom od 91 % u ukupnom broju poduzeća i obrta. S obzirom na strukturu gospodarstva Republike Hrvatske, a osobito Dubrovačko-neretvanske županije u kojem dominiraju djelatnosti iz tercijarnog odnosno uslužnog sektora ne čudi kako najveći broj od ukupnog broja poduzeća čine poduzeća unutar trgovačke djelatnosti (18 %) (Sl. 32.). Nešto manji udio čine poduzeća koja pružaju usluge smještaja (15 %) koja kako je već naglašeno su najzastupljeniji oblici djelatnosti. Po zastupljenosti slijede poduzeća registrirana za djelatnost građevinarstva (12 %) te poduzeća registrirana za stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti (12 %). Snažna zastupljenost stručnih, znanstvenih i tehničkih djelatnosti predstavlja potencijal za daljnji razvoj gospodarstva temeljen na inovativnosti i diversifikaciji

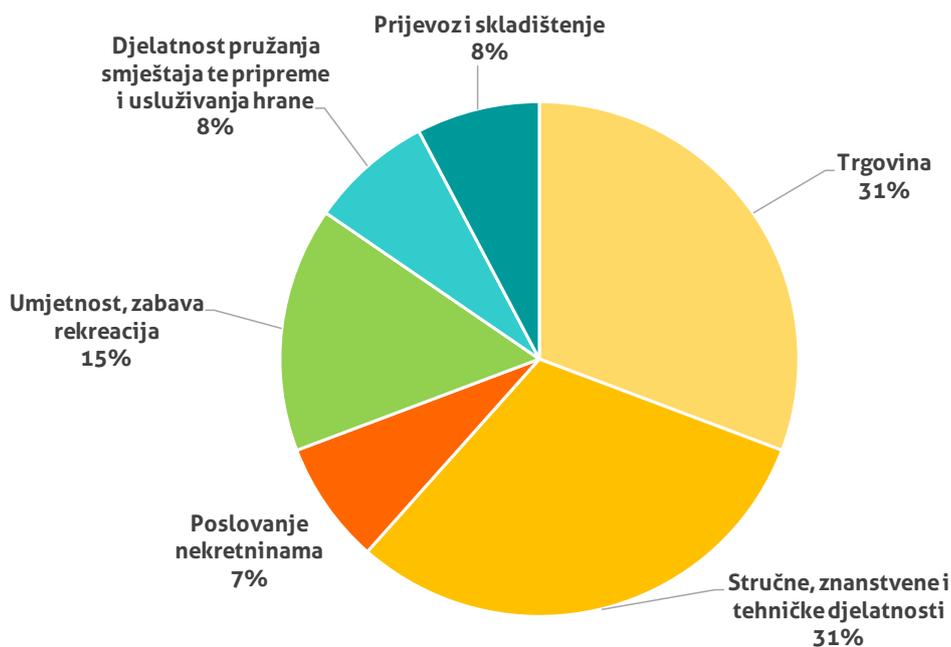
gospodarske strukture. Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti također čine značajan udio u broju poduzeća, udio koji iznosi 11 %.

Sl. 32. Struktura poduzeća u prostoru Grada Korčule prema vrsti djelatnosti za 2018. g.

Izvor podataka: Grad Korčula, 2019.

Od sveukupnog broja registriranih gospodarskih subjekata, njih ukupno 17 posluje na prostoru stare gradske jezgre. Na prostoru cijelog Grada, ali i gradske jezgre prevladavaju poduzeća koja obavljaju djelatnosti trgovine (31 %) (Sl. 33.). Njihov udio na prostoru stare gradske jezgre ipak je veći od udjela u strukturi cijelog gradskog područja. Sljedeće po zastupljenosti su stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti (31 %) koje su također u većem obimu zastupljene u strukturi poduzeća stare gradske jezgre nego samog Grada Korčule. Poduzeća koja posluju u djelatnostima umjetnosti, zabave i rekreacije čine 15 % ukupnog broja poduzeća, dok su poduzeća u djelatnostima pružanja smještaja (8 %) te prijevoza i skladištenja (8 %) zastupljena u istom broju. Najmanji udio poduzeća čine poduzeća koja su registrirana za poslovanje s nekretninama (7 %). Također, na prostoru stare gradske jezgre djeluju tri obrta koji obavljaju uslužne djelatnosti.

Sl. 33. Struktura poduzeća u staroj gradskoj jezgri Grada Korčule prema vrsti djelatnosti za 2018. g.

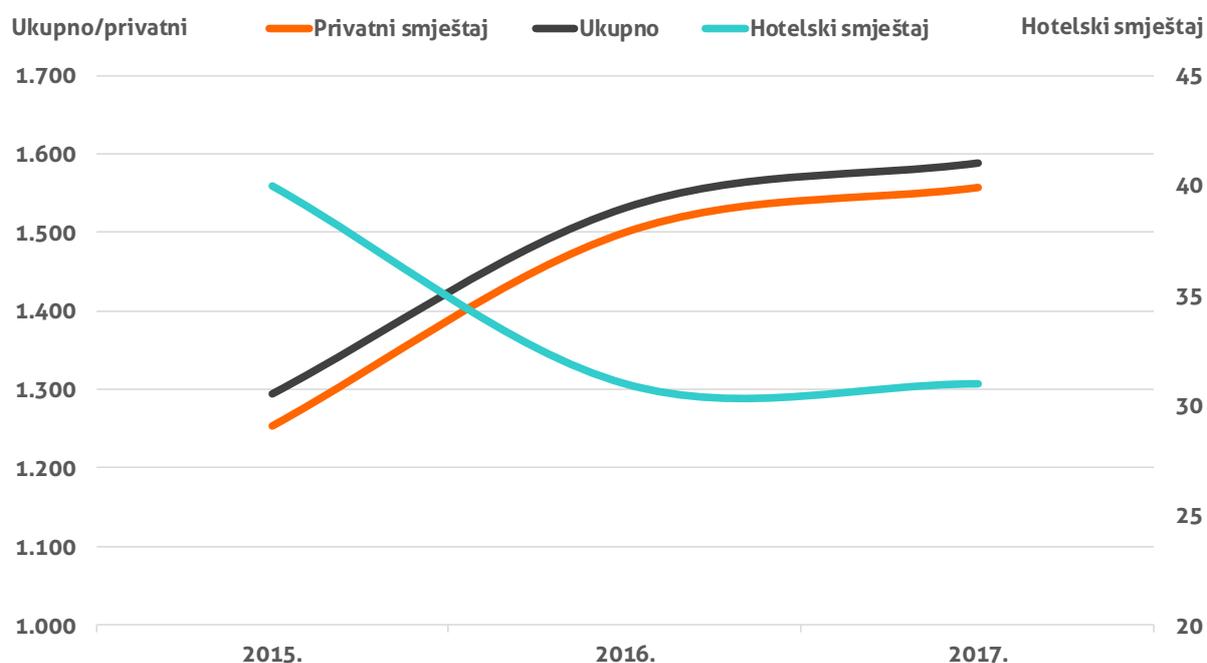
Izvor podataka: Grad Korčula, 2019.

TURIZAM

Turizam predstavlja najznačajniju granu gospodarstva u županijama Jadranske Hrvatske, u kojoj je direktno ili posredno zaposlen najveći broj stanovnika. Dubrovačko-neretvanska županija jedna je od najrazvijenijih u ovom sektoru što potvrđuju i podaci kako je 2017. g. zabilježeno 10,7 % svih turističkih dolazaka u Hrvatsku, a istovremeno ostvareno 8,9 % svih noćenja što je smješta na peto mjesto među svim županijama. Broj turističkih dolazaka tako je 2017. g. porastao za 16,6 % u odnosu na prethodnu 2016.g., dok je broj noćenja porastao za 12,9 % što je veće povećanje u odnosu na prosjek na razini Republike Hrvatske, te drugo najznačajnije povećanje nakon Ličko-senjske županije. Navedeno povećanje odraz je sve veće prepoznatljivosti Dubrovnika kao glavne odredišne destinacije južnog primorja, ali i sve većeg ulaganja u privatni smještaj u kojem su kapaciteti u ovom razdoblju povećani za 11 % (DZS, 2019.).

Prema podacima Grada Korčule na području stare gradske jezgre 2017. g. zabilježeno je 1588 kreveta od kojih je više od 95 % privatni smještaj, što predstavlja povećanje od 18,5 % u odnosu na 2015. g. (Sl. 34.). Primjetno je kako u sve tri godine dolazi do povećanja broja smještajnih kapaciteta prvenstveno u privatnom smještaju, gdje se broj kreveta povećao za 303, što je povećanje od 23 % u odnosu na broj kreveta 2015. g. Broj kreveta u hotelskom

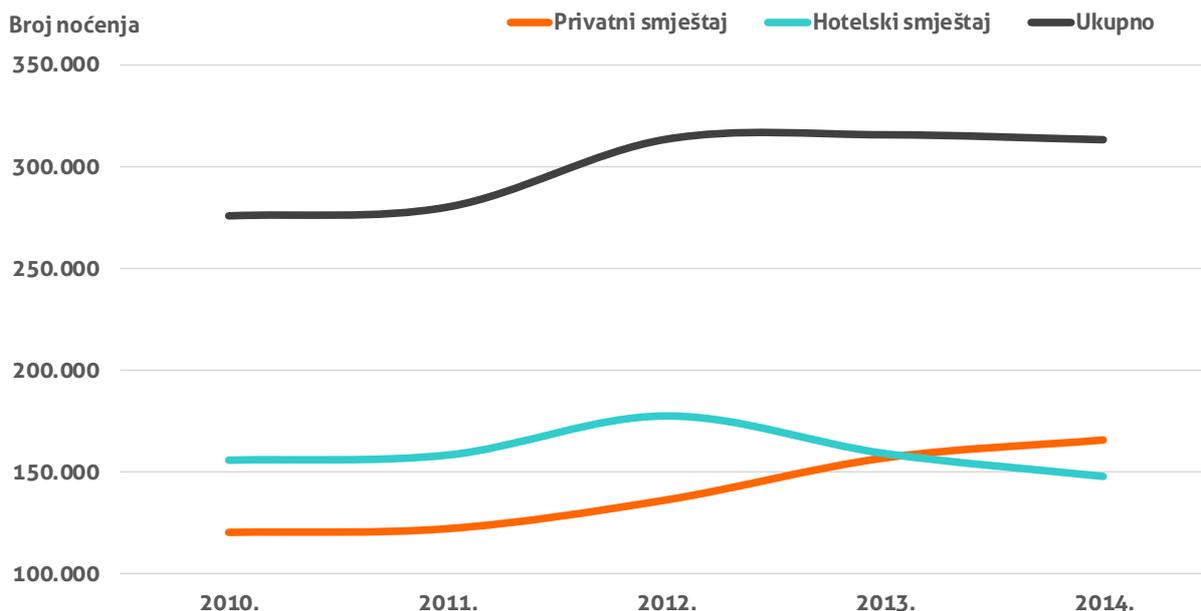
smještaju se u isto vrijeme smanjio za 22,5 %, odnosno u hotelu Korčula broj kreveta se smanjio s 40 na 31 krevet.

Sl. 34. Smještajni kapaciteti na području stare gradske jezgre 2015. – 2017. godine

Izvor podataka: Grad Korčula, 2019.

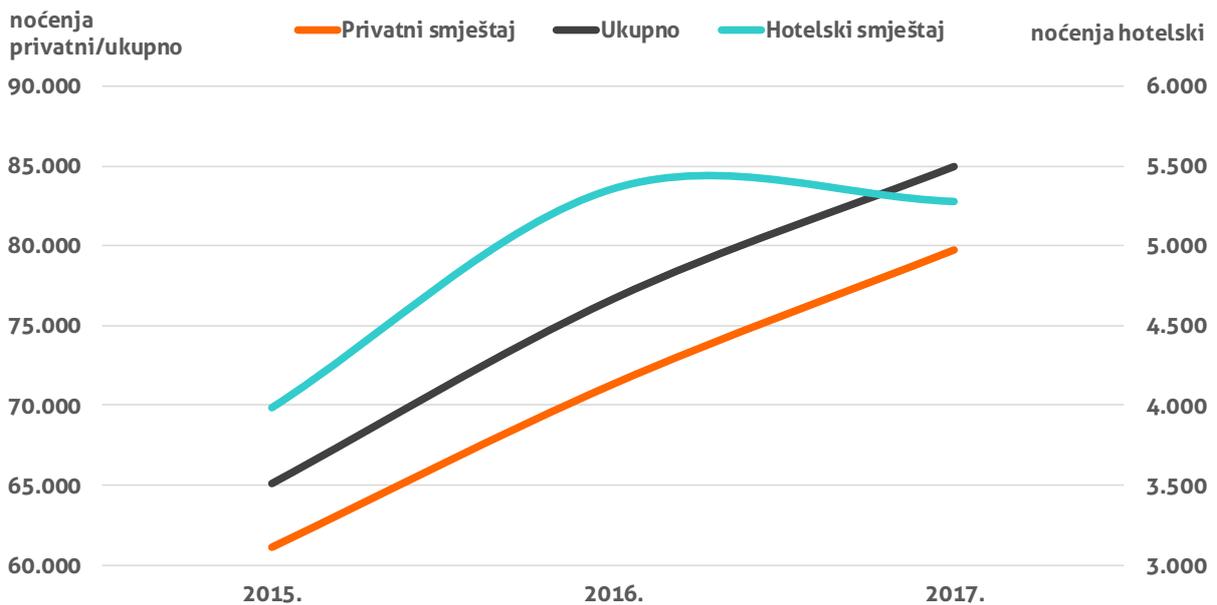
Kretanja broja noćenja pokazuju stalni trend povećanja broja noćenja u razdoblju 2010. – 2012. g., te zatim smanjenje broja u 2013. i 2014. g. Ovakva kretanja zabilježena su ne samo na području Grada Korčule, nego i Dubrovačko – neretvanske županije te na državnoj razini. Također je primjetno kako broj noćenja u privatnom smještaju kontinuirano raste kroz cijelo razdoblje 2010. – 2014. g., tako je 2010.g. zabilježeno 120.093 noćenja dok je 2014. g. zabilježen porast od 27,5 % i iznosi 165.646 noćenja (Sl. 35.). U hotelskom smještaju u istom periodu je zabilježen porast do 2012. godine kada je zabilježen najveći broj noćenja i to 176.987, nakon čega dolazi do smanjenje broja noćenja prilikom čega je 2014. g. ostvaren najmanji broj noćenja 147.201 u promatranom razdoblju.

Sl. 35. Broj noćenja na području Grada Korčule u svim smještajnim kapacitetima u razdoblju 2010. – 2014. godine

Izvor podataka: Grad Korčula, 2019.

Na području stare gradske jezgre u razdoblju 2015. – 2017. g. zabilježeno je kontinuirano povećanje broja noćenja (Sl. 36.). Navedeno povećanje broja noćenja rezultat je i povećanja broja smještajnih kapaciteta, prvenstveno u vidu privatnog smještaja. Najveći broj noćenja (19.682) u staroj gradskoj jezgri ostvaren je 2017. g., te je u odnosu na 2015. g. kada je zabilježeno 61.073 noćenja ostvareno povećanje od 30,4 %. U hotelskom smještaju najveći broj noćenja-5.359 ostvaren je 2016. g., nakon čega 2017. g. dolazi do smanjenja (1,5 %) te je zabilježeno 5.279 noćenja.

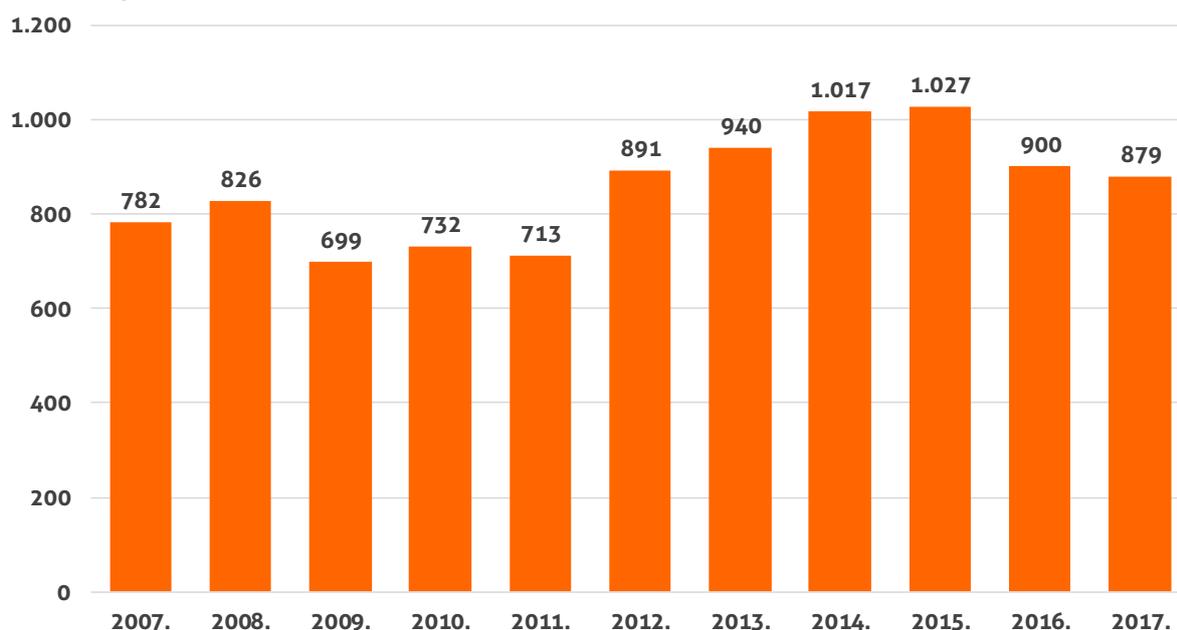

Sl. 36. Broj noćenja na području stare gradske jezgre Korčule u razdoblju 2015. – 2017. godine

Izvor podataka: Grad Korčula, 2019.

Povećana potreba za sezonskim djelatnicima tijekom ljetnih mjeseci obilježje je većine gradova i općina na Jadranskoj obali. Sezonalnost i usmjerenost gospodarstva Grada Korčule ka turizmu zahtjeva veći broj djelatnika upravo u ljetnoj sezoni, što utječe i na najmanji broj nezaposlenih osoba u istom periodu. Desetogodišnje kretanje broja sezonskih radnika ukazuje na njihov kontinuirani rast koji je u skladu s povećanjem broja turističkih dolazaka i noćenja na nacionalnoj, županijskoj i lokalnoj razini u promatranom periodu (Sl. 37.). Također može se zamijetiti kako u razdoblju globalne recesije 2008. -2012. g. koja je pogodila i Hrvatsku, a odrazila se i na broj turističkih dolazaka te posljedično i na potrebu za sezonskim djelatnicima, dolazi do smanjenja njihovog broja. Tijekom 2009. g. zabilježen je najmanji broj (699) sezonskih radnika u cijelom desetogodišnjem razdoblju, dok je 2015. g. zabilježen najveći broj (1027) radnika, što predstavlja povećanje od 32%. Posljednje dvije godine za koje su objavljeni podaci (2016., 2017. g.) uočeno je smanjenje broja sezonskih radnika u odnosu na vrhunac koji je zabilježen 2015. g., smanjenje koje iznosi 14%, i prema kojemu je 2017. g. bilo 879 zaposlenih sezonskih radnika.

Sezonski zaposlenici

Sl. 37. Broj sezonskih zaposlenika u Gradu Korčuli u razdoblju 2007. do 2017. godine

Izvor podataka: HZZ, 2019.

Manifestacije i slična kulturno-zabavna događanja predstavljaju značajan privlačni faktor u razvoju turizma jer pridonose jedinstvenosti i posebnosti određenog prostora. One su važan element i sadržaj starih gradskih jezgri, a za stanovništvo jezgre i okolice predstavljaju element kulturnog identiteta i povezanosti s prostorom. Prema podacima Grada Korčule (2019) na području gradske jezgre se svake godine održava 19 manifestacija koje su u organizaciji 10 različitih organizatora (Tab. 4.). To su manifestacije vezane uz obilježavanje najznačajnijih blagdana i svetkovina koje organizira u najvećoj mjeri Župa Korčula, a odnosi se na manifestacije tijekom Velikog tjedna, blagdana Sv. Marka, Tijelovo te blagdan Sv. Todor narodnog zaštitnika Korčule. Turistička zajednica Grada Korčule organizira manifestacije Izvedba viteškog plesa Moreška, Festival Viteških igara. Koncerti tijekom ljetnih mjeseci u kinu, na trgu Sv. Marka te koncerti u korčulanskoj katedrali odvijaju se u organizaciji Centra za kulturu. Vjerojatno najznačajnija manifestacija u kojoj sudjeluju međunarodni umjetnici je Međunarodni Marco Polo Art Festival u organizaciji Instituta Marco Polo. Jedini sportski događaj na području stare gradske jezgre je Triatlon izazov Marka Polo koji zajedno organiziraju Grad Korčula te Triatlon klub Split. U predsezoni se u lokalnim restoranima održava manifestacija Korčulanske pjatance, festival hrane i pića, dok se u post sezoni redovito održavaju glazbeni nastupi. Grad Korčula u suradnji s udrugom Bonkulovići organizira povorku maškara i popratne zabavne sadržaje kako bi se proslavilo pola Nove

godine. Festival mediteranskog filma u organizaciji Kina Mediteran doprinosi razvoju audio-vizualne umjetnosti na otoku. Manifestacije na području jezgre zastupljene su tijekom cijele godine, a obuhvaćaju niz aktivnosti iz različitih sektora i interesa.

Tab. 4. Popis manifestacija koje se u cijelosti ili dijelom održavaju u staroj gradskoj jezgri Korčule

NAZIV	OPIS	ORGANIZATOR	VRIJEME ODRŽAVANJA
Veliki tjedan	mise i procesija korčulanskih bratovština	Župa Korčula	Proljeće
Blagdan sv. Marka	misa i procesija unutar gradskih zidina	Župa Korčula	Travanj
Korčulanske pjatance	Proljetni festival hrane i vina	lokalni restorani	Travanj
Triatlon Izazov Marka Pola	sportski događaj - triatlon	Grad Korčula i Triatlon klub Split	Travanj
Izvedba viteškog plesa Moreška	izvođenja mačevalačkih plesova na otoku	Turistička zajednica Korčula	Lipanj - rujan
Međunarodni Marco Polo Art Festival	glazbeni, filmski, književni i likovni festival	Institut Marco Polo	Lipanj
Festival viteških igara	festival viteških igara	Turistička zajednica Korčula	Lipanj
Tijelovo	svečana misa i procesija korčulanskih bratovština	Župa Korčula	-
Doček pola Nove godine	povorka maškara, koncert	Udruga Bonkulovići i Grad Korčula	Lipanj
Koncert klasične glazbe u katedrali	Koncert klasične glazbe	Centar za kulturu	Srpanj i kolovoz
Festival mediteranskog filma	prikazivanje premijernih većinom domaćih filmova	Kino Mediteran	Srpanj i kolovoz
Izložbe u Gradskom muzeju Korčula	likovne izložbe	Gradski muzej Korčula	Srpanj i kolovoz
Blagdan sv. Todora	procesija korčulanskih bratovština, popratni sadržaji	Grad Korčula	Srpanj
Koncerti na Trgu sv. Marka	niz glazbenih koncerata	Centar za kulturu	Kolovoz
Šušur! Festival od riči	radionice za djecu, razgovori s književnicima, glazbeni program	Grad Korčula	Kolovoz
Izložbe i radionice	podupiranje i promicanje suvremenog audio i vizualnog jezika urbane kulture	Udruga Siva zona	Srpanj i kolovoz
Koncerti u ljetnom kinu	niz različitih glazbenih koncerata	Centar za kulturu	Ljeto
Korčulanski barokni festival	promocije lokalne i međunarodne glazbene i kulturne baštine	-	Rujan
Redovni glazbeni nastupi u ugostiteljskim objektima	-	-	-

Izvor podataka: Grad Korčula, 2019.

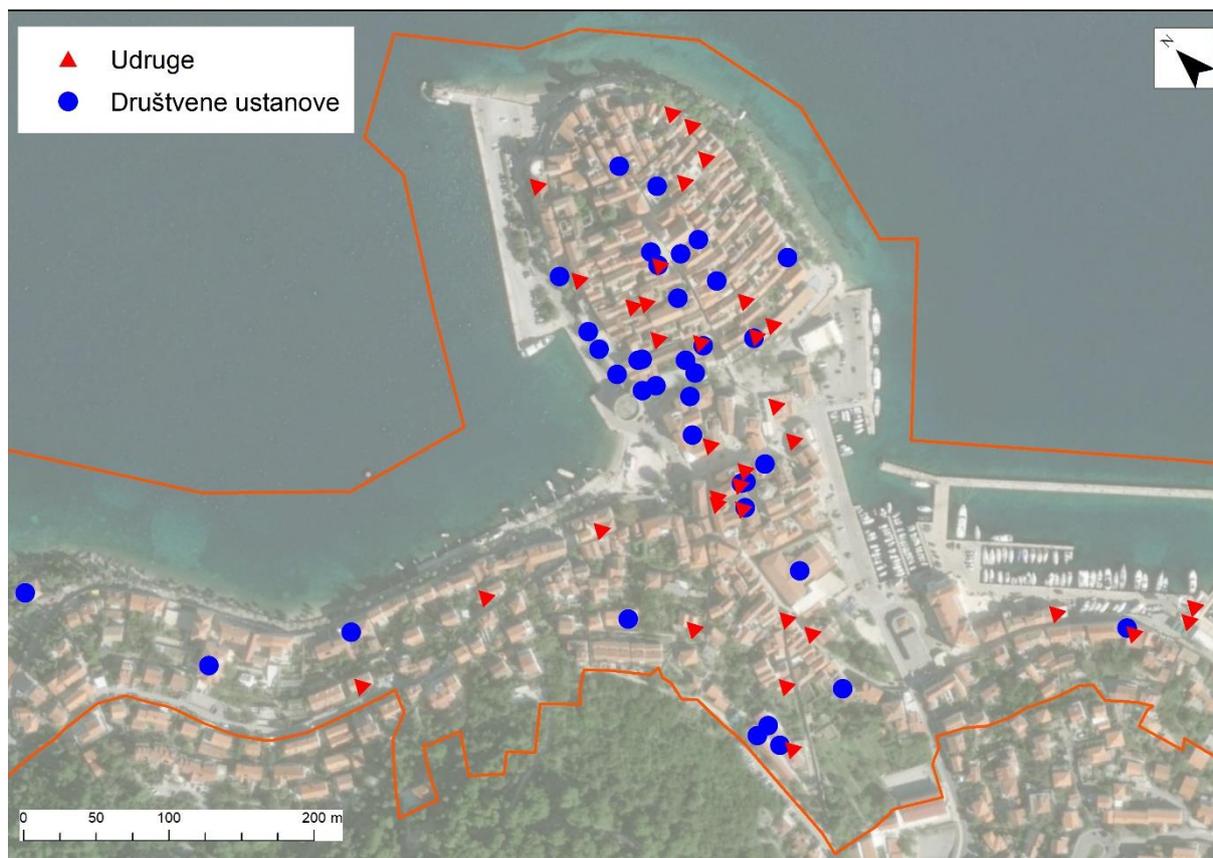
Na fokus grupi Gospodarstvo (13.3.2019.) izloženo je nekoliko problema koji se očituju u turističkom sektoru. S obzirom na percepciju Grada kao izletničke destinacije te vrlo izražene sezonalnosti u turističkoj sezoni postoji potreba za većom i diverzificiranijom ponudom. Ponuda bi trebala uključivati prvenstveno domaće sudionike, proizvođače autohtonih i lokalnih proizvoda koji bi kvalitetno bili povezani sa ugostiteljskim i trgovačkim djelatnostima na prostoru stare gradske jezgre.

MACRT

DRUŠTVENE DJELATNOSTI

Društvena infrastruktura odraz je socijalnih funkcija nekog područja koje podrazumijevaju osnovne ljudske aktivnosti nužne za opstojnost ljudskih zajednica zajedničke svim društvenim slojevima (Ruppert i dr., 1981). U prostornoplanskom kontekstu, prostorna raspodjela i koncentracija socijalnih funkcija preraspodijeljena s obzirom na suvremena socioekonomska obilježja izvor su centraliteta naselja i dispariteta u razvijenosti različitih prostornih jedinica koji se odražava i u odvijanju demografskih procesa.

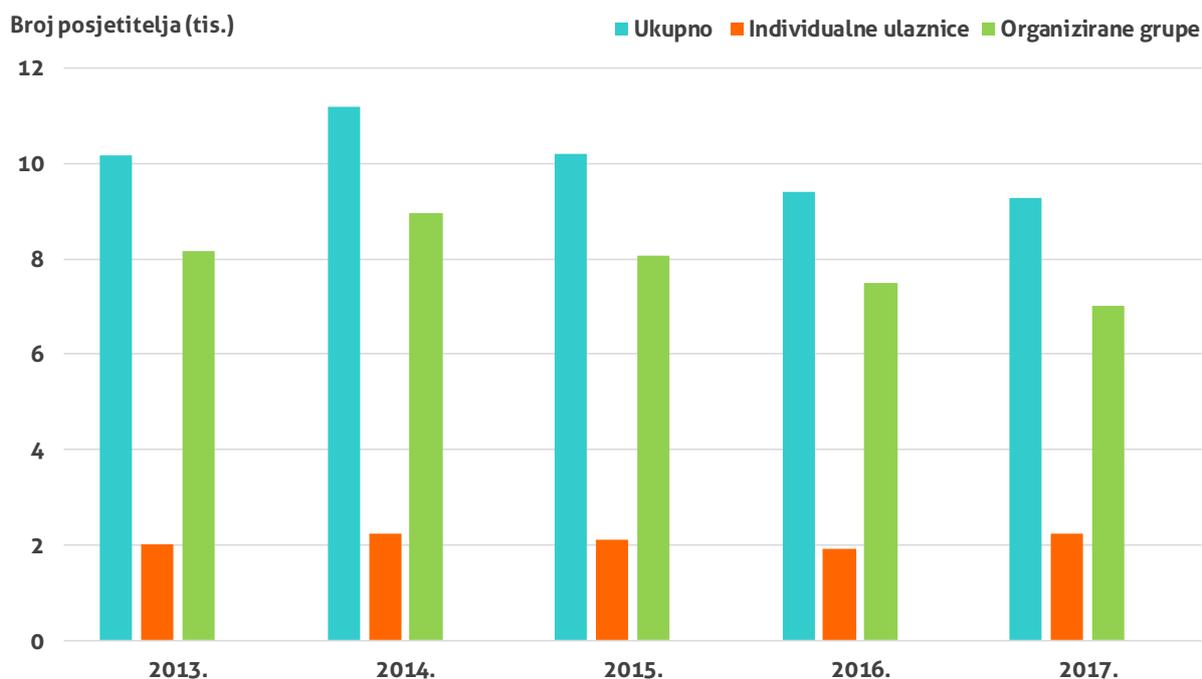
Središta gradova često su područja u kojima je smješten velik broj društvenih djelatnosti te općenito niz različitih funkcija, prvenstveno onih upravnih, kulturnih, opskrbnih, zdravstvenih te drugih. Osim navedenih ustanova u gradskim jezgrama su često smještena sjedišta i prostori organizacija civilnog društva. Na području stare gradske jezgre grada Korčule nalaze se različite vrste ustanova iz sektora društvenih djelatnosti među kojima se ističu upravne institucije (lokalna uprava Grada Korčule, TZ Grada Korčule, Policijska postaja, Carina te Lučka kapetanija), muzeji (Muzej grada Korčule, rodna kuća Marka Pola, Opataska riznica te Muzej ikona), sudovi (općinski i prekršajni sud), područni uredi (Porezne uprave, Državne geodetske uprave, Ureda za prostorno planiranje Dubrovačko-neretvanske županije, Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, Ministarstva zdravlja). Uz navedene ustanove u staroj gradskoj jezgri grada Korčule smjestile su se ostale upravne institucije: Agencija za plaćanje u poljoprivredi ribarstvu i ruralnom razvoju, Centar za socijalnu skrb te javni bilježnik. Uz navedene muzeje na području stare gradske jezgre nalazi se još četiri kulturne institucije Centar za kulturu, Gradska knjižnica, Galerija M. Vanke i knjižara M. Pola. Kulturne ustanove iznimno su prostorno koncentrirane u području najveće zaštite odnosno u zoni „A“. Na području stare gradske jezgre grada Korčule nalazi se pet objekata zdravstvene namjene od kojih se samo jedan nalazi u zoni „A“. Ostale društvene djelatnosti pokazuju iznimnu prostornu koncentriranost s obzirom na to kako ih se većina nalazi u zoni „A“ te manji broj oko trga Sv. Justine. Ovakva prostorna distribucija (Sl. 38.) u kojemu je najveći broj društvenih institucija i djelatnosti koncentrirano u najstrože zaštićenom dijelu stare gradske jezgre grada Korčule te privlači značajan broj njihovih korisnika predstavlja opterećenje za očuvanje ovog područja koje je tijekom turističke sezone pod intenzivnim opterećenjem.

Sl. 38. Lokacije društvenih ustanova i organizacija civilnog društva na području stare gradske jezgre grada Korčule

Izvor podataka: Kartiranje 14.3.2019. g., Registar udruga, 2019

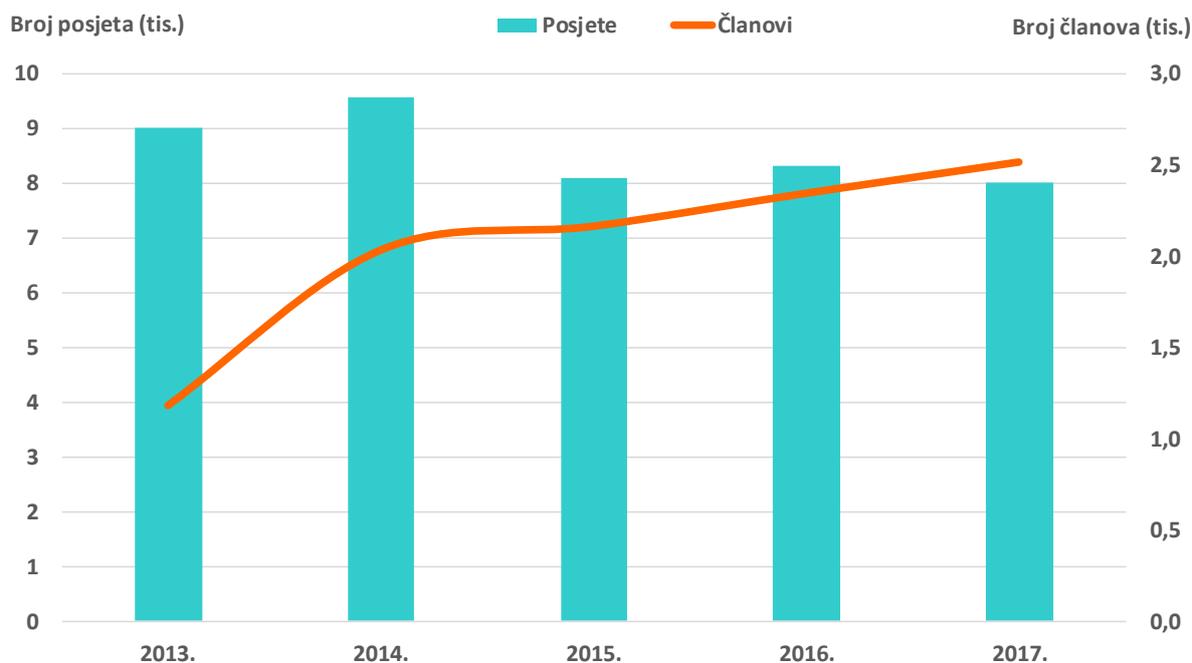
Neke od najznačajnijih kulturnih ustanova koje se nalaze na području stare gradske jezgre, a osobito su važne za društveni i gospodarski život Grada Korčule su Centar za kulturu, Gradska Knjižnica te Muzej grada Korčule. Njihova odgojno-obrazovna uloga i uloga u promociji kulture i baštine Grada ali i otoka Korčule važan je element u pogledu budućeg korištenja stare gradske jezgre. Muzej Grada Korčule je 2017. g. posjetilo 9.275 posjetitelja što je u odnosu na 2013. godinu manje za 8,88 % (Sl. 39.). Može se primijetiti kako nakon porasta broja posjetitelja do 2014. g. dolazi do konstantnog smanjenja njihovog ukupnog broja. S obzirom na većinski udjel organiziranih grupnih posjeta u ukupnom broju posjetitelja, trend smanjenja broja posjetitelja ove grupe održava se na trend smanjenja ukupnog broja posjetitelja. Broj individualnih posjetitelja je znatno manji od broja organiziranih posjetitelja. Tijekom 2017. g. broj individualnih posjetitelja povećao se za 16 % u odnosu na 2016. g., no s obzirom na konstantno smanjivanje broja posjetitelja u razdoblju 2014. – 2016. g., broj individualnih posjetitelja 2017. g. gotovo je jednak broju posjetitelja 2014. g.

Sl. 39. Struktura i ukupni broj posjetitelja Gradskog muzeja Korčula u razdoblju 2013. – 2017. g.

Izvor podataka: Muzej grada Korčule, 2019

Gradska knjižnica Ivan Vidali jedna je od kulturnih nositelja Grada Korčule, a njena djelatnost i usluge prije svega pridonosi društvenom, kulturnom i informacijskom razvoju lokalnog stanovništva. Knjižnica je od 2007. g. smještena u Domu kulture, od rujna 2017. g. na prostoru od oko 200 m² koji ne zadovoljavaju uvjetima i veličinom s obzirom na to kako se dio građe knjižnice nalazi u drugim prostorijama. Knjižnica sudjeluje u većem broju lokalnih ali i međunarodnih projekata koji su financirani od strane Europske unije kao što su *Library. I love it!* te *Migrate to Library!* (Izvješće o radu knjižnice u 2017. g., 2018). Broj članova knjižnice konstantno se povećava od 2013. g. te tako broj članova 2017. g. iznosi 2.515 (Sl. 40.) Broj članova 2017. g. u odnosu na 2013. g. veći je za 113 %, što predstavlja značajno povećanje. Za razliku od broja članova broj posjetitelja knjižnice se u razdoblju 2013. – 2017. g. smanjio za 11,3 %, te je tako 2017. g. zabilježeno 8.008 posjetitelja.

Sl. 40. Broj posjetitelja i članova Gradske knjižnice Korčula

Izvor podataka: Izvješće o radu Gradske knjižnice u razdoblju 2014. – 2018. g.

Centar za kulturu Korčula najznačajnija je institucija za promicanje kulturnih vrijednosti i ponuda programa kojima je cilj podići kulturnu razinu života u Korčuli. Centar za kulturu Korčula je u 2018. godini organizirao 171 kulturno događanje od kazališnih predstava za djecu, kazališnih predstava za odrasle, kino projekcija, izložbi slika i fotografija, koncerata različite glazbe, jazz festival, filmske festivale, predavanja i promocije knjiga, na raznim lokacijama: Dom kulture, Ljetno kino, Katedrala Sv. Marka, Trg Sv. Marka, Gradski park, Trg Sv. Justina, Plokati (Izveštaj o radu Centra za kulturu u 2018. g., 2019). Broj kulturnih događanja organiziranih od strane Centra za kulturu u 2018. g. se smanjio u odnosu na 2017. g. (188), no u odnosu na 2014. g. (134) broj se održanih događanja povećao se za 27,6 % (Izveštaj o radu Centra za kulturu u 2018. i 2014. g., 2019,2015). Najveći broj događanja koje organizira Centar za kulturu koncentriran je u ljetnim mjesecima odnosno tijekom turističke sezone. Događanja se organiziraju na prostoru stare gradske jezgre, u Centru za kulturu te tijekom ljetnih mjeseci većinom na otvorenim prostorima. Sustav promocije i prezentacije događaja je dobro razvijen, što pozitivno utječe na posjećenost samih događanja, te održavanje i prepoznatljivost duha mjesta. Ovakav prostorni i vremenski raspored događanja značajno doprinosi turističkoj ponudi grada Korčule, ali također dolazi do značajnog opterećenja na strukturu gradske jezgre, stoga pri planiranju budućih događanja i sustava upravljanja treba

obratiti pažnju na strukturu, veličinu i broj događanja kako ne bi došlo do narušavanja područja i sadržaja stare gradske jezgre grada Korčule.

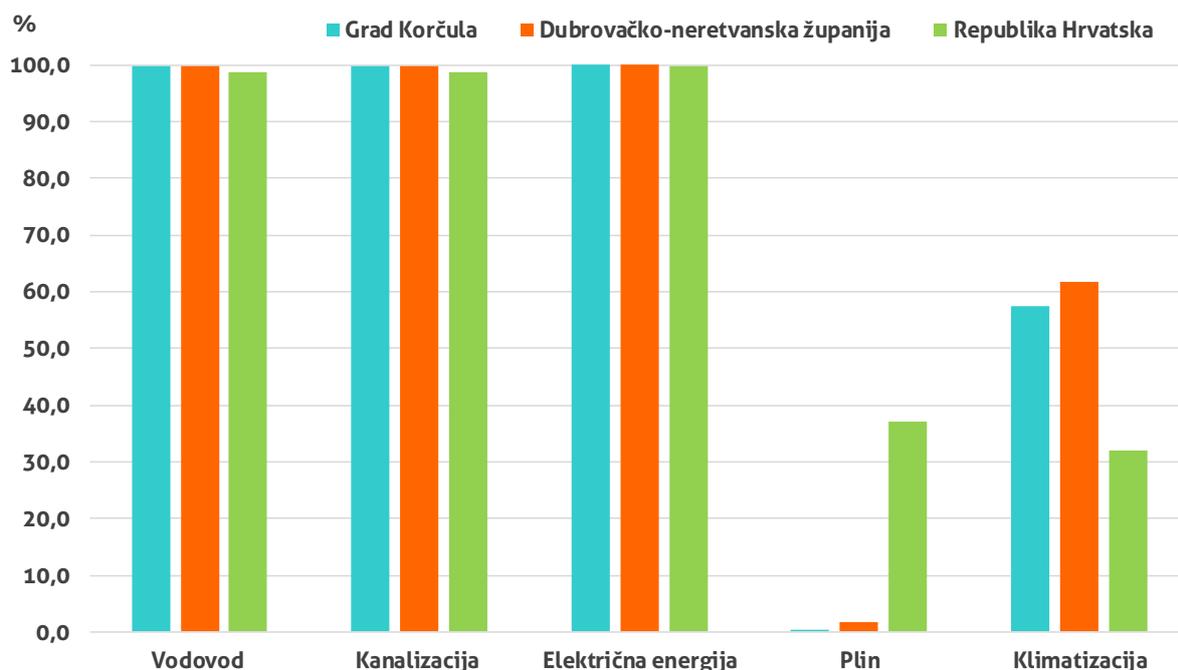
Tijekom fokus grupe Institucije i udruge (13.3.2019.) predstavnici javnih i kulturnih institucija Grada Korčule identificirali su prepreke i potencijale revitalizacije i upravljanja gradskom jezgrom. Pri održavanju fokus grupe naglašeno je kako sadašnji gradski prostori na područje stare gradske jezgre zadovoljavaju potrebe za djelovanje civilnih udruga, no kako bi se projektom Južni zid trebalo omogućiti još više prostora za njihovo djelovanje. Gradske vlasti naglašavaju kako je potrebno ljetno kino, u kojemu se održava Moreška igra, arhitektonski obnoviti. Za iste potrebe ali i potrebe drugih udruga potrebno je Knežev dvor urediti kao interpretacijski centar. Također je naglašeno kako ne postoji niti jedan prostor u kojem bi se kontinuirano tijekom cijele godine mogle održavati izložbe, a ujedno taj prostor bi upotpunio cjelogodišnji kurikulum likovne umjetnosti za osnovnu i srednju školu.

MACRO

KOMUNALNA INFRASTRUKTURA

Komunalna infrastruktura nekog prostora omogućava odvijanje svih društvenih i gospodarskih djelatnosti te predstavlja osnovnu infrastrukturnu podlogu za razvoj. Za njezino funkcioniranje je, osim same razgranatosti mreže, bitno i fizičko stanje zbog čega je, uz analizu mreže, dana i ocjena stanja komunalne infrastrukture za prostor stare gradske jezgre.

Prema dostupnim podacima o opremljenosti stanova na razini Grada Korčule utvrđenima Popisom stanovništva 2011. godine (Sl. 41.), na području Grada Korčule utvrđena je zadovoljavajuća infrastrukturna opremljenost stanova priključcima za vodovod, kanalizaciju i električnu energiju budući da gotovo svi stanovi posjeduju navedeno. Nadalje, Grad Korčula ima 53 % stanova s klimatizacijom što približno odgovara prosjeku županije (58 %), a ujedno je znatno više od nacionalnog prosjeka (30 %) što proizlazi iz klimatskih obilježja Grada Korčule kao i prilagodbe na zahtjeve turističkog razvoja. Budući da otok Korčula nema razvijenu plinovodnu mrežu, očekivan je podatak kako samo 0,3 % ukupnog broja stanova ima instalacije za korištenje plina kao energenta u kućanstvu.

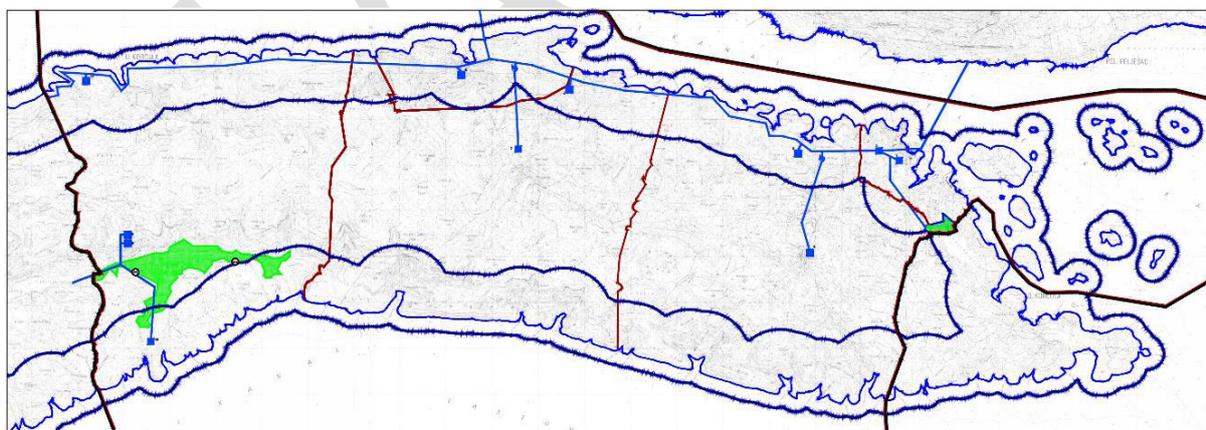

Sl. 41. Stanovi prema opremljenosti instalacijama na području Grada Korčule, Dubrovačko-neretvanske županije i Republike Hrvatske 2011. godine

Izvor podataka: Popis stanovništva 2011., DZS

Vodoopskrbni sustav otoka Korčule dio je regionalnog vodovoda Neretva-Pelješac –Korčula – Lastovo –Mljet kojemu je ishodište 'Prud' u dolini Neretve, a u gradu Korčuli je pušten u pogon 1986. godine. Podmorski cjevovod kojim se doprema voda s Pelješca sastoji se od 5 cijevi promjera 202 mm te jedinog cjevovoda promjera 350 mm. Njime se doprema 104 l/s vode za cijeli otok, od čega za Grad Korčulu 62 l/s. Na samom gradskom području nalaze se dvije crpne stanice, osam cjevovoda i pet vodosprema. Prema podacima Grada Korčule o broju priključaka vode na razini cijelog Grada zabilježeno je 2.003 priključaka, dok je od toga na području stare gradske jezgre njih 264.

Na sustav kanalizacijske mreže tj. sustav javne odvodnje priključeno je ukupno je 2.004 priključaka na prostoru čitavog Grada, od čega je 247 stanova s prostora stare gradske jezgre. Sustav odvodnje ispušta otpadne vode u more Pelješkog kanala te su potrebna znatna ulaganja kako bi se prešlo na okolišno prihvatljivije rješenje. S obzirom na obvezu prema Europskoj uniji, Republika Hrvatska je dužna napraviti znatan iskorak po pitanju rješenja problema javne odvodnje do 2023. godine, zbog čega tvrtka Neretvansko-pelješko-korčulansko-lastovsko-mljetski vodovod d.o.o. pristupa opsežnom projektiranju suvremenog kanalizacijskog sustava za otok Korčulu kojim će se otkloniti problem ispuštanja otpadnih voda u more te kojim će se napustiti korištenje septičkih jama.

Sl. 42. Vodoopskrbna mreža Grada Korčule

Izvor: II. Izmjene i dopune Prostornog plana uređenja Grada Korčule, 2016

Govoreći o odvodnji na prostoru A zone stare gradske jezgre, uočavaju se brojni problemi. Naime, odvodnja stare gradske jezgre je godinama funkcionirala putem sustava kanižela -

uskih otvorenih prostora smještenih između kuća u stambenim blokovima. Prilagodba suvremenim standardima i prelazak na moderan kanalizacijski sustav odvijao se postepeno te on još uvijek nije zadovoljavajuć na čitavom prostoru projektnog obuhvata (primjerice u ulici Žitnica, Ulici sv. Barbare i dijelu Šetališta Petra Kanavelića). Takvo stanje narušava kvalitetu života stanovništva stare gradske jezgre, a problem je posebice izražen tijekom ljetnih mjeseci kada se sustav dodatno optereti boravkom turista.

Nastavno na isto, fokus grupa *Stanovništvo* (13.3.2019.) istaknula je nedostatan broj javnih sanitarnih čvorova za posjetitelje stare gradske jezgre. Navedeni problem valja postupno rješavati uvođenjem novih sanitarnih čvorova u gradske objekte koji su otvoreni za posjetitelje (Gradski muzej, Kuća Marka Pola).

GOSPODARENJE OTPADOM

Sustav prikupljanja i odvoza otpada izuzetno je važna stavka rješenja komunalnih pitanja. Na području Grada Korčule poslove organiziranog sakupljanja, skladištenja i zbrinjavanja neopasnog otpada obavlja Komunalno trgovačko društvo Hober d.o.o. Odlagalište otpada „Kokojevica“ nalazi se van prostornog obuhvata Grada Korčule, ali je važno naglasiti kako sadašnji oblik i način postupanja na navedenom odlagalištu ne zadovoljava osnovne uvjete zbrinjavanja otpada te ga je potrebno sanirati.

Najveće količine prikupljenog otpada na prostoru Grada Korčule 2017. godine preuzete su iz kućanstava, dok su znatne količine preuzete iz poslovnih subjekata sektora uslužnih djelatnosti (Tab. 5.) Prema podacima iz 2016. godine, od ukupne mase prikupljenog otpada, u Gradu Korčuli se tek 3 % otpada odvojeno sakuplja radi reciklaže, a prema zahtjevima koji proizlaze iz Zakona o održivom gospodarenju otpadom, Strategije gospodarenja otpadom RH i Plana gospodarenja otpadom RH za razdoblje 2017.-2022. godine, cilj je do 2020. godine reciklirati čak 50 % ukupne mase otpada. Radi postizanje takvog cilja, potrebno je provoditi mjere sprječavanja i smanjivanja nastajanja otpada te mjere povećanja iskorištavanja korisnih svojstava otpada. U tu svrhu je u Gradu Korčuli potrebno uvođenje vrećica za odvojeno sakupljanje biootpada, papira i suhih reciklata (plastične, metalne i druge ambalaže), nabava vrtnih kompostera te uspostava reciklažnih otoka.

Tab. 5. Količine preuzetog otpada na području grada Korčule 2017. godine

NAZIV OTPADA	UKUPNO PREUZETO (T)	KUĆANSTVA (T)	POSLOVNI SUBJEKTI USLUŽNIH DJELATNOSTI (T)	POSLOVNI SUBJEKTI OSTALIH EKONOMSKIH DJELATNOSTI (T)	PREUZETO S JAVNIH POVRŠINA (T)
miješani komunalni otpad	3047,24	1880,71	1060	6,53	100
glomazni otpad	6,6	3,2	0	0	3,4

Izvor podataka: Registar onečišćavanja okoliša, Hrvatska agencija za okoliš i prirodu, 2019

U staroj gradskoj jezgri Grada Korčule otpad se prikuplja putem spremnika od 11.000 l na dvije lokacije i to Istočna obala (7 spremnika) i Zapadna obala (8 spremnika). Pražnjenje navedenih spremnika obavlja se svakodnevno, a tokom ljetne sezone kada je produkcija otpada znatno povećana, tri do četiri puta u danu. Tijekom ljetnih mjeseci kapacitet kanti ne zadovoljava potrebe stare gradske jezgre budući da se na tom prostoru nalazi većina ugostiteljskih objekata s visokom produkcijom otpada, a što ima za posljedicu degradiranje prostora u sanitarnom i vizualnom smislu. Također, poželjna su suvremena rješenja podzemnih kanti koja znatno umanjuju negativne efekte otpada.

Zelenih otoka na prostoru stare gradske jezgre nema budući da za to ne postoje uvjeti. Glomazni otpad se odvozi po pozivu.

ELEKTROENERGETSKI SUSTAV

Elektroopskrbna mreža na prostoru Grada ima 2.008 priključaka, od čega je 274 potrošača s prostora stare gradske jezgre. Napajanje se vrši s dvije trafostanice: iz Blata (TS Blato, 35 Kv) i iz Korčule (TS Zamošće, 35Kv). U ljetnim mjesecima koja bilježe vrhunac opterećenja elektroenergetske mreže, navedene trafostanice nisu dostatne te je potrebno je izgraditi treću trafostanicu koja će opskrbljivati prostor stare gradske jezgre grada Korčule.

Govoreći o procjeni stanja infrastrukture elektroenergetskog sustava na prostoru stare gradske jezgre, primjećuje se problem nagrđivanja stare gradske jezgre u vizualnom ali i sigurnosnom smislu budući da mnogi razvodni kablovi nisu adekvatno postavljeni (Sl. 43). Kako bi se otklonio navedeni problem potrebno je izmjestiti takve kablove i provesti ih kroz zemlju, kako nalažu suvremeni standardi.

Sl. 43. Neadekvatno postavljene kablove elektroenergetske mreže

Javna rasvjeta, kao dio komunalne infrastrukture, sačinjena je od 1.888 rasvjetnih tijela na prostoru Grada Korčule. Na fokus grupi *Stanovništvo* (13.3.2019.), lokalno stanovništvo stare gradske jezgre je ukazalo na problem nedostatka prikladne javne rasvjete tijekom zimskih mjeseci. Naime, u pojedinim ulicama javna rasvjeta nije na zadovoljavajućoj razini a izražena je i potreba za prelaskom na LED tehnologiju kojom bi se postigla okolišno prihvatljivija upotreba električne energije.

TELEKOMUNIKACIJE

Grad Korčula je kvalitetno pokriven fiksom i mobilnom telefonskom i internetskom infrastrukturnom mrežom, ali kao i kod elektroenergetske mreže, uočljivo je neadekvatno postavljanje kablova koji vizualno narušavaju staru gradsku jezgru. Također, mjere poboljšanja telekomunikacijske infrastrukture moguće su u uspostavi javnih Wi-Fi punktova kako bi se odgovorilo suvremenim zahtjevima stanovnika i posjetitelja grada, ali i zahtjevima u okviru *smart island* politika.

Govoreći o stanju sveukupne komunalne infrastrukture na prostoru stare gradske jezgre, primjećuje se kako su objekti i infrastruktura tog prostora ocijenjeni kao dotrajali i nedovoljno održavani, što za posljedicu ima njihovo ubrzano propadanje te narušavanje kvalitete i sigurnosti stanovnika i posjetitelja. Obnovu često usporeva urbanizam i karakter stare

gradske jezgre ali je ista neophodna za zadržavanje postojećeg i privlačenje novog stanovništva u staru gradsku jezgru. Tome treba pridodati napuštene i razrušene objekte u privatnom vlasništvu čije je saniranje otežano imovinsko-pravnim pitanjima. S druge strane, na pojedinim privatnim objektima nisu poštivana konzervatorska načela obnove kroz korištenje neprimjerenih materijala (PVC) te postavljanjem uređaja za klimatizaciju što može umanjiti stilsko-morfološka obilježja stare gradske jezgre.

MACRT

PROMETNA INFRASTRUKTURA I MOBILNOST

Promatrajući prometno-geografski položaj Grada Korčule u okviru Dubrovačko-neretvanske županije odnosno Hrvatske zaključuje se kako se grad nalazi u izrazito nepovoljnom položaju. Najvažniji aspekt prometne povezanosti otoka i grada Korčule čini njegova povezanost s kopnom. Grad Korčula je s glavnom prometnom kopnenom cestovnom vezom, državnom cestom D-8 odnosno „jadranskom magistralom“ povezan preko poluotoka Pelješca, odnosno neadekvatnim katamaranskim linijama koje dodatno povećavaju osjećaj izoliranosti (Strategija razvoja grada Korčule do 2020 g.)

U staroj gradskoj jezgri Korčule nalaze se dvije pomorske luke (istočna i zapadna), obje luke karakterizirane su kao luke županijskog značaja. Istočna luka s pripadajućom operativnom obalom namijenjena je uplovljavanju brodova redovne linijske plovidbe, katamarana, turističkih brodova na jednodnevnim i višednevnim putovanjima te po potrebi jahtama. Istočna luka predstavlja vezu otoka sa Splitom i Dubrovnikom. Zapadna luka s nešto većim kapacitetima namijenjena je uplovljavanju brodova s kružnih putovanja, višednevnim putovanjima, turističkih brodica, jedrilicama, jahtama i drugim motornim brodovima. Zapadna luka je pristanište brodske linije prema Orebiću što predstavlja najbržu vezu Otoka s kopnom, također je katamaransko pristanište za linije prema Splitu. Osim navedenih, na prostoru Grada Korčule nalazi se još nekoliko luka lokalnog značaja u koje se ubrajaju luka Badija, luka Pupnat, Račišće, Zavalatica te luka Korčula. Morska luka posebne namjene državnog značaja je Marina ACI Korčula.

Brodske linije koje povezuju otok s kopnom ne zadovoljavaju svojom brojnošću i brzinom.

Najznačajnije pomorske veze Grada Korčule s kopnom su:

- cjelogodišnja svakodnevna trajektna linija s Orebićem (14 putovanja dnevno),
- cjelogodišnja svakodnevna katamaranska linija s Hvarom i Splitom
- sezonska duž obalna linija Rijeka-Stari Grad, Split-Korčula-Dubrovnik (dva puta tjedno)
- sezonska katamaranska linija Dubrovnik-Mljet-Korčula-Lastovo (tri puta tjedno)
- sezonska svakodnevna trajektna linija s Drvenikom (dva do tri putovanja dnevno).

Značajna cjelogodišnja trajektna linija je Trpanj (Pelješac) – Ploče koja se nastavlja na državnu cestu te koja doprinosi prometnoj povezanosti Korčule s kopnom.

Cestovna mreža otoka Korčule zadovoljavajuće je razvijena, a sastoji se od državne ceste D-118 pravac Korčula – Smokvica – Blato – Vela Luka, 8 županijskih cesta, 9 lokalnih te ostalih nerazvrstanih cesta. Najvažnija prometnica, državna cesta, D-188 prati pružanje otoka te od zapada prema istoku spaja naselje Vela Luka s Gradom Korčulom. Osim državne ceste koja predstavlja važnu okosnicu za otočni život, tri županijske i dvije lokalne ceste prolaze gradom Korčula. Ostalo su ulice u izgrađenim zonama stambenog karaktera (Strategija razvoja grada Korčule do 2020 g.)

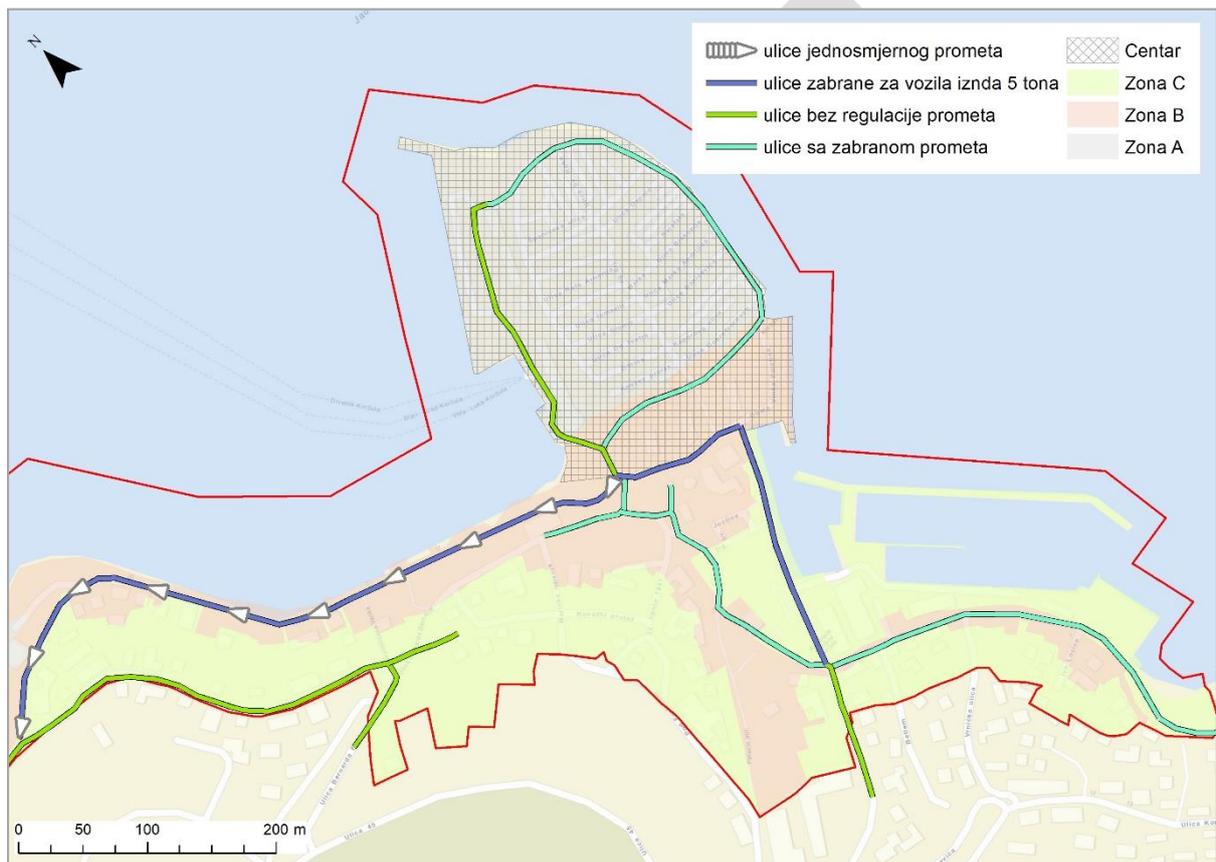
Prema podacima prostornog obuhvata stare gradske jezgre i Grada Korčule dobiva se podatak o 45 ulica i trgova koji su potpunosti ili djelomično dio stare gradske jezgre. Najvažnija ulica na istočnoj strani gradske jezgre za povezivanje grada s okolnim naseljima te drugim naseljima otoka je Ulica korčulanskih brodograditelja koja se nadovezuje na Ulicu dr. Ante Starčevića koja je spoj za državnu cestu D-118. Na zapadnoj strani gradske jezgre, od poluotočnog dijela do kraja zaštićenog dijela nalazi se Put Sv. Nikole koji kao jednosmjerna ulica za izlaz iz naselja predstavlja značajnu poveznicu također s cestom D-118 državnog značaja. Obala dr. Franje Tuđmana i Obala korčulanskih brodograditelja poveznica je između gradskih luka i ostalog dijela naselja te je kao takva značajna prometnica osobito tijekom turističke sezone kada je pritisak na obje luke povećan.

Organizacija prometa u staroj gradskoj jezgri temelji se na Odluci o uređenju cestovnog prometa na području Grada Korčule (Službeni glasnik Grada Korčule, 2009) kojom se utvrđuje kretanje na javno-prometnim površinama koje su u smislu ove odluke smatraju sve razvrstane i nerazvrstane ceste, ulice i trgovi, obale i pristaništa, nogostupi, biciklističke i pješačke staze, javni prolazi, parkirališta, javne garaže, terminali javnog prijevoza, nathodnici i pothodnici i dr. Posebna regulacija prometa prema Odluci o uređenju cestovnog prometa odvija se na sljedećim ulicama gradske jezgre:

- 1) Jednosmjerno kretanje vozila regulirano je u ulici Put Sv. Nikole do skretanja za Cvjetno naselje
- 2) Ograničenje ulaska vozila u centar grada u razdoblju 1. lipanj – 31. kolovoz, u vremenu 07-24 h zbog sprečavanja prometnih gužvi. Odlukom su izuzeta sva javna vozila pri obavljanju javnih poslova, vozila stanara, dostavna vozila te vozila koja idu na ukrcaj na brod propuštati će se dva sata prije ukrcaja.
- 3) Odluka o zabrani prometa vozilima primjenjuje se u sljedećim ulicama i trgovima: Rampada, Foša, Šetalište Petra Kanavelića, Trg kralja Tomislava, Trg Petra Šegedina, Kovački prolaz, Ulica Hrvatske bratske zajednice, Prolaz Tri sulara, Šetalište Frana Krišinića

- 4) Zabranjuje se promet teretnih vozila čija masa prelazi 5 tona ulicama: Put Sv. Nikole, Plokata te Obala korčulanskih brodograditelja, iz odluke su izuzeta sva javna teretna vozila, vozila koja se iskrcavaju ili ukrcavaju na brod na Obali Vinka Paletina ili Obali dr. Franje Tuđmana.

Na prostoru Grada Korčule kao ni na području stare gradske jezgre ne postoji izgrađena i uređena biciklistička infrastruktura. Ne postoje uvjeti ni plan za uređivanje biciklističke infrastrukture na području stare gradske jezgre.

Sl. 44. Regulacija prometa na području stare gradske jezgre grada Korčule

Izvor podataka: Odluka o uređenju cestovnog prometa na području Grada, 2009

JAVNI GRADSKI PRIJEVOZ

Javni gradski prijevoz na području Grada Korčule odvija se kopnenim i pomorskim putem. Na otoku javni gradski prijevoz se sastoji od autobusnog prijevoza koji je organiziran prvenstveno u svrhu prijevoza učenika te kao linijski prijevoz između ostalih naselja Grada i

otoka Korčule. Autobusni kolodvor nalazi se uz samu istočnu granicu stare gradske jezgre grada Korčule u Ulici korčulanskih brodograditelja, a sastoji se od tri natkrivena perona.

Linijski prijevoz putnika obavlja tvrtka Autotrans d.o.o. Redovne linije njih 26 su kako slijedi: Korčula-Račišće (4 linije/dan) koja povezuje gradske predjele Medvidnjak, Žrnovska Banja, Vrbovica i Kneže s gradom; Korčula-(Blato)-Vela Luka (6 linija/dan) koja povezuje i naselja Žrnovo, Pupnat i Čaru s gradom Korčulom, Korčula-Lumbarda (8 linija/dan) koja povezuje trajektnu luku Dominče i gradski predio Sv. Anton s centrom grada Korčule; Korčula-(Split, Zadar)-Zagreb (1 linija/dan), Korčula-Dubrovnik (1 linija/dan). Osim autobusnog linijskog prijevoza, prijevoz putnika obavljaju i autotaksi prijevoznici. Na području Grada Korčule autotaksi prijevoz obavlja se s ukupno 27 vozila (Strategija razvoja grada Korčule do 2020 g.)

PROMET U MIROVANJU

Na području grada Korčula prema odluci o određivanju parkirališnih mjesta ona su određena na 12 sljedećih lokacija: garaža u parkiralištu s poslovnim prostorom u predjelu „Potok“, parkiralište na terasi parkirališta s poslovnim prostorom u predjelu „Potok“, parkiralište pokraj parkirališta s poslovnim prostorom u predjelu „Potok“, parkiralište na istočnoj obali, parkiralište na zapadnoj obali, iznad Dječjeg vrtića Korčula (Pod Fortecom), na Obali korčulanskih brodograditelja, na Trgu Petra Šegedina, na Trgu pomirenja, na Obali dr. Franje Tuđmana, na Put sv. Nikole, na Novim putima, na Cvjetnom naselju, u Ulici korčulanskih domobrana, u Šetalištu Frana Kršinića, na području Zagradca, pokraj groblja Sv. Luke, pokraj Doma zdravlja Korčula, na trajektnom pristaništu. Organizacijske i tehničke poslove, nadzor nad parkiranjem vozila, čišćenje i održavanje te drugi poslovi na četiri javna parkirališta na užem području grada pod upravom su Komunalnog trgovačkog društva Hober d.o.o. To su parkirališta na zapadnoj obali odnosno obali dr. Franje Tuđmana, Obali Vinka Paletina na istočnoj obali te garaža i parkiralište na krovu poslovnog objekta Tommy. Na svakom od četiri spomenuta parkirališta postoji drugačiji način i režim naplate i upravljanja. Za parkirališta na Istočnoj i Zapadnoj obali upravljanje je regulirano sporazumom između Komunalnog trgovačkog društva Hober d.o.o., Grada Korčule te Županijske lučke uprave Korčula, dok je za garažu i parkiralište u sklopu trgovačkog centra Tommy sporazum donesen između Komunalnog trgovačkog društva Hober d.o.o i Grada Korčule. Parkiralište koje se nalazi unutar stare gradske jezgre uz Zapadnu obalu koje na raspolaganju ima 75 parkirališnih mjesta, dok se na parkiralištu uz Istočnu obalu nalazi 46 parkirališnih mjesta. Javna garaža i parkiralište u sklopu trgovačkog centra Tommy na raspolaganju imaju 286 parkirališnih mjesta te

predstavljaju najveću koncentraciju dostupnih mjesta u gradu. Osim spomenutih parkirališta na području Grada Korčule postoji oko 160 mjesta na kojima se vrši naplata, a nalaze se uz ulicu Put Sv. Nikole (50 mjesta), ispred restorana Ex. Liburna (27 mjesta), ispred Gradskog vrtića (10 mjesta), zapadno od garaže (52 mjesta) te uz hotel Marko Polo (20 mjesta)(Grad Korčula, 2019). Tijekom fokus grupe Gospodarstvo (13.3.2019.) predstavnici gospodarskih subjekata s područja stare gradske jezgre te gradske vlasti Grada Korčule identificirali su glavne izazove, prepreke i potencijale za upravljanje gradskom jezgrom. Kao jedan od značajnijih problema naglasili su problem nedostatka parkirališnih mjesta za stanovnike stare gradske jezgre s osobitim naglaskom na stanovništvo na poluotočnom zaštićenom dijelu.

Sudionici fokus grupe Institucije i udruge (13.3.2019.) također naglašavaju nedostatak parkirališnih mjesta, no također i visinu cijene istih. Planirana garaža na području autobusnog kolodvora trebala bi riješiti probleme parkirališta na području stare gradske jezgre.

MACRO

Sl. 45. Parkirališta na području stare gradske jezgre i okolice

Izvor podataka: Odluka o određivanju parkirališnih mjesta na području Grada Korčule, 2014

PRIRODA I OKOLIŠ

Temeljne sastavnice održivog gospodarskog i društvenog razvoja su očuvana priroda i prirodne vrijednosti, a kao takve su i od posebnog interesa za razvoj Grada Korčule. Urbanističko nasljeđe gradske jezgre te njena okolica vrijedan su resurs u razvoju turizma i gospodarstva Grada općenito. S obzirom na poseban interes i važnost prirodnih područja za Republiku Hrvatsku i Grad Korčulu ona su zakonom zaštićena. Sukladno Zakonu o zaštiti prirode (2019) na području Grada Korčule nalazi se pet prirodnih dobara: šuma Kočje u naselju Žrnovo, park-šuma Hober, park Foretić, skupina stabala - drvodred čempresa te pojedinačno stablo čempresa u naselju Čare (Zaštita prirode DNŽ, 2019).

Posebni rezervat šumske vegetacije Kočje smješten je na sjevernoj strani istočnog dijela otoka Korčule, pored sela Žrnovo. Ova šuma koja je prirodni šumski i geomorfološki fenomen kao posebni rezervat šumske vegetacije zaštićena je 1962.g. Rezervat se razvio na vapnencima, iznad dolomitske jezgre gdje su usred otplavlivanja zemljišta nastali jedinstveni geomorfološki oblici, a zahvaljujući pogodnim reljefnim i mikroklimatskim karakteristikama razvila se šuma s bogatom autohtonom vegetacijom.

Nešto bliže samoj staroj gradskoj jezgri nalazi se drugi zaštićeni prirodni krajolik, a to je stotinjak godina stara park - šuma Hober. Park – šuma Hober nalazi se južno od samog naselja Korčula te je kao prirodno dobro zaštićena od 1969. g. U vegetaciji prevladavaju stabla alepskog bora i pinije u višim slojevima dok se u nižim slojevima nalazi makija te pojedinačna stabla čempresa, cedra, kanarskog bora te agava. Ovo zaštićeno dobro nalazi se na 25 hektara te osim prirodnih znamenitosti unutar park – šume kao kulturno dobro zaštićen je spomenik poginulima u Prvom svjetskom ratu.

Pored opisanih zaštićenih područja na području Grada se nalaze još dvije zaštićene prirodne cjeline: drvodred čempresa ,koji se nalazi uz stepenište prema crkvi Sv. Antuna, te uz crkvu Sv. Petra u naselju Čara višestoljetno stablo čempresa.

PARKOVI UNUTAR STARE GRADSKJE JEZGRE

Unutar stare gradske jezgre usred jedinstvenog povijesnog i urbanog razvoja ne postoji značajan broj zelenih i prirodnih površina no one ipak uz bogatstvo sakralnih, civilnih i drugih građevina čine značajne elemente identiteta gradske jezgre Korčule.

Javne zelene površine Grada su površine s vegetacijom: parkovi, park-šume, drvoredi, živice, dendrološki i cvjetni rasadnici, travnjaci, skupine stabala, zemljišni pojas uz javnoprometne površine na kojima je zasađeno zelenilo, zeleni otoci, zelene površine uz cestu u naselju, zelene površine uz objekte javne namjene, te odmorišta i staze koji su sastavni dijelovi zelenih površina; koje su za korištenje namijenjene svima i na kojima se osim biljnog materijala mogu nalaziti dječja igrališta, rekreacijske površine, te ostali sadržaji (Odluka o komunalnom redu, 2018). Unutar stare gradske jezgre nalaze se sljedeći parkovi i javne površine: zelena površina i dječje igralište u ulici Obala korčulanskih brodograditelja te park Foretić u ulici Ante Starčevića. Uz duž Obale dr. Franje Tuđmana, Puta sv. Nikole te šetališta Petra Kanavelića nalaze se zelene površine nešto manjeg opsega ali sa značajnom vegetacijom koja doprinosi vrijednosti urbanog okoliša.

Sl. 46. Zelene površine na prostoru stare gradske jezgre grada Korčule

Izvor podataka: Prostorni plan Grada Korčule 2016.

Na području gradske jezgre postoji samo jedna veća prirodna cjelina koja je ujedno 1963. g. zaštićena i kao spomenik parkovne arhitekture, a to je park Foretić. Park, odnosno perivoj

Foretić jedinstven je primjer vrtno umjetnosti 18. st. koja se prostire na 6 ha i unutar kojeg prevladava barokna vrtna arhitektura, s karakterističnom terasastom strukturom. Gospodarsko značenje vrta nije zanemareno pa je tijekom 19. i 20. stoljeća upotpunjen funkcionalnim elementima. Kućna kapelica izgrađena je u neorenesansnom slogu, romantičnog izgleda koji je bio uobičajen za ladanjske kapelice tog razdoblja. Skladni je to spoj arhitektonskog i hortikulturnog oblikovanja vrta s terasama, šetnicama, maštovitim popločenjima, arulama, stuporedima, sjenicama, paviljonima, glorijetom, stranjevima, kamenim ulomcima, stajaćim i visećim vazama, kamenicama, zidnim ukrasima, spolijama, skulpturama - prepliće se još skladnije s visokim drvećem oko dvora uz donju šetnicu i visokim čempresima i borovima uz gornju (Sažeti pregled povijesti područja Dubrovačko-neretvanske županije, 2017).

Sl. 47. Park Foretić

Izvor: Tripadvisor, 2019

FUNKCIONALNO-PROSTORNA STRUKTURA

Funkcionalno-prostorna struktura grada je odraz načina iskorištavanja zemljišta, koji se u urbanom tkivu očituje kao isticanje zona različitih veličina i oblika kojima se koriste pojedine gradske djelatnosti. Prema tome u gradovima se ističu zone stanovanja, rekreacije, rada, poslovne zone koje pak mogu biti financijske, ugostiteljske, trgovačke i dr. Funkcionalno-prostorna struktura značajan je čimbenik za urbani identitet prostora koji služi kao poluga u gospodarskom te osobito turističkom razvoju mjesta (Prelogović, Lukić, 2011). Različite gradske djelatnosti imaju različite kriterije za smještaj i način na koji utječu na bližu i širu okolicu. Objekti javne i stambene namjene zahtijevaju primjeren broj parkirnih mjesta za stanare odnosno zaposlenike, dok društvene djelatnosti zahtijevaju adekvatnu infrastrukturu raspoloživu široj populaciji. Površine i objekti različitih namjena u kontinuiranom su međudjelovanju pri čemu promjene u funkciji određenog prostora mogu imati utjecaj na veći broj funkcija u bližem i daljem prostoru. Funkcionalno-prostorna obilježja stare gradske jezgre Korčule analiziraju se s aspekta namjene površina i kompleksne analize funkcionalno prostorne strukture temeljene na kartiranju tog područja.

NAMJENA POVRŠINA

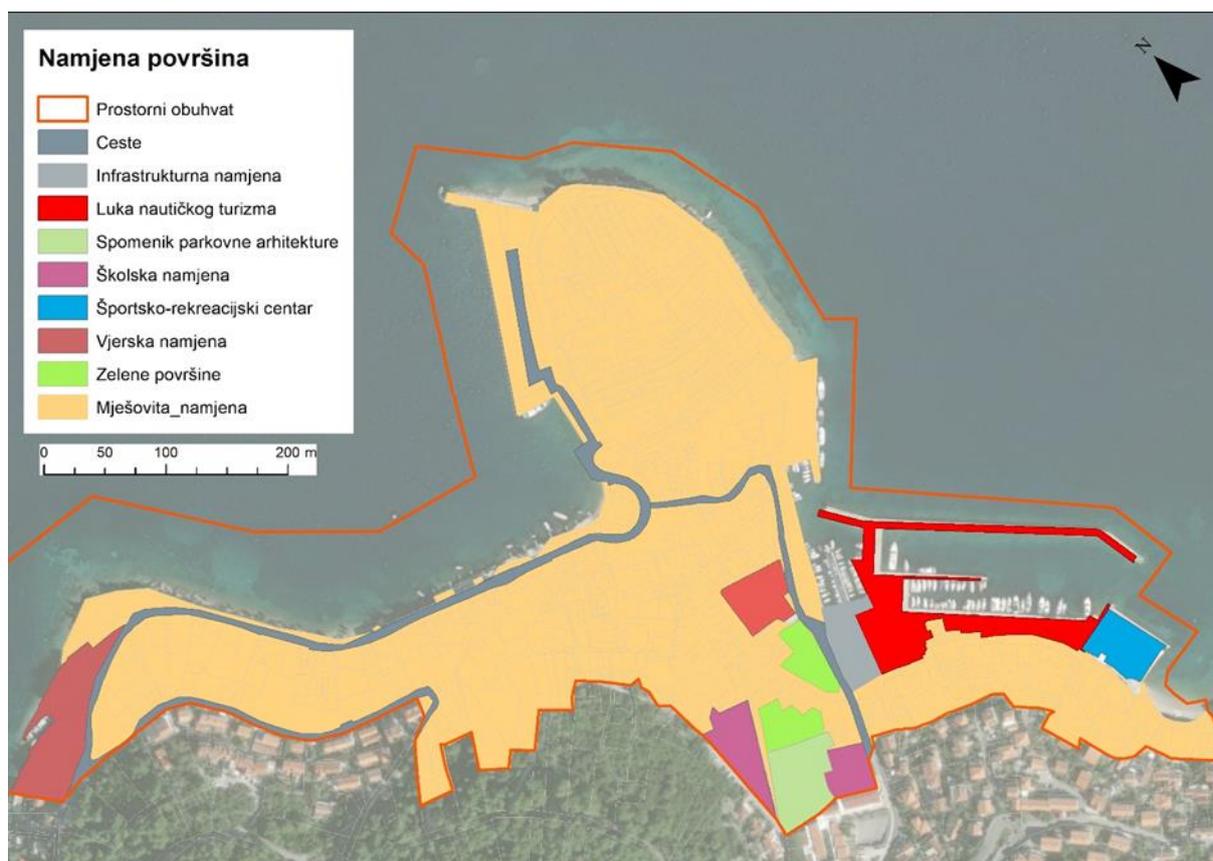
Namjena prostora, površina, zemljišta, odnosno građevina je planirani sustav korištenja prostora, površina, zemljišta, mora, odnosno uporabe građevina, određena, odnosno propisana prostornim planom (Zakon o prostornom uređenju, 2017). Prema podacima Prostornog plana uređenja Grada Korčule (2016) prostor je strukturiran od: izgrađenih površina (stambene, gospodarske, turističke i športsko-rekreacijske namjene), neizgrađenih površina (poljodjelskih površina, terasastih vinograda i površina maslinika, šumskih površina) te ostalih površina.

Iz prikaza gradske jezgre prema namjeni površina jasno je vidljivo kako najveći dio jezgre zauzimaju površine mješovite namjene. Osim površina mješovite namjene na prostoru stare gradske jezgre zabilježeno je sedam drugih namjena površina, a to su : društvena (školska i vjerska), javne zelene površine, zaštićene zelene površine (spomenik parkovne arhitekture), gospodarske (luka nautičkog turizma, športsko rekreacijski centar), te infrastrukturna namjena. Zelene površine nalaze se na jugoistočnom dijelu stare gradske jezgre , odnosno uz ulicu Ante Starčevića te Obalu korčulanskih brodograditelja. Zelena površina koja se nalazi uz Obalu korčulanskih brodograditelja je ujedno opremljena i kao dječje igralište. Druga zelena

površina koja se nalazi uz ulicu Ante Starčevića okružuje park Foretić. Park Foretić koji je jedina zaštićena zelena površina na prostoru stare gradske jezgre Prostornim planom (2016) klasificiran je kao posebna cjelina.

Jedina površina kulturne namjene unutar stare gradske jezgre je Kulturni centar koji se nalazi uz Obalu korčulanskih brodograditelja. Športsko-rekreacijske površine zastupljene su na istočnoj granici gradske jezgre gdje se uz Šetalište Frana Kršinića nalazi centar za vodene športove. Neposredno uz ovaj športski centar nalazi se luka nautičkog turizma. Ove dvije namjene jedine su gospodarske namjene koje prema Prostornom planu (2016.) imaju posebne klasificirane površine, dok su ostale gospodarske namjene svrstane zajedno i formiraju sa stambenom namjenom prostor mješovite namjene. Vjerski objekti koji su kao površina zasebne vjerske namjene klasificirana Prostornim planom (2016) nalazi se na zapadnom dijelu gradske jezgre uz Put Sv. Nikole. Na označenoj površini se nalazi dominikanski samostan i crkva Svetog Nikole.

Kompaktnost, arhitektura te heterogenost u funkcijama koje su u velikom broju zastupljene na području stare gradske jezgre uvjetovale su klasifikaciju najvećeg dijela površine jezgre kao prostor mješovite namjene.

Sl. 48. Namjena površina u staroj gradskoj jezgri prema Prostornom planu Grada Korčule

Izvor podataka: Prostorni plan Grada Korčule 2016.

ANALIZA FUNKCIONALNO-PROSTORNE STRUKTURE

Funkcionalno-prostorna struktura grada definira se kao prostorni raspored te sistem veza i odnosa između pojedinih fenomena u prostoru grada ili kao prostorni uzorci različitih funkcija unutar gradskih područja (Njegač i dr. 2010 prema Vresk, 2002 i Mills, 2000). Analiza funkcionalno-prostorne strukture stare gradske jezgre, odnosno identifikacija namjene postojećih prostora, njihov razmještaj u jezgri te međusobni odnos i veze između prostora različitih namjena izvodi se u kontekstu izrade Plana upravljanja gradskom jezgrom Korčule. Terensko kartiranje kao prvi korak u izradi funkcionalno-prostorne analize provedeno je tijekom 13. i 14. ožujka 2019. g. Funkcionalno-prostorna analiza provedena je uz pomoć listova katastarskog plana područja jezgre, na kojima je zabilježeno 620 prostora svrstanih u 24 različite vrste namjene. Pri upisivanju lokacije sadržajima se pridruživala kategorizacija namjene kako su definirane prema Pravilniku o sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza, obveznim prostornim pokazateljima, standardu elaborata i obveznih priloga prostornih planova (2010). Prikupljeni podaci su potom georeferencirani u ArcGis-u 10 softveru, nakon

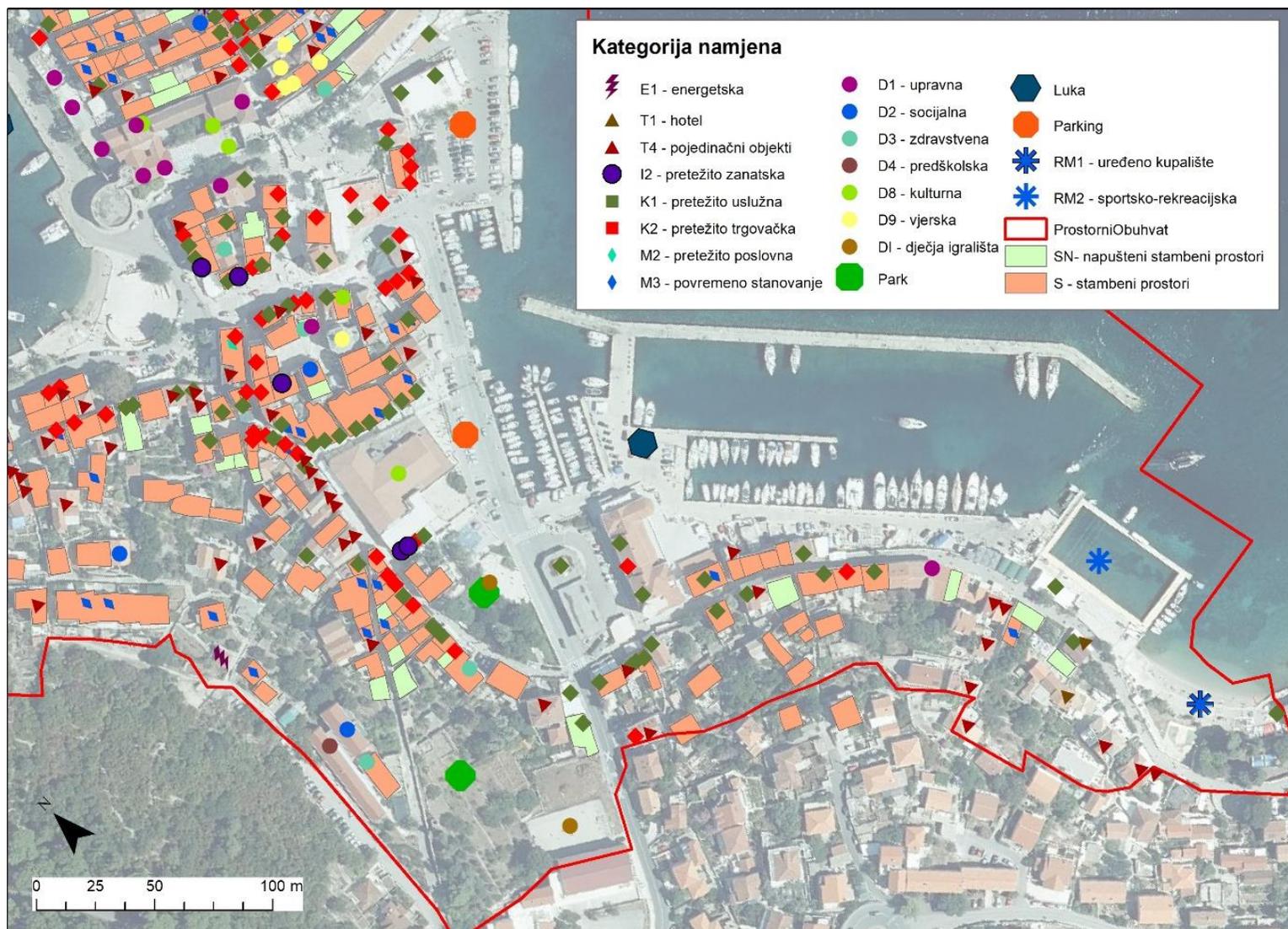
čega se pristupilo izradi tematskih kartata , koje su temeljene na bazi podataka izrađenoj u Arc Catalogu koja se sastoji od georeferenciranog digitalnog katastarskog plana stare jezgre i prostornih podataka o kartiranim prostorima razvrstanim u pripadajuće kategorije namjene. Vizualizacijom tih podataka u ArcMapu dobiven je konačan prikaz funkcionalno-prostorne strukture stare gradske jezgre Korčule (Sl. 49.- Sl. 51.)

Cjelokupnim prikazom koji obuhvaća sve kartirane prostore i sve namjene prisutne na području stare gradske jezgre može se zaključiti kako se najveći broj prostora nalazi u samom užem dijelu stare gradske jezgre odnosno u zaštićenoj zoni A, te uz najznačajnije ulice koje čine okosnicu jezgre i poveznicu s ostalim naseljima Grada Korčule. To su ulice Put sv. Nikole, Hrvatske bratske zajednice, Obala Korčulanskih brodograditelja, Plokata 19.travnja 1921. U zoni A te uz navedene ulice smjestio se najveći broj objekata gotovo svih zabilježenih namjena, pri čemu se ipak mogu izdvojiti potezi s različitim prevladavajućim namjenama. Tako se zapadna strana gradske jezgre ističe stambenom funkcijom kojom dominira povremeno stanovanje na prostoru bliže poluoutočnom dijelu odnosno zoni A. Na istom prostoru je smješten i značajan broj pojedinačnih smještajnih objekata. U središnjem dijelu zone B, odnosno na prostoru uz ulicu Plokata 19.travnja 1921, Hrvatske bratske zajednice te trga Kralja Tomislava nalazi se najveći broj pretežito uslužnih i pretežito trgovačkih prostora odnosno gospodarske namjene. Provedena prostorna analiza ukazuje na najintenzivniju gospodarsku aktivnost središnjeg dijela stare gradske jezgre koja je ujedno najstariji i najatraktivniji dio, osobito s turističkog aspekta.

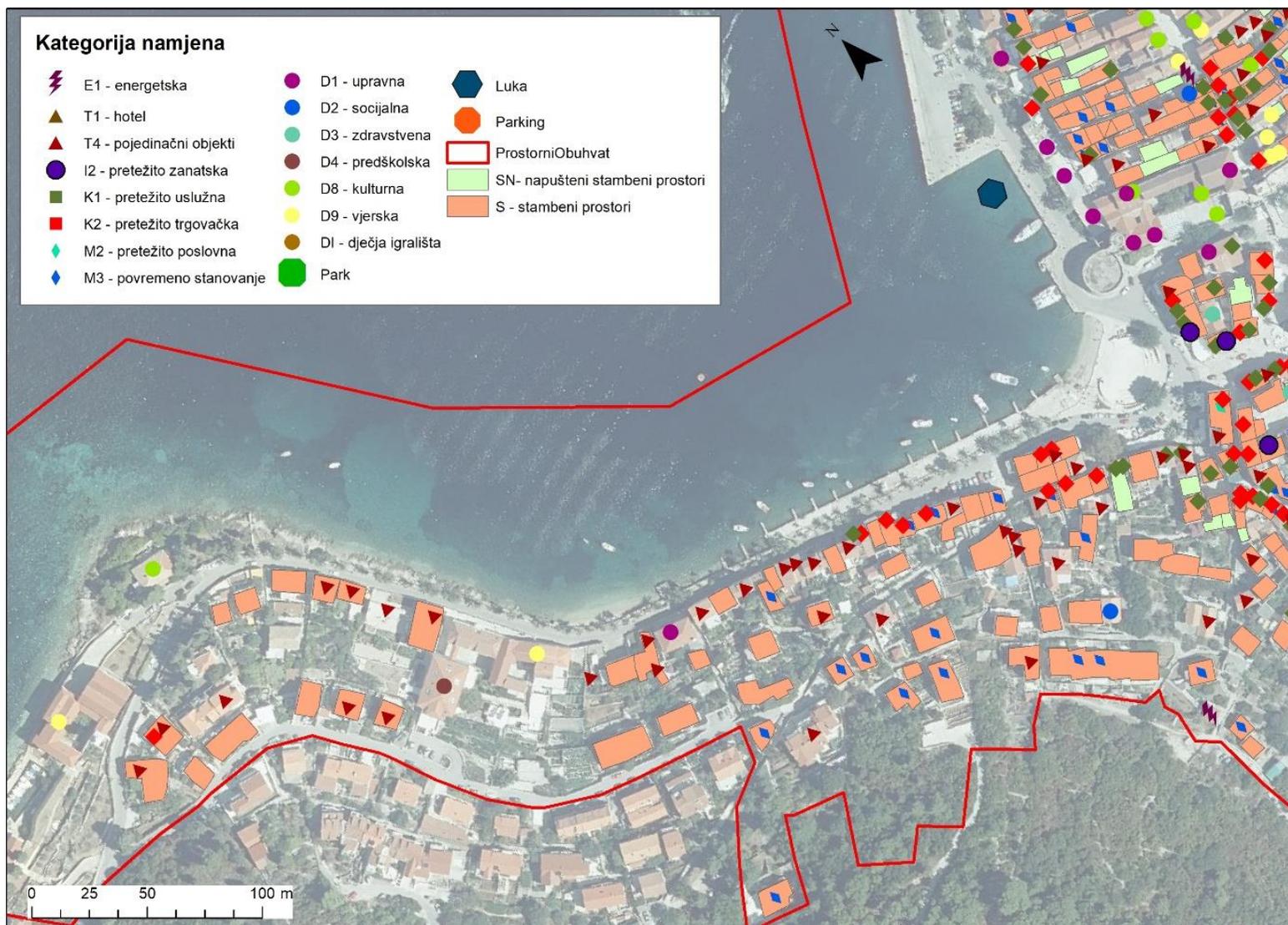
Sl. 49. Namjena prostora na području stare gradske jezgre Korčula - poluotok

Izvor podataka: Terensko kartiranje, 13. i 14. ožujka 2019. g.

Sl. 50. Namjena prostora na području stare gradske jezgre Korčula - istok

Izvor podataka: Terensko kartiranje, 13. i 14. ožujka 2019. g.

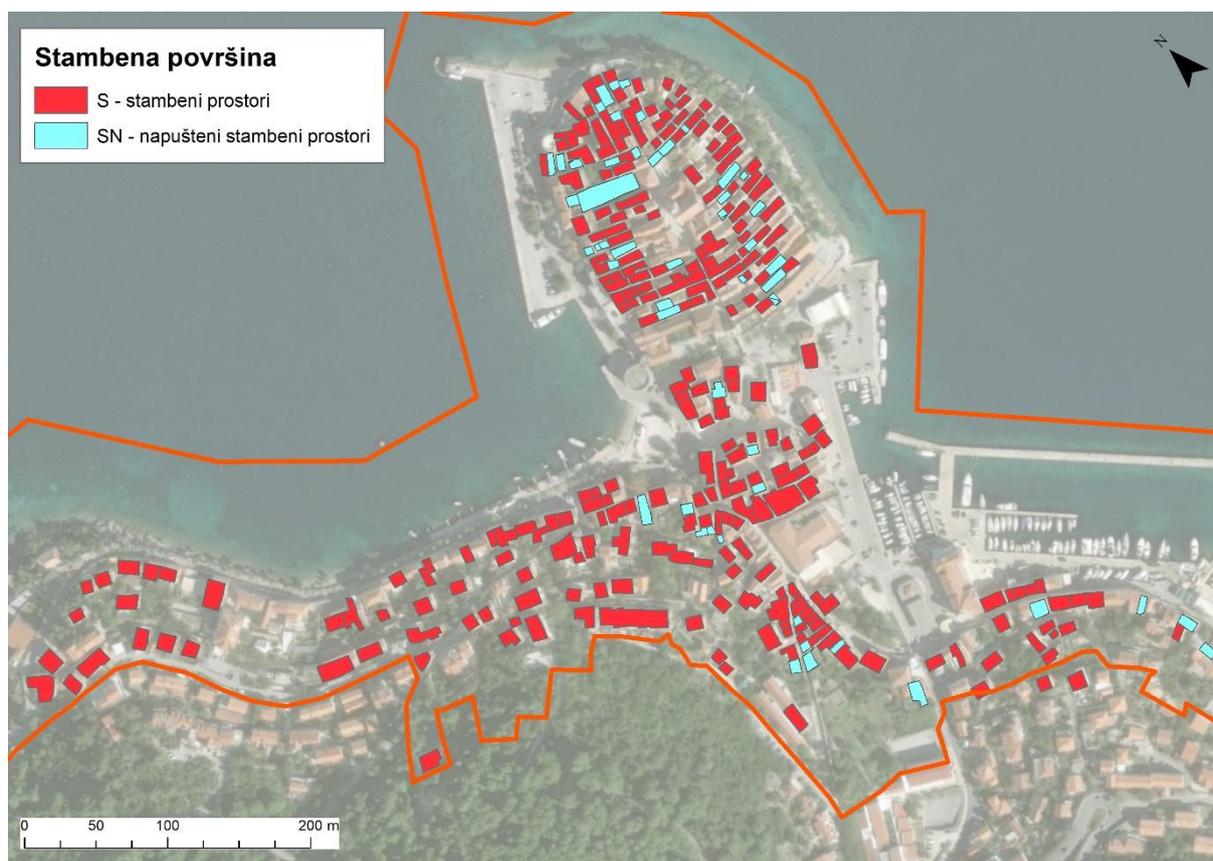

Sl. 51. Namjena prostora na području stare gradske jezgre Korčula - zapad

Izvor podataka: Terensko kartiranje, 13. i 14. ožujka 2019. g.

STAMBENA NAMJENA

U svim izgrađenim područjima stare gradske jezgre prisutni su objekti namijenjeni stanovanju, pri čemu se najveća koncentracija nalazi na poluotočnom i središnjem dijelu (Sl. 52.). Stambena gradnja kao i druga arhitektura stare gradske jezgre ogledni su primjer arhitekture iz 15. st. koja se gotovo nepromijenjena uspjela sačuvati do danas. Terenskim radom se ipak uočila razlika u izgledu i funkcionalnosti stambenih objekata na zapadnom dijelu (ulica Cvjetno naselje) u kojemu se nalaze noviji stambeni objekti koji nisu izgrađeni u tradicionalnom stilu kao ostatak stare gradske jezgre. Terenskim kartiranjem popisano je ukupno 347 stambenih objekata. Najveći broj i koncentracija od 54 napuštenih stambenih objekata smješteno je unutar zone A, na poluotočnom dijelu stare gradske jezgre. Niti jedan napušten stambeni objekt ne nalazi se na zapadnom dijelu jezgre, dok ih se na istočnom nalazi svega pet. Četiri od spomenutih pet se nalazi uz Šetalište Frana Kršinića, dok se jedan nalazi u ulici Ante Starčevića. Značajan broj napuštenih stambenih objekata u zoni A, odraz je odlaska lokalnog stanovništva zbog nedostatka zadovoljavajućih potreba kao što su infrastruktura, parkirna mjesta i različite funkcije ali i sve veća „turistifikacija“ prostora pri čemu zbog povećanog broja turista dolazi do homogenizacije ponude funkcija te sve većeg opterećenja na strukturu i odnose u staroj gradskoj jezgri. Ovakav razmještaj stambenih objekata ukazuje na dugu tradiciju stanovanja (poluotočni dio) ali i sve značajnije povezanosti ove funkcije s prometnom i poslovnom funkcijom u prostoru jezgre. Širnje jezgre te ostalog dijela grada u novijem razdoblju prati ponajviše obalnu liniju te prometne pravce i ulice koje se pružaju u tom smjeru. Povećan broj napuštenih stambenih objekata predstavlja početni stadij i nepovoljni trend potpunog gubitka i pražnjenja najstrožeg dijela gradske jezgre te pretvaranja istog u turističku spavaonicu s izgubljenim identitetom.

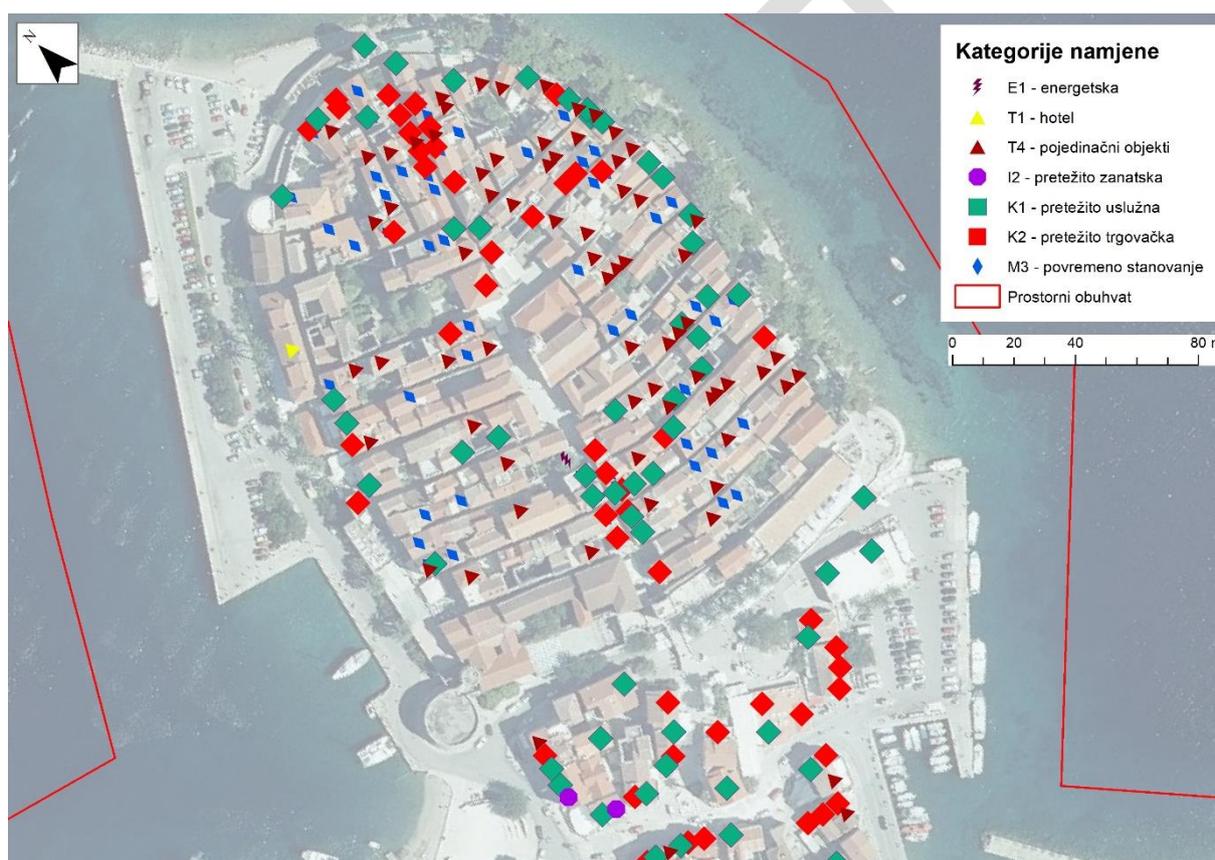
Sl. 52. Prostor stambene namjene na području stare gradske jezgre grada Korčule

Izvor podataka: Terensko kartiranje, 13. i 14. ožujka 2019. g.

GOSPODARSKA NAMJENA

Najveći broj objekata gospodarske namjene smješten je u zoni A i to prvenstveno uz šetalište Petra Kanavelića, središtem poluotoka uz ulicu Korčulanskog statuta 1214. te ulicu Svetog Roka, kao i u središnjem dijelu cjelokupne stare gradske jezgre uz trg Kralja Tomislava, ulicu Plokata 19. travnja 1921. te ulicu Hrvatske bratske zajednice (Sl. 55.-Sl. 56.). Smještaj i zastupljenost ovih gospodarskih funkcija rezultat su atraktivnosti središnjeg dijela gradske jezgre kao najprepoznatljivijeg turističkog dijela Grada ali i otoka Korčule te relativno dobre povezanosti kako pomorskim putem s kopnom i kopnenim putem s ostalim otočnim naseljima. Terenskim kartiranjem zabilježeno je ukupno 343 prostora, od čega najveći udio od 37 % (njih 127) se odnosi na poslovne prostore pretežito ugostiteljsko-turističke namjene odnosno pojedinačne objekte (apartmani). U zoni A stare gradske jezgre nalazi se 81 pojedinačnih objekata (apartmana), što predstavlja 63,7 % ukupnog broja pojedinačnih smještajnih kapaciteta gradske jezgre. Osim pojedinačnih smještajnih objekata koji čine gotovo većinu smještajnih kapaciteta, na prostoru gradske jezgre nalaze se dva hotela, od kojih se jedan

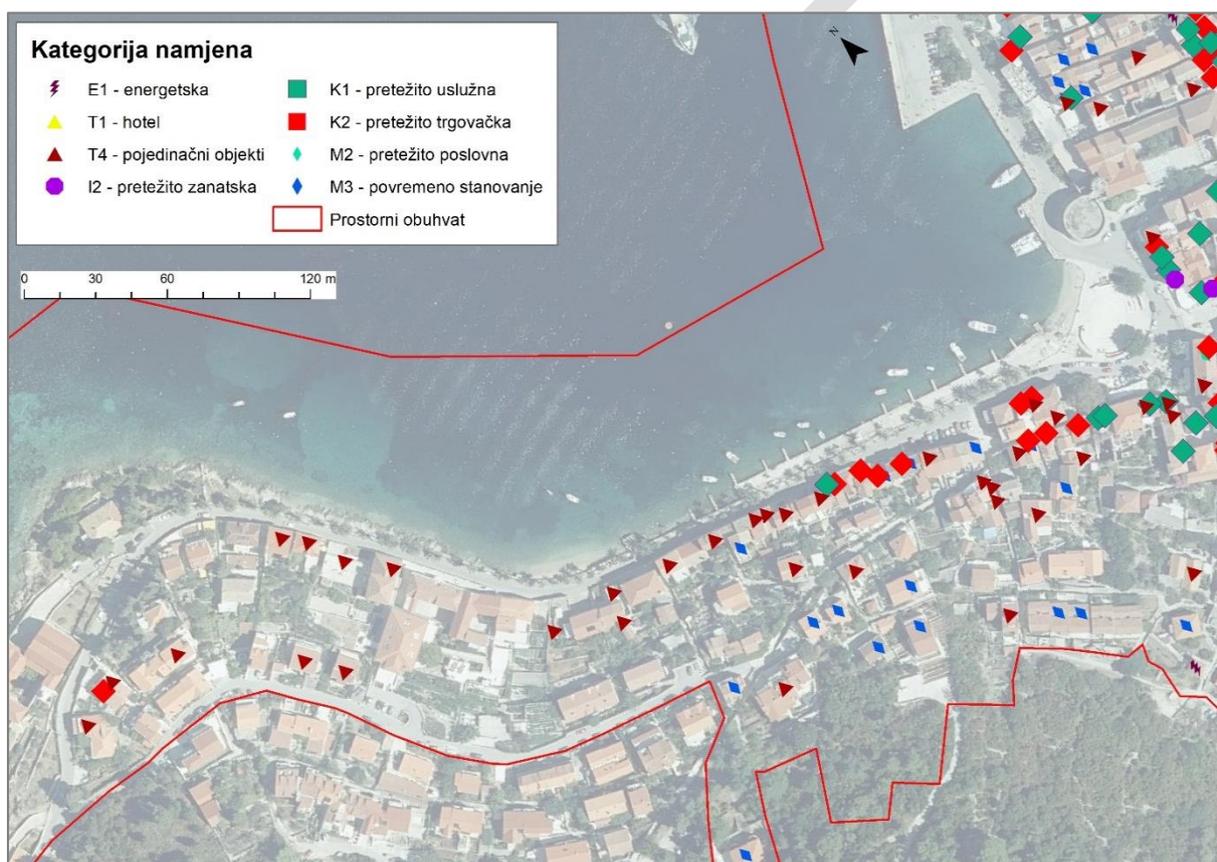
nalazi na Obali dr. Franje Tuđmana dok se drugi nalazi na istočnoj strani, Šetalište Frana Kršinića (Sl. 55.). Druga najzastupljenija kategorija s udjelom od 31,8 % je kategorija pretežito uslužne poslovne namjene unutar koje je zabilježeno 109 poslovnih objekata, od kojih najveći udio čine restorani, konobe i kafići. Gotovo polovica objekata pretežito uslužne namjene nalazi se u središnjem dijelu gradske jezgre, dok se također značajan broj (15) nalazi uz Šetalište Petra Kanavelića na istočnoj strani zone A te uz autobusni kolodvor koji zbog povećane dnevne cirkulacije ljudi privlači uslužne aktivnosti kojima se isto stanovništvo koristi.

Sl. 53. Prostori gospodarske namjene na području stare gradske jezgre Korčule - poluotok

Broj prostora pretežito uslužne djelatnosti značajno se povećava tijekom turističke sezone pri čemu su mnogi tijekom terenskog kartiranja bili zatvoreni te djelomično napušteni. Ovakvi pokazatelji također potvrđuju izrazitu sezonalnost turističke ponude što ograničava razvoj gospodarstva, a stanovništvo postaje ovisno o sezonskoj ekonomiji. Tijekom kartiranja također je zabilježen veći broj prostora (85) koji se koriste samo djelomično tijekom godine odnosno u njima se povremeno stanuje. Kao i kod uslužnih djelatnosti i prostori povremenog

stanovanja pokazuju izrazitu prostornu koncentraciju na unutar zone A, te u zapadnom dijelu zone C, uz ulicu 22. lipnja 1941., ulicu 47. te susjednim ulicama. Upravo se na ovom prostoru nalaze stambeni objekti koji arhitekturom i izgledom odstupaju od tradicionalnog načina gradnje. U zoni glavne koncentracije gospodarskih prostora nalazi se i najveći dio prostora pretežito trgovačke djelatnosti. Najveći udio (37 %) od ukupnog broja prostora pretežito trgovačke djelatnosti mogu se pronaći u ulicama Hrvatske bratske zajednice, Plokata 19. travnja 1921. susjednim ulicama te na trgu Kralja Tomislava.

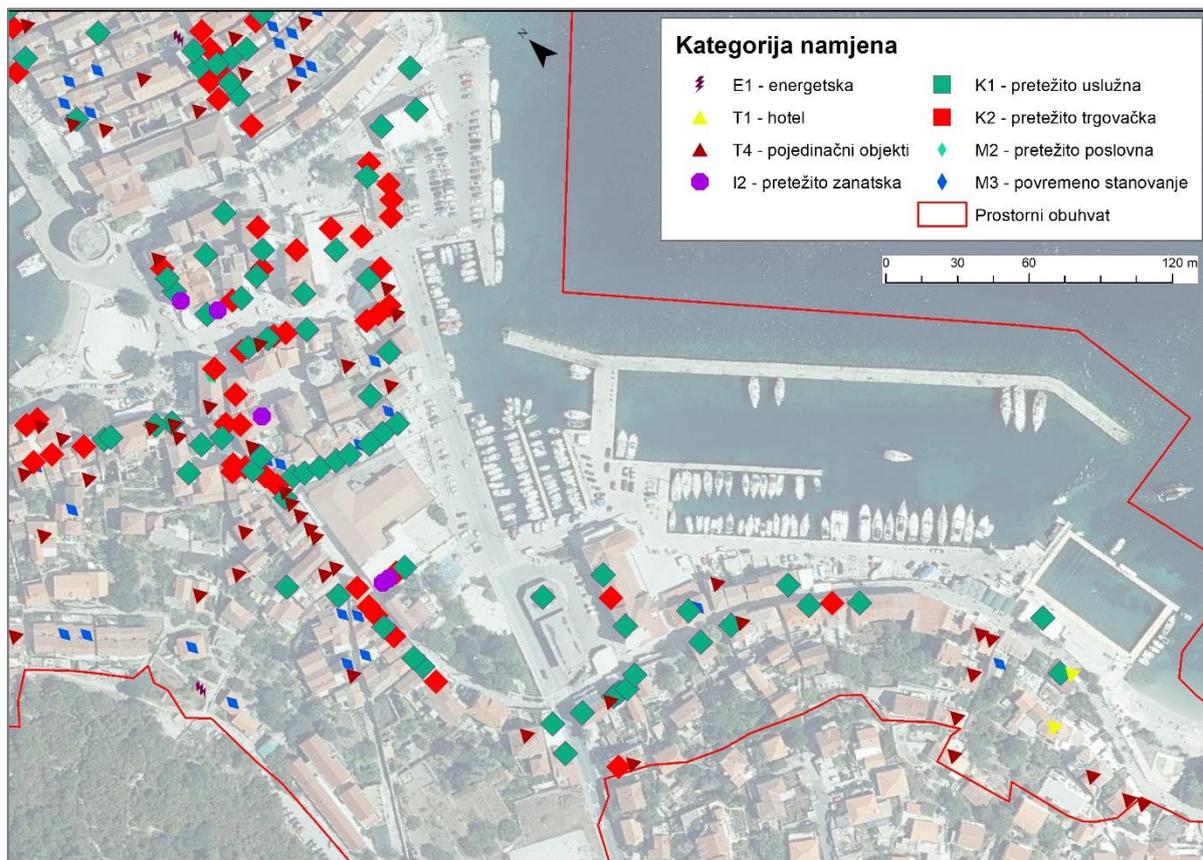

Sl. 54. Prostori gospodarske namjene na području stare gradske jezgre Korčule – zapadni dio

U kategoriji proizvodne djelatnosti prevladava zanatska namjena gdje su zabilježena svega 4 takva prostora koja se nalaze u zoni glavne koncentracije gospodarskih prostora, u središnjem dijelu stare gradske jezgre.

Zabilježeni objekti gospodarske namjene pokazuju izuzetnu prostornu koncentraciju koja je rezultat potreba lokalnog stanovništva tijekom prošlosti, a danas sve više turista i posjetitelja. Posljedica ovakvog prostornog razmještaj je opterećenje infrastrukture poluotočnog dijela gradske jezgre tijekom ljetnog perioda kad prostorom cirkulira značajno veći broj ljudi.

Infrastruktura (komunalna, električna vodovodna) s toga u ljetnim mjesecima postaje preopterećena, što predstavlja jedan od značajnijih problema za lokalno stanovništvo.

Sl. 55. Prostori gospodarske namjene na području stare gradske jezgre Korčule – istočni dio

Izvor podataka: Terensko kartiranje, 13. i 14. ožujka 2019. g.

JAVNA (DRUŠTVENA) NAMJENA

Prema Pravilniku o sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza, obveznim prostornim pokazateljima, standardu elaborata i obveznih priloga prostornih planova (2010) javna (društvena) namjena dijeli se na devet potkategorija detaljne namjene prostora – upravnu, socijalnu, zdravstvenu, predškolsku, osnovnoškolsku, srednjoškolsku, visoko učilište, kulturu i vjersku namjenu. Na području stare gradske jezgre zabilježeni su objekti u šest od ovih potkategorija, dok su uz njih s obzirom na stanje u prostoru dodane kategorije ostale društvene namjene poput dječjeg igrališta. Ukupno su zabilježena 50 prostora javne (društvene) namjene.

U kategoriji upravnih djelatnosti zabilježeno je 13 prostora koji se odnose na Lokalnu samoupravu Grada Korčule, Lučku kapetaniju, Turističku zajednicu, Općinski sud te ispostave raznih državnih i županijskih institucija (Porezna uprava, Ured za prostorno planiranje Dubrovačko-neretvanske županije, Ministarstvo zdravlja, Državna geodetska uprava i dr.). Najveća koncentracija upravnih objekata nalazi se na zapadnom dijelu poluotočnog dijela stare gradske jezgre, s izuzetkom Općinskog suda koji se nalazi u ulici Put sv. Nikole, Centra za socijalnu skrb kao i Upravnog odjela za graditeljstvo i zaštitu okoliša te Državna geodetska uprava koji se nalaze na istočnoj strani Šetalište Frana Krsinića te Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju koja se nalazi na trgu Sv. Justine (Sl. 56). Značajan broj prostora njih 13 zabilježen je još u kategoriji kulture. Navedeni prostori kulturne namjene se kao i prostori upravne namjene nalaze na području zone A. Na tom području smješteni su Gradski muzej, Radio Korčula, kuća i muzej Marka Pola. Izvan spomenutog užeg dijela nalazi se na samom zapadnom dijelu gradske jezgre Galerija M. Vanke na trgu Anđela Miškova te Centar za kulturu i Gradska knjižnica koji se nalaze u Ulici korčulanskih brodograditelja.

Najznačajniji broj društvenih prostora zabilježen je u kategoriji vjerskih prostora, gdje je na prostoru stare gradske jezgre kartirano njih 15. Vjerski objekti su također koncentrirani na području najveće koncentracije društvenih prostora te se zapravo izvan ove zone nalaze samo crkva Sv. Justine na istoimenom trgu, samostan i crkva Sv. Nikole te samostan Sestara Dominikanki koji se nalazi na Putu sv. Nikole. Prostori koji su zabilježeni u kategoriji socijalne namjene su prostorno najraspršeniji. Samo jedan od četiri kartirana prostora se nalaze u zoni najveće koncentracije, u ulici Giuniuo. U središnjem dijelu zone B smješten je Hrvatski zavod za osiguranje dok su preostala dva kartirana objekta socijalne namjene smještena u zoni C u Ulici 41. i ulici Penavin mir. Kao i prostori socijalne namjene i prostori zdravstvene namjene ne pokazuju prostornu koncentraciju na području najveće koncentracije društvenih aktivnosti, gdje je smješten samo jedan prostor zdravstvene namjene. Preostala četiri kartirana prostora nalaze se u središnjem dijelu stare gradske jezgre. Na području stare gradske jezgre nalaze se dva prostora obrazovne odnosno predškolske namjene. Na zapadnom dijelu jezgre u sklopu samostana Sestri Dominikanki nalazi se jedan dječji vrtić dok se u Ulici Penavin mir nalazi drugi prostor predškolske namjene (vrtić). Tijekom terenskog rada na području stare gradske jezgre zabilježena su dva dječja igrališta, od kojih se jedan nalazi na Obali korčulanskih brodograditelja dok se drugi nalazi u sklopu školske ustanove Osnovna škola Petra Kanavelića (Sl. 56.).

Sl. 56. Prostori društvene namjene na području stare gradske jezgre Korčule

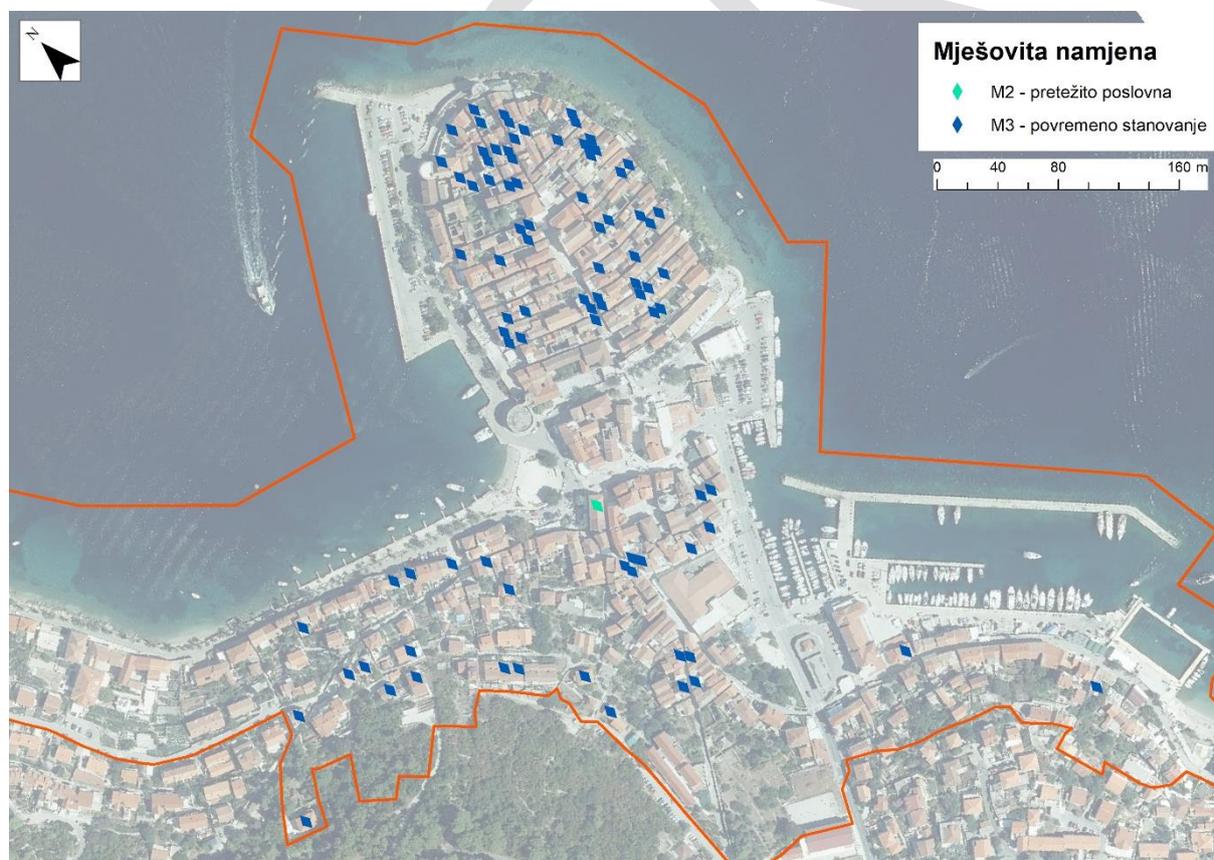
Izvor podataka: Terensko kartiranje, 13. i 14. ožujka 2019. g.

MJEŠOVITA I OSTALA NAMJENA

Ukupno 86 objekata mješovite namjene zabilježeno je na području stare gradske jezgre, od čega je samo jedan objekt u potkategoriji pretežno poslovne namjene dok je su ostali objekti zabilježeni u potkategoriji povremenog stanovanja (Sl. 57.). Jedini objekt pretežno poslovne namjene nalazi se Trgu 19. travnja 1921., a odnosi se na prostor banke. Objekti povremenog stanovanja nalaze se središnje i zapadnom dijelu stare gradske jezgre, prilikom čega se ipak može izdvojiti koncentracija u poluotočnom dijelu, zona A, i to pretežito u sjevernom dijelu. S obzirom na značajnu koncentraciju svih ostalih prostora različite namjene ni objekti ove vrste nisu iznimka, pa se tako uski prostor zone A i prostor oko trga Kralja Tomislava izdvaja kao iznimno područje za smještaj različitih funkcija. Orijentiranost gospodarstva prema turističkoj djelatnosti s toga ima najveću ulogu pri smještaju gotovo svih funkcija u prostoru.

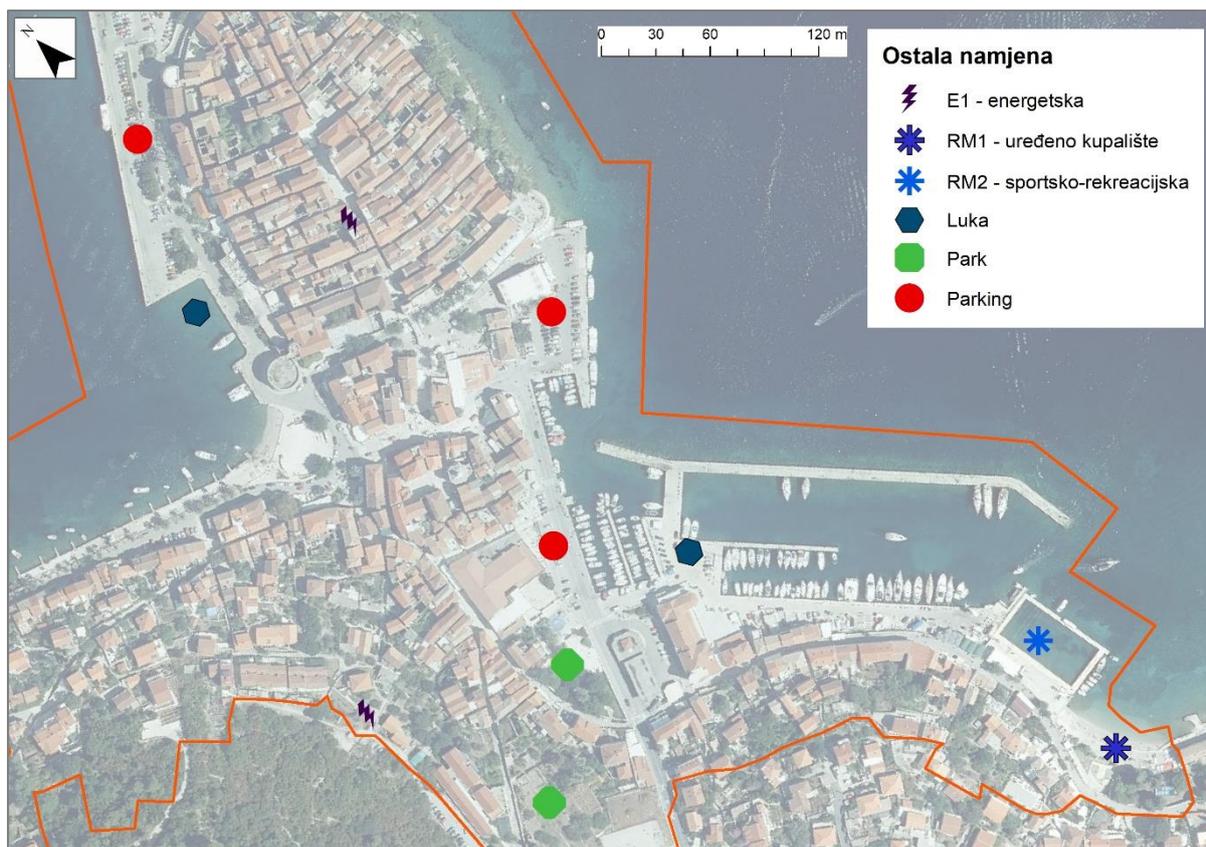
Od prostora ostale namjene u staroj gradskoj jezgri zabilježeno je još njih 11, vrlo različite funkcije. Dva prostora energetske namjene, dvije trafostanice, od kojih se jedna nalazi u ulici Korčulanskog statuta 1214., a druga u Ulici 22. lipnja 1941. Trafostanice koje su postavljene

1990-ih i 2000-ih su s obzirom na današnju povećanu potrošnju električne energije ozbiljno preopterećene te postoji potreba za novim energetske elementima kako bi došlo do rasterećenja istih ali i omogućila kvalitetna opskrba energije svim korisnicima na prostoru stare gradske jezgre. Sportsko-rekreacijski prostori (2) zabilježeni su na krajnjem istočnom dijelu gradske jezgre, a zastupljeni su u obliku uređene plaže i kupališta te centra za vodene športove u ulici Šetalište Frana Kršinića. Tri parkirališta zabilježena su na području stare gradske jezgre oba u neposrednoj blizini dvije zabilježene morske luke, na istočnoj i zapadnoj strani jezgre. Preostala dva prostora ostale namjene su parkovi u ulicama Ante Starčevića i Hrvatske bratske zajednice. Park u ulici Ante Starčevića je park Foretić koji je zaštićen kao spomenik parkovne arhitekture, no vidljivost i pristupačnost samog parka je otežana. Zbog ljepote ovog parka zbog čega je i zaštićen kao spomenik parkovne arhitekture potrebno je park urediti, omogućiti olakšani pristup do njega ali i urediti signalizaciju radi lakšeg pronalaska istog kako bi se mogao aktivnije iskoristiti osobito u turističke svrhe.

Sl. 57. Prostori mješovite namjene na području stare gradske jezgre Korčule

Izvor podataka: Terensko kartiranje, 13. i 14. ožujka 2019. g.

Sl. 58. Prostori ostale namjene na području stare gradske jezgre Korčule

Izvor podataka: Terensko kartiranje, 13. i 14. ožujka 2019. g.

PROSTORI U VLASNIŠTVU GRADA KORČULE

Prema podacima Grada Korčule (2019) na području stare gradske jezgre početkom 2019. godine u vlasništvu Grada bilo je ukupno 20 prostora. U najstrožem zaštićenom dijelu gradske jezgre, zoni A, nalaze se gotovo svi prostori osim Gradskog podruma te ribarnice i poslovnog prostora u ulici Rampada. Ostali navedeni prostori (Tab. 6.) koji se nalaze u zoni A prema namjeni korištenja pretežito su društveni prostori, prvenstveno kulturne namjene. Palača Arneri, Gradski muzej te kule (Revelin, Velika i mala kneževa kula, Morska vrata, kula Svih svetih, Kanavelić i Berim) prepoznatljivi su elementi kulturne baštine koji su valorizirani u turističke svrhe. Palača Arneri i Gradski muzej nalaze se u samom središtu gradske jezgre, odnosno na trgu Sv. Marka, dok se spomenute kule nalaze na istočnim, zapadnim i sjevernim rubovima najzaštićenijeg dijela stare gradske jezgre. Zgradu ex Mediteranske u Ulici Foša koristi veći broj subjekata upravne, socijalne i kulturne namjene. Dva privatna objekta koja rade u gradskim prostorima su uslužne namjene odnosno ugostiteljske djelatnosti. Jedini gradski prostor u kojemu se obavlja zanatska djelatnost (tiskara) nalazi se u ulici Sv. Barbare.

Tab. 6. Prostori u vlasništvu Grada Korčule na području stare gradske jezgre (stanje u siječnju 2019. godine)

OBJEKT	LOKACIJA	NAMJENA
Zgrada ex Mediteranske	Ulica Foša	društvena
Rampada – javni WC, poslovni prostor, ribarnica	Obala Vinka Palatina	mješovita
Gradski podrum	Trg Antuna i Stjepana Radića	pretežito trgovačka
Palača Arneri	Trg sv. Marka	društvena
Gradski muzej	Trg sv. Marka	društvena
Tiskara Maresa	Ul sv. Barbare	zanatska
Konoba - UO Millenium	Šetalište Petra Kanavelića	uslužna
Kule Grada Korčule (6)	Trg A. i S. Radića, Foša, Šetalište Petra Kanavelića, Rampada, Ul sv. Barbare	društvena
Stanovi (5)	Ulica Giunio	stambena
Prazan prostor	Ulica Od teatra	napušteno
Prazan prostor (konoba – neuređena)	Španičeva	napušteno

Izvor podataka: Grad Korčula, 2019

IDENTIFIKACIJA RAZVOJNIH IZAZOVA I POTENCIJALA

SNAGE

Jedinstveni kulturno-povijesni identitet;
Službena zaštita stare gradske jezgre kao kulturnog dobra;
Očuvana mediteranska kultura življenja;
Visoka kakvoća mora, tla i zraka;
Smještajni kapaciteti;
Djelovanje turističke zajednice;
Prepoznatljivost turističke destinacije;
Bogata tradicija i prošlost;
Očuvana skladnost urbanizma i arhitekture;
Bogatstvo kulturne i prirodne baštine;
Angažman lokalne zajednice;
Djelovanje udruga;
Koncentracija društvenih i kulturnih ustanova

PRILIKE

EU fondovi;
UNESCO lista svjetske kulturne baštine;
Politike održivog gospodarenja otpadom na nacionalnoj razini;
Primjena pametnih rješenja;
Suradnja s drugim europskim gradovima sa zaštićenim starim gradskim jezgrama;
Trendovi na turističkom tržištu;
Međuotočna suradnja;
Pokrivenost širokopoljnim Internetom - optika;
Valorizacija bogate prošlosti;
Kvaliteta lokalnih proizvoda;
Valorizacija i jačanje tradicijskih obrta;
Brendiranje stare gradske jezgre

SLABOSTI

Nepovoljni demografski trendovi;
Sezonalnost turizma;
Nedostatan kapacitet opskrbe električnom energijom;
Zastarjela infrastruktura za vodovod i odvodnju;
Nedostatak kapaciteta za odlaganje otpada – koševa i kontejnera za smeće;
Niska razina zaštite od požara;
Otežana logistika uzrokovana urbanističkim specifičnostima;
Velik broj zapuštenih kućišta koje ugrožavaju sigurnost i vizualne vrijednosti jezgre;
Nedostatno afirmiranje korčulanske umjetnosti – nedostatak izložbenih prostora;
Nedostatak unificiranosti opreme ugostitelja i urbane opreme;
Neprikladnost pojedinih dijelova osobama s invaliditetom;
Parkirna mjesta za stanovnike jezgre;
Nedostatak infrastrukture za alternativne (održive) oblike prometa;
Prometna zagušenja

PRIJETNJE

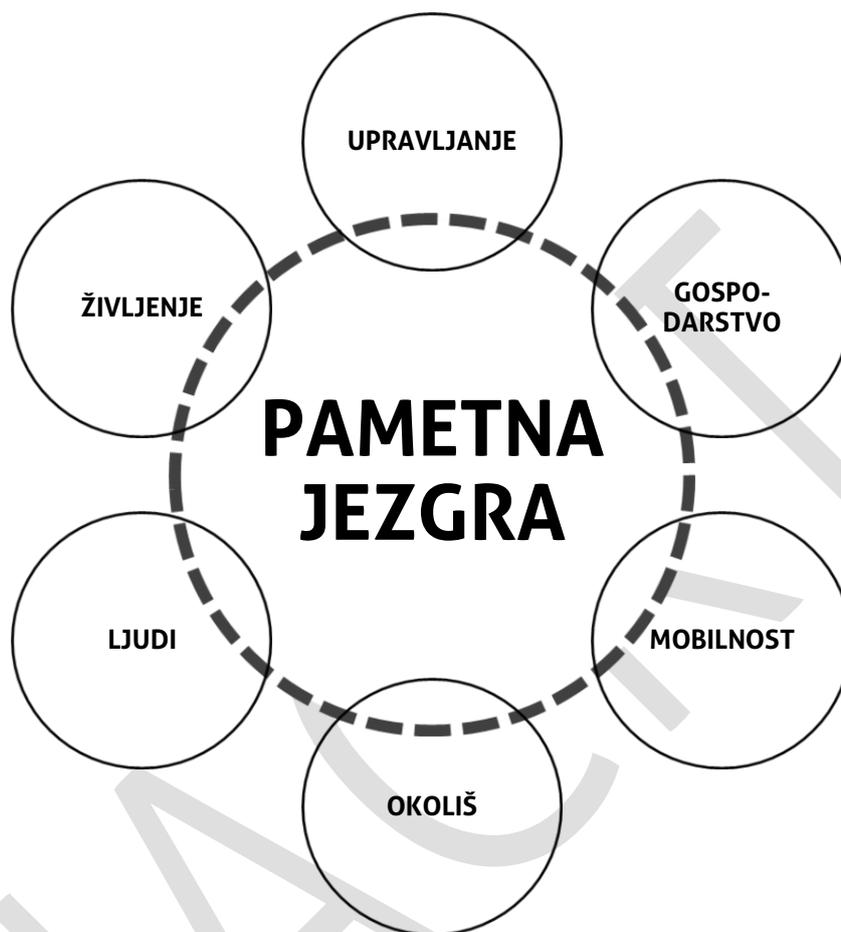
Klimatske promjene;
Emigracija;
Dominacija turizma u strukturi gospodarstva - ranjivost;
Globalne i regionalne ekonomske krize;
Stihijski razvoj turizma;
Nekontrolirana gradnja;
Česte promjene zakonske regulative;
Negativne posljedice masovnog turizma;
Neпоštivanje standarda građevine i arhitekture – upotreba neadekvatnih materijala i rješenja;
Degradacija kulturne baštine i javnih površina pod utjecajem vanjskih faktora i neodržavanja

P
O
T
E
N
C
I
J
A
L
I

I
Z
A
Z
O
V
I

STRATEŠKI OKVIR

NIT VODILJA - VIZIJA

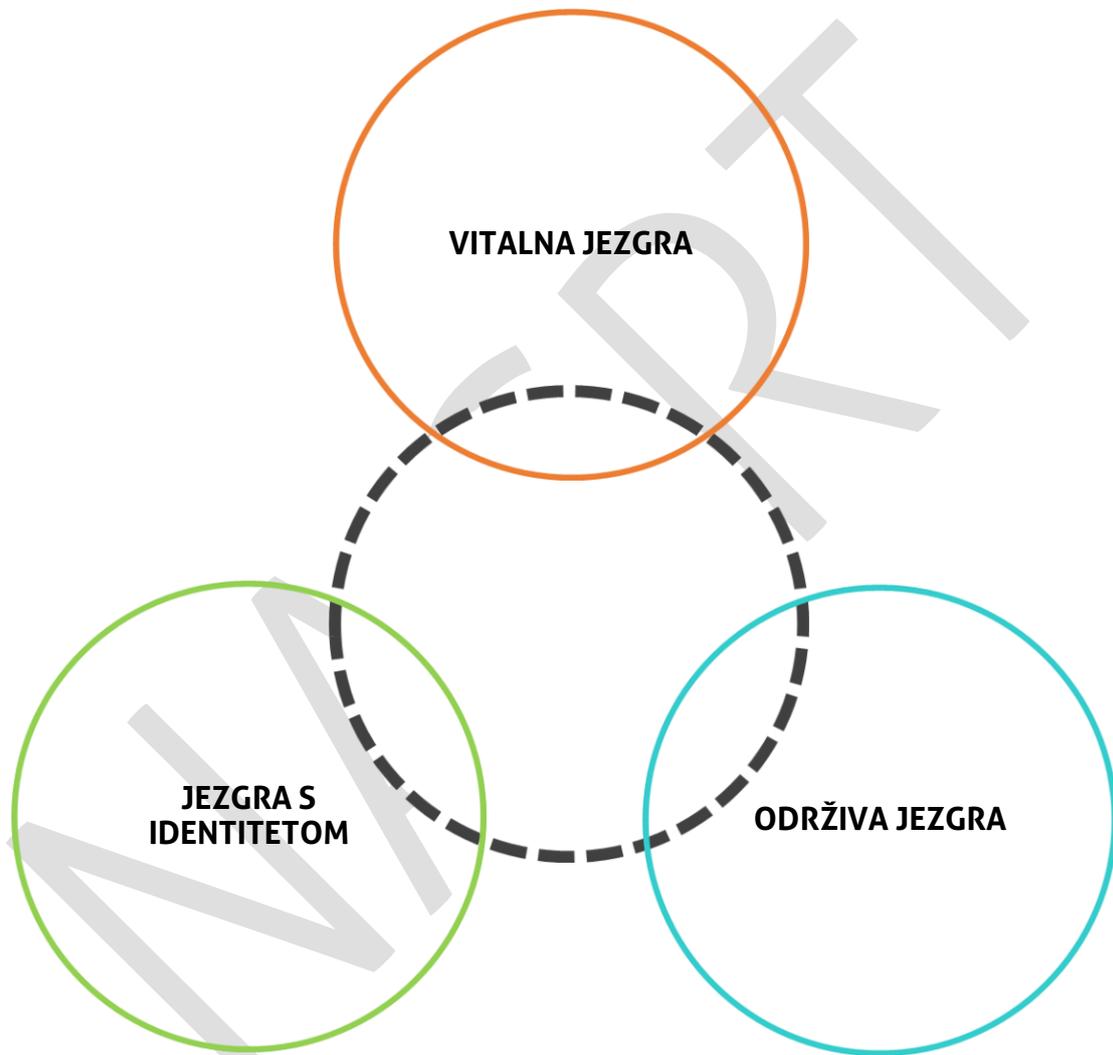

Pametna jezgra kao vizija i nit vodilja razvoja stare gradske jezgre grada Korčule odnosi se na primjenu „pametnih“ rješenja kojima se unaprjeđuje šest osnovnih segmenata pametnih gradova: upravljanje, življenje, gospodarstvo, ljudi, okoliš i mobilnost. U kontekstu stare gradske jezgre grada Korčule primjena pametnih rješenja promatra se s aspekta održivog razvoja svih segmenata stare gradske jezgre.

Pametan pristup razvoju i primjena pametnih rješenja nit su vodilja provedbe Plana upravljanja prilikom čega je potrebno pametna rješenja primjeniti gdje god je to moguće u procesu realizacije Planom predviđenih aktivnosti.

Primjeri moguće primjene pametnih rješenja: pametni kontejneri, pametna javna rasvjeta, digitalizacija prometnog sustava, pametne info ploče, uključivanje građana u proces donošenja odluka, optička infrastruktura, e-usluge, energetske učinkovite rješenja, infrastruktura čistog gradskog prometa.

OPĆI CILJEVI

OPIS

Stare gradske jezgre su zbog svojih specifičnosti, povijesnog značaja i atraktivnosti iznimno dinamični prostori na kojima se isprepliću i prožimaju mnogobrojni razvojni procesi te interesi raznih društvenih skupina. Kao posljedica atraktivnosti ovih prostora javljaju se brojni pozitivni, ali i negativni efekti koji mijenjaju njihovu demografsku, gospodarsku i prostornu strukturu. Stare gradske jezgre brojnih europskih gradova tako se suočavaju s procesima kao što su depopulacija ili gentrifikacija. Upravo je depopulacija proces s kojim se suočavaju stare gradske jezgre manjih gradova, pri čemu gubitak stanovnika ujedno predstavlja i nepovratno gubljenje tradicionalne kulture življenja i promjenu ambijenta same jezgre, čime se gubi duh prostora i dio njegova povijesnog identiteta. Strategija razvoja Grada Korčule do 2020. godine navodi depopulaciju stare gradske jezgre grada Korčule kao jednu od slabosti u kontekstu budućeg razvoja grada. Upravo je stanovništvo jedan od osnovnih čimbenika razvoja svakog prostora te ono što zajedno s fizičkim prostorom stvara i održava duh mjesta (*genius loci*).

Opći cilj **vitalna jezgra** usmjeren je na zadržavanje stanovništva na području stare gradske jezgre grada Korčule djelovanjem na segmente kojima se izravno doprinosi povećanju kvalitete različitih aspekata života lokalnog stanovništva – kvaliteta stanovanja u jezgri, poticanje nataliteta, razvoj društvenih sadržaja te uključivanje građana u donošenja odluka – čime se potiče njihovo zadržavanje u staroj gradskoj jezgri kao i privlačenje novih stanovnika. Svrha ovog cilja je razvoj dinamične stare gradske jezgre pune života, u kojoj lokalno stanovništvo rado živi te koristi brojne društvene sadržaje i sudjeluje u upravljanju prostorom u kojem živi.

SPECIFIČNI CILJEVI OPĆEG CILJA 1

- 1a Očuvanje kulture življenja
- 1b Unaprjeđenje društvenih sadržaja
- 1c Pametno upravljanje temeljeno na participativnom modelu

OPIS

Stara gradska jezgra grada Korčule je prostor s iznimno dugom i bogatom prošlosti kroz koju se razvio jedinstven urbanistički identitet s mnogobrojnim specifičnostima i posebnostima. Urbana cjelina grada Korčule je kao takva zaštićena već 1970. godine, dok je 2007. godine upisana na tentativnu listu UNESCO svjetske kulturne baštine. Neprocjenjivu kulturnu baštinu stare gradske jezgre potrebno je očuvati kako bi se sačuvao jedinstveni tradicionalni urbani ambijent i identitet jezgre, pri čemu je potrebno osim fizičke obnove i revitalizacije pojedinih elemenata razviti i svijest lokalnog stanovništva o vrijednosti stare gradske jezgre i načinima njene zaštite. Materijalna i nematerijalna baština, kao i ostale povijesne posebnosti ovog područja, resurs su koji je uz zaštitu i očuvanje moguće istovremeno valorizirati te time ojačati identitet ovog prostora, ali i obogatiti turističku ponudu stare gradske jezgre. Očuvanje tradicionalnog identiteta stare gradske jezgre osnovni je prioritet u svijetu u kojem globalizacija često dovodi do ubrzanog slabljenja lokalnih identiteta i posebnosti.

Opći cilj **jezgra s identitetom** usmjeren je istovremeno na zaštitu i očuvanje kulturne baštine stare gradske jezgre i njezina urbanog ambijenta te na valorizaciju kulturne baštine i bogate prošlosti ovog područja u svrhu razvoja turističke ponude i lokalnog identiteta. Poseban naglasak stavljen je na napore usmjerene ka stavljanju stare gradske jezgre na UNESCO listu zaštićene kulturne baštine, čime bi se ostvario najviši stupanj zaštite i prepoznatosti kulturnog značaja ovog prostora. Svrha ovog cilja je očuvanje identiteta i jačanje prepoznatljivosti stare gradske jezgre grada Korčule na europskoj i svjetskoj razini.

SPECIFIČNI CILJEVI OPĆEG CILJA 2

- 2a Očuvanje tradicionalnog urbanog ambijenta
- 2b Valorizacija kulturnih bogatstava i prošlosti
- 2c Podizanje osviještenosti i jačanje vidljivosti stare gradske jezgre

OPIS

Održivi razvoj ima sve veći značaj u suvremenom svijetu koji se suočava sa sve učestalijim posljedicama klimatskih promjena, problemima sakupljanja i zbrinjavanje otpada, prometnih zagušenja i ispuštanja štetnih plinova iz vozila, kao i posljedicama masovnog turizma kojima se često narušavaju prirodne značajke pojedinih područja. Na području stare gradske jezgre grada Korčule su kroz analizu stanja identificirani nedostaci vezani uz stupanj razvijenosti infrastrukturne osnove, dok je prema procjenama budućeg utjecaja posljedica klimatskih promjena zaključeno kako je potrebno započeti poduzimati korake kako bi se u budućnosti umanjili nepovoljni utjecaji istih. Održivost u kontekstu ovog cilja prvenstveno se odnosi na razvoj primarne infrastrukture koja će poslužiti kao osnova za održivi razvoj ostalih segmenata stare gradske jezgre – društva, gospodarstva i prostora (okoliša). U okviru ovog cilja potrebno je posebnu pažnju obratiti na značaj primjene pametnih rješenja kojima se znatno doprinosi održivom razvoju svih segmenata stare gradske jezgre. Također, posebno se u okviru ovog cilja ističe razvoj održivog gospodarstva kao jedne od osnovnih neinfrastrukturnih komponenata cjelokupnog razvoja stare gradske jezgre.

Opći cilj **održiva jezgra** usmjeren je na razvoj infrastrukturne i gospodarske osnove putem kojim će se doprinijeti ukupnom održivom razvoju stare gradske jezgre grada Korčule te će se povećati razina sigurnosti u njoj.

SPECIFIČNI CILJEVI OPĆEG CILJA 3

- 3a Unaprjeđenje infrastrukturne osnove i gospodarenja otpadom
- 3b Razvoj održive mobilnosti i logistike
- 3c Razvoj održivog gospodarstva
- 3d Jačanje otpornosti i sigurnosti

SPECIFIČNI CILJEVI I AKTIVNOSTI

	OPĆI CILJ	SPECIFIČNI CILJ
1	Vitalna jezgra	<ul style="list-style-type: none">1a Očuvanje kulture življenja1b Unaprjeđenje društvenih sadržaj1c Pametno upravljanje temeljeno na participativnom modelu
2	Jezgra s identitetom	<ul style="list-style-type: none">2a Očuvanje tradicionalnog urbanog ambijenta2b Valorizacija kulturnih bogatstava i prošlosti2c Podizanje osviještenosti i jačanje vidljivosti stare gradske jezgre
3	Održiva jezgra	<ul style="list-style-type: none">3a Unaprjeđenje infrastrukturne osnove i gospodarenja otpadom3b Razvoj održive mobilnosti i logistike3c Razvoj održivog gospodarstva3d Jačanje otpornosti i sigurnosti

SC 1a Očuvanje kulture življenja

SVRHA

Očuvati demografsku vitalnost stare gradske jezgre kroz zadržavanje postojećeg i privlačenje novog stanovništva uz istovremeno unaprjeđenje kvalitete života na području stare gradske jezgre.

RELEVANTNOST

- na području stare gradske jezgre prisutan je proces pada broja stanovnika (depopulacija);
- kvaliteta života lokalnog stanovništva djelomično je narušena tijekom turističke sezone kao posljedica buke koja nastaje tijekom rada ugostiteljskih objekata;
- zbog statusa zaštite kao zaštićenog kulturnog dobra većina objekata podložna je strogim konzervatorskim propisima koji određuju metode obnove i uređenja;
- stanovnici stare gradske jezgre suočavaju se s problemom pronalaženja parkirnih mjesta, posebice tijekom ljetnih mjeseci.

AKTIVNOSTI

- 1a1 Subvencioniranje najma stanova u vlasništvu Grada obiteljima slabijeg socioekonomskog statusa i mladim obiteljima
- 1a2 Pružanje jednokratne financijske naknade za novorođenu djecu
- 1a3 Poticanje osnivanja stambene zadruge lokalnog stanovništva s područja stare gradske jezgre
- 1a4 Sufinanciranje obnove stambenih objekata opterećenih konzervatorskim propisima
- 1a5 Prezentacija prednosti stanovanja na području stare gradske jezgre na web stranicama Grada
- 1a6 Uvođenje besplatnog i osiguranog parkinga za stanovnike stare gradske jezgre
- 1a7 Nadzor razine buke sukladno nadležnim aktima
- 1a8 Poticanje poboljšanja zvučne izolacije u ugostiteljskim objektima na području stare gradske jezgre

INDIKATIVAN VREMENSKI PLAN PROVEDBE AKTIVNOSTI

	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.
1a1										
1a2										
1a3										
1a4										
1a5										
1a6										
1a7										
1a8										

MACRT

SC 1b Unaprjeđenje društvenih sadržaja

SVRHA

Unaprijediti kvalitetu života lokalnog stanovništva kroz razvoj društvenih i javnih sadržaja na području stare gradske jezgre.

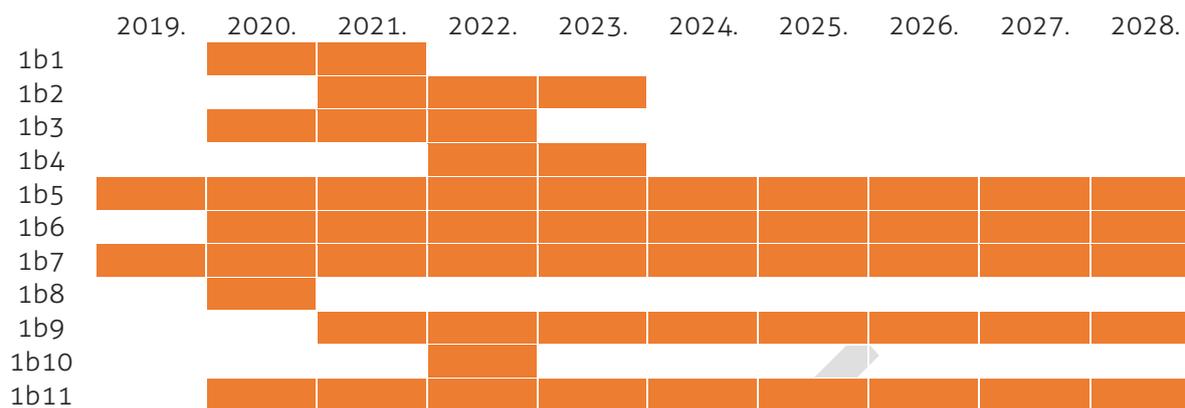
RELEVANTNOST

- utvrđen je nedostatak uređenih društvenih prostora na području stare gradske jezgre;
- utvrđen je nedostatak izložbenih prostora na području stare gradske jezgre i Grada Korčule;
- kulturno-zabavna događanja koncentrirana su prvenstveno u vrijeme ljetnih mjeseci;
- lokalno stanovništvo nedovoljno je informirano o postojećim događanjima u staroj gradskoj jezgri i Gradu Korčuli;
- istaknuta je potrebna za uređenjem javnih površina i sadržaja;
- područje stare gradske jezgre nedovoljno je prilagođeno kretanju osoba s invaliditetom.

AKTIVNOSTI

- 1b1 Uređenje moderne galerije u prostoru Šilovića doma
- 1b2 Obnova i uređenje prostora ljetnog kina
- 1b3 Uređenje interpretacijskog centra i multimedijskog prostora u Kneževom dvoru
- 1b4 Uređenje prostora za dnevni boravak i aktivnosti umirovljenika
- 1b5 Poticanje korištenja postojećih društvenih prostora
- 1b6 Poticanje organizacije cjelogodišnje ponude kulturno-zabavnih i ostalih društvenih događanja
- 1b7 Uređenje novih i održavanje postojećih dječjih igrališta i drugih zona za rekreaciju i slobodno vrijeme građana
- 1b8 Postavljanje informativnih ploča
- 1b9 Intenziviranje informiranja stanovnika o događanjima putem informativnih ploča i weba
- 1b10 Postavljanje dodatnih klupa za sjedenje na javnim površinama
- 1b11 Prilagođavanje javnih površina i društvenih prostora kretanju osoba s invaliditetom i osobama slabije pokretljivosti

INDIKATIVAN VREMENSKI PLAN PROVEDBE AKTIVNOSTI

MACRPT

SC1c Pametno upravljanje temeljeno na participativnom modelu

SVRHA

Razviti sustav upravljanja razvojem stare gradske jezgre koji se temelji na participativnom pristupu i suradnji javnog, privatnog i civilnog sektora te uključivanju građana u donošenje odluka.

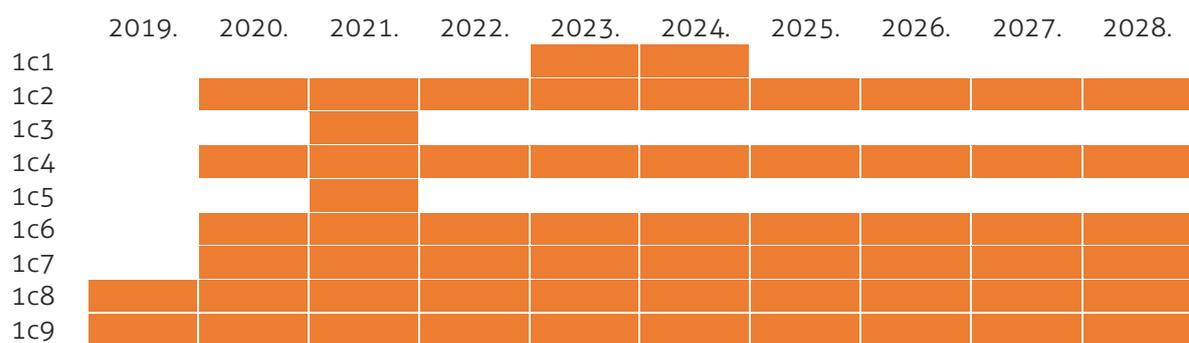
RELEVANTNOST

- na području stare gradske jezgre ne postoji jedinstven uređen prostor za razvoj suradnje svih sektora društva u upravljanju;
- potrebno je intenzivnije uključivanje lokalnog stanovništva u razmatranje budućeg razvoja stare gradske jezgre;
- potencijal razvoja suradnje s europskim gradovima sa specifičnim povijesnim jezgrama nije dovoljno iskorišten;
- ne postoje sustavna istraživanja i praćenja stanja u prostoru i promjene funkcionalno-prostorne strukture stare gradske jezgre.

AKTIVNOSTI

- 1c1 Uređenje i uspostava urbanog centra
- 1c2 Intenziviranje komunikacije s građanima stare gradske jezgre kroz održavanje bianualnih sastanaka
- 1c3 Uspostavljanje online komunikacijske platforme sa građanima, civilnim sektorom i poslovnim subjektima
- 1c4 Održavanje edukacija na temu sudjelovanja građana u donošenju odluka
- 1c5 Uspostava baze projektnih prijedloga i ideja građana
- 1c6 Uspostavljanje partnerstava s gradovima primjerima dobre prakse u upravljanju starim gradskim jezgrama
- 1c7 Provođenje analitičko-istraživačkih aktivnosti usmjerenih na identifikaciju i primjenu pametnih rješenja u upravljanju starim gradskim jezgrama
- 1c8 Priprema i provedba projekata u sklopu programa prekogranične i međunarodne suradnje vezanih uz stare gradske jezgre
- 1c9 Kontinuirano praćenje funkcionalno-prostorne strukture stare gradske jezgre

INDIKATIVAN VREMENSKI PLAN PROVEDBE AKTIVNOSTI

MACRT

SC2a Očuvanje tradicionalnog urbanog ambijenta

SVRHA

Očuvati tradicionalan lokalni urbani ambijent i izgled stare gradske jezgre s ciljem zadržavanja izvornog kulturno-povijesnog identiteta i specifičnosti.

RELEVANTNOST

- zbog kulturno-povijesnog značaja stare gradske jezgre i njenih specifičnosti potrebno ju je očuvati kako ne bi izgubila identitet;
- kanižele na području stare gradske jezgre nisu u cijelosti uređene;
- vizualni identitet i sigurnost su narušeni neprimjereno postavljenim energetskim i telekomunikacijskim kablovima;
- nepostojanje unificiranog vizualnog izgleda reklama, vanjskih dijelova ugostiteljskih objekata i urbane opreme čime se potencijalno dovodi do narušavanja izgleda stare gradske jezgre korištenjem vizuala neprimjerenih izgledu jezgre;
- neuređenost pojedinih dijelova javnih površina;
- neuređeni i zapušteni objekti (kućišta) koji narušavaju sigurnost stanovnika i posjetitelja i izgled jezgre;
- nepostojanje prikladne ambijentalne rasvjete koja naglašava znamenitosti stare gradske jezgre i doprinosi očuvanju ambijenta.

AKTIVNOSTI

- 2a1 Popločenje svih javnih površina kamenom
- 2a2 Sanacija i očuvanje borova i ostalog drveća i biljaka
- 2a3 Regulacija vremenskog trajanja stajanja građevinskih skela na području zone A stare gradske jezgre
- 2a4 Izrada plana uređenja kanižela i smještanja energetskih i telekomunikacijskih kablova u zemlju
- 2a5 Ukopavanje energetskih i telekomunikacijskih kablova u zemlju
- 2a6 Unificiranje izgleda reklama, ugostiteljske i urbane opreme
- 2a7 Stručno savjetovanje prilikom postavljanja ventilacijskih i klima uređaja na objekte u svrhu umanjavanja negativnih utjecaja na okolno stanovništvo i vizuru
- 2a8 Sanacija degradiranih dijelova javnih pješačkih i prometnih površina zone A
- 2a9 Kontrola spremanja opreme i stanja uređenosti prostora oko ugostiteljskih objekata po njihovom zatvaranju na kraju turističke sezone
- 2a10 Detaljna razrada standarda u građevini, arhitekturi, konzervaciji i restauraciji prilikom zahvata obnove objekata
- 2a11 Uspostavljanje i provedba programa redovnog pregleda i utvrđivanja stanja kulturnih dobara
- 2a12 Zatvaranje otvora zapuštenih kuća (kućišta) estetski prihvatljivim rješenjima
- 2a13 Poticanje obnove i ponovnog stavljanja u funkciju zapuštenih objekata
- 2a14 Uređenje i kontinuirano održavanje kupališta
- 2a15 Očuvanje parka Foretić - spomenika parkovne arhitekture
- 2a16 Kontinuirano održavanje čistoće javnih površina, zelenih površina i obale
- 2a17 Postavljanje ambijentalne javne rasvjete

INDIKATIVAN VREMENSKI PLAN PROVEDBE AKTIVNOSTI

	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.
2a1										
2a2										
2a3										
2a4										
2a5										
2a6										
2a7										
2a8										
2a9										
2a10										
2a11										
2a12										
2a13										
2a14										
2a15										
2a16										
2a17										

SC2b **Valorizacija kulturnih bogatstava i prošlosti**

SVRHA

Doprinijeti jačanju lokalnog identiteta i razvoju održivog turizma kroz uređenje kulturno-povijesnih znamenitosti i valorizaciju bogate korčulanske prošlosti i tradicije.

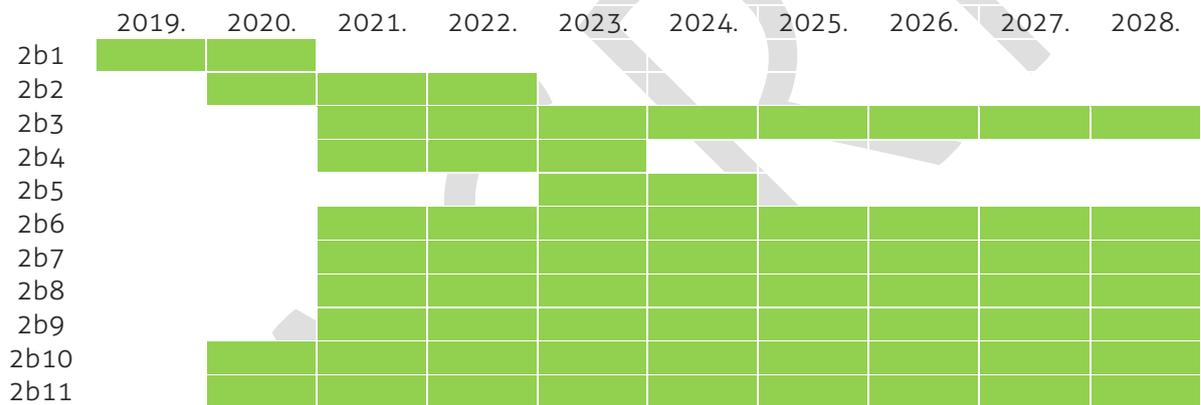
RELEVANTNOST

- postoji potreba za obnovom, uređenjem i ponovnim stavljanjem u društvenu funkciju određenog dijela objekata velikog kulturnog značaja;
- postoji potreba za intenzivnijom valorizacijom postojeće ponude otoka Korčule i prezentacijom iste na području stare gradske jezgre;
- kulturni sadržaji na području stare gradske jezgre trenutno nisu funkcionalno povezani, odnosno ne postoji jedinstvena integrirana ulaznica za sve sadržaje;
- bogatu povijest i kulturnu baštinu stare gradske jezgre potrebno je intenzivnije valorizirati u svrhu razvoja lokalnog identiteta i turističke ponude;
- postoje potencijali za intenziviranje ponude lokalne enogastronomije na području stare gradske jezgre;
- inovativnost u razvoju novih kulturnih sadržaja moguće je ostvariti jačanjem suradnje različitih aktera iz sektora kulture.

AKTIVNOSTI

- 2b1 Uređenje kuće Marka Pola
- 2b2 Uređenje palače Ismaeli Gabrielis
- 2b3 Podrška opremanju i modernizaciji ponude i prezentacije kulturnih ustanova
- 2b4 Razvoj gradskog muzeja kao recepcije za cjelokupnu tradicijsku ponudu otoka Korčule
- 2b5 Razvoj jedinstvene muzejske kartice za cjelokupnu kulturno-manifestacijsku ponudu
- 2b6 Intenzivnija valorizacija Marka Pola kroz razvoj storytellinga
- 2b7 Intenzivnija valorizacija prošlosti brodogradnje kroz storytelling i izlaganje korčulanskog leuta
- 2b8 Intenzivnija valorizacija značaja i djelovanja bratovštine Svih Svetih
- 2b9 Intenzivnija valorizacija i promocija značaja korčulanskog Statuta
- 2b10 Unaprjeđenje promocije i ponude lokalne enogastronomije
- 2b11 Jačanje međusobne suradnje kulturnih institucija, udruga i ostalih aktera u stvaranju kulturnih sadržaja

INDIKATIVAN VREMENSKI PLAN PROVEDBE AKTIVNOSTI

SC2c **Podizanje osviještenosti i jačanje vidljivosti stare gradske jezgre**

SVRHA

Osvijestiti lokalno stanovništvo i turiste o vrijednosti i značenju stare gradske jezgre te načinima zaštite i održivog života u njoj uz istovremenu zaštitu u okviru UNESCO-a.

RELEVANTNOST

- stara gradska jezgra grada Korčule nalazi se na tentativnoj listi UNESCO-ve zaštićene svjetske kulturne baštine;
- potrebno je kontinuirano podizati razinu osviještenosti lokalnog stanovništva o važnosti i posebnostima stare gradske jezgre, kao i načinima njezine zaštite kako bi se očuvala u izvrsnom stanju;
- postoji mogućnost korištenja inovativnih metoda promidžbe kojima je moguće doći do specifičnih ciljanih skupina posjetitelja.

AKTIVNOSTI

- 2c1 Kontinuirano djelovanje s ciljem uvrštavanja stare gradske jezgre na UNESCO listu svjetske kulturne baštine
- 2c2 Razvoj brenda stare gradske jezgre kao predstavnika grada Korčule
- 2c3 Promocija stare gradske jezgre primjenom pametnih rješenja i inovativnih metoda
- 2c4 Promocija vrijednosti i atrakcija stare gradske jezgre na stranicama Turističke zajednice Grada Korčule
- 2c5 Edukacije djece i mladih o vrijednosti stare gradske jezgre kroz školske projekte
- 2c6 Organizacija događanja na temu promicanja vrijednosti stare gradske jezgre u kontekstu suvremenih turističkih trendova

INDIKATIVAN VREMENSKI PLAN PROVEDBE AKTIVNOSTI

	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.
2c1	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
2c2			■	■	■	■	■	■	■	■
2c3		■	■	■	■	■	■	■	■	■
2c4	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
2c5		■	■	■	■	■	■	■	■	■
2c6			■	■	■	■	■	■	■	■

SC3a Unaprjeđenje infrastrukturne osnove i gospodarenja otpadom

SVRHA

Doprinijeti povećanju kvalitete života stanovništva, održivosti okoliša i razvoju gospodarstva kroz razvoj infrastrukturnih sustava na području stare gradske jezgre.

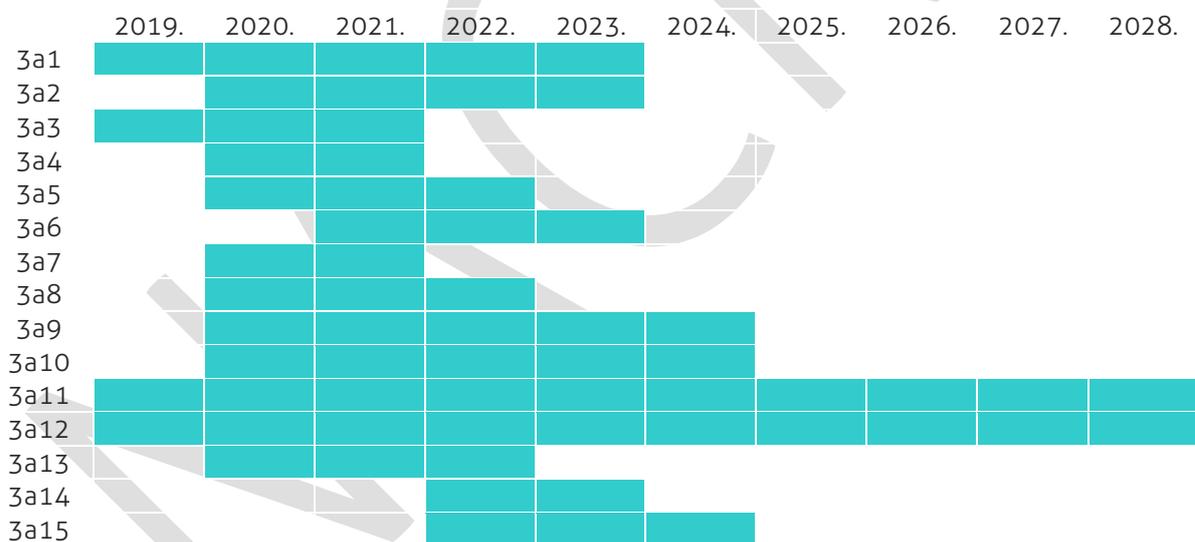
RELEVANTNOST

- infrastrukturna osnova na području stare gradske jezgre zahtjeva kontinuirana ulaganja u modernizaciju i širenje kako bi se unaprijedila kvaliteta života lokalnog stanovništva i omogućio održivi razvoj;
- javnu ravjetu potrebno je modernizirati i proširiti njenu raširenost;
- potrebno je omogućiti adekvatno osvjetljenje na području stare gradske jezgre tijekom cijele godine;
- infrastruktura namijenjena sakupljanju otpada je nedostatna te ju je potrebno unaprijediti i proširiti na području stare gradske jezgre;
- kanalizacijsku i vodoopskrbnu infrastrukturu potrebno je modernizirati i proširiti;
- postojeće dvije trafostanice nedovoljne su za optimalnu opskrbu električnom energijom, posebice tijekom ljetnih mjeseci;
- sustav brzog rješavanja utvrđenih manjih komunalnih problema znatno bi unaprijedio stanje uređenosti stare gradske jezgre.

AKTIVNOSTI

- 3a1 Širenje mreže javne rasvjete
- 3a2 Modernizacija javne rasvjete uz primjenu pametnih i energetski učinkovitih rješenja te minimalizaciju svjetlosnog onečišćenja
- 3a3 Provođenje optičke internetske infrastrukture na području stare gradske jezgre
- 3a4 Razvoj internetskih hotspot točaka
- 3a5 Postavljanje dodatnih koševa za smeće
- 3a6 Postavljanje pametnih podzemnih kontejnera za odlaganje otpada
- 3a7 Nabava kanti za smeće za svaki ugostiteljski objekt
- 3a8 Postavljanje koševa za pseći izmet
- 3a9 Održavanje edukacija o održivom zbrinjavanju otpada u kućanstvima i poslovnim objektima
- 3a10 Priprema i izdavanje brošura o održivom zbrinjavanju otpada u kućanstvima i poslovnim objektima
- 3a11 Uređenje kanalizacijskog i sustava odvodnje oborinskih voda
- 3a12 Uređenje i modernizacija vodoopskrbne infrastrukture
- 3a13 Izgradnja trafostanice na području stare gradske jezgre
- 3a14 Uređenje novih javnih sanitarnih čvorova
- 3a15 Razvoj informacijskog sustava prijave i brzog rješavanja komunalnih problema

INDIKATIVAN VREMENSKI PLAN PROVEDBE AKTIVNOSTI

SC3b Razvoj održive mobilnosti i logistike

SVRHA

Razviti prometni sustav koji potiče stanovništvo na prelazak na održive oblike putovanja uz smanjenje korištenja osobnih vozila te koji omogućuje održivu opskrbu gospodarskih objekata na području stare gradske jezgre.

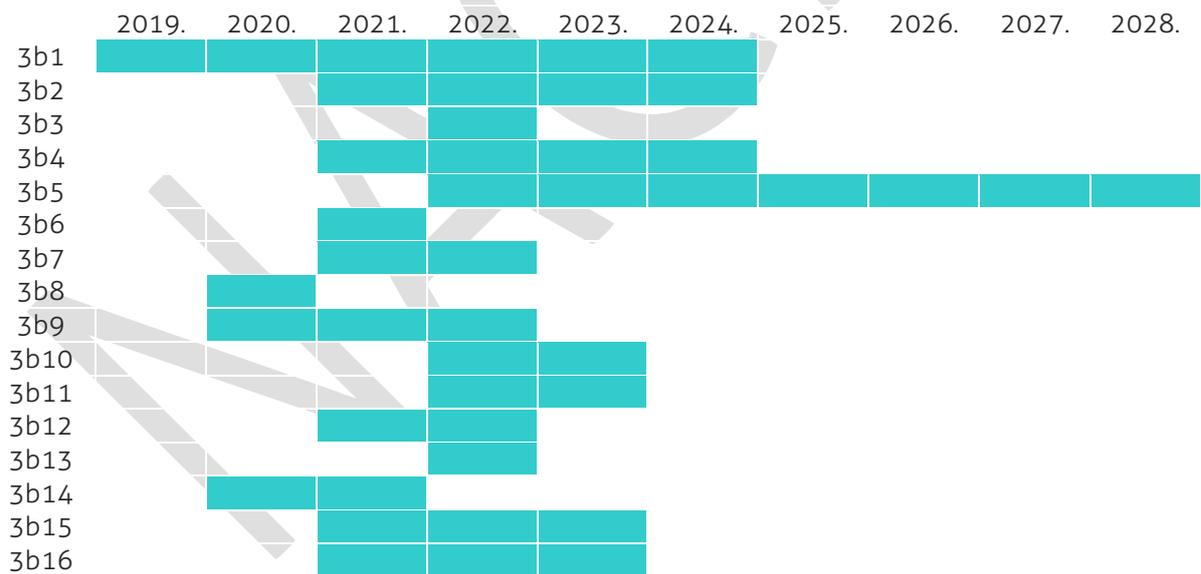
RELEVANTNOST

- održivi oblici prometa jedan su od osnovnih prioriteta razvoja svakog gradskog središta;
- potrebno je smanjiti korištenje osobnih vozila i poticati prelazak na održive oblike putovanja;
- infrastrukturu alternativnih (održivih) oblika prometa je potrebno kontinuirano unaprjeđivati;
- potrebno je osigurati adekvatan broj parkirnih mjesta lokalnom stanovništvu i posjetiteljima (izvan zone A zaštite stare gradske jezgre);
- pametna rješenja nedovoljno su iskorištena u segmentu razvoja prometa na području stare gradske jezgre;
- opskrbna vozila doprinose nastajanju zastoja u prometu na području stare gradske jezgre;
- potrebno je podići razinu osviještenosti lokalnog stanovništva i posjetitelja i modelima održive mobilnosti i njihove implementacije na području stare gradske jezgre.

AKTIVNOSTI

- 3b1 Uređenje pješačkih površina
- 3b2 Uređenje biciklističkih staza u skladu s mogućnostima u prostoru
- 3b3 Uspostavljanje sustava javnih bicikala
- 3b4 Uređenje i sanacija cesta na području stare gradske jezgre
- 3b5 Uređenje i održavanje privezišta za brodove
- 3b6 Zabrana prometa vozilima šetalištem Petra Kanavelića
- 3b7 Regulacija smještaja ugostiteljskih dijelova na javnim površinama
- 3b8 Ponovno iscrtavanje izbljedjelih linija parkirnih mjesta na postojećim parkiralištima
- 3b9 Izgradnja podzemne garaže na prostoru postojećeg autobusnog kolodvora
- 3b10 Primjena digitalnih rješenja u prometu - aplikacija za nalaženje parkirnih mjesta s prikazom svih elemenata prometnog sustava
- 3b11 Postavljanje električnih punionica za električne bicikle i električne automobile
- 3b12 Nabava električnog dostavnog vozila za opskrbu gospodarskih objekata i stanovnika stare gradske jezgre
- 3b13 Uređenje mjesta za pretovar robe na električno dostavno vozilo na bivšem parkiralištu policije
- 3b14 Izrada plana održive mobilnosti na području stare gradske jezgre s detaljnim planom uređenja i razvoja javnoprometnih površina
- 3b15 Priprema i izdavanje brošura o modelima i koristima održive mobilnosti u staroj gradskoj jezgri
- 3b16 Održavanje edukacija o modelima i koristima održive mobilnosti u staroj gradskoj jezgri

INDIKATIVAN VREMENSKI PLAN PROVEDBE AKTIVNOSTI

SC3c Razvoj održivog gospodarstva

SVRHA

Razviti gospodarstvo na području stare gradske jezgre koje se temelji na pametnoj valorizaciji postojećih lokalnih resursa, unaprjeđenju ponude i održivom turizmu.

RELEVANTNOST

- turizam je dominantna gospodarska grana na području stare gradske jezgre, s daleko najvećim brojem turističkih dolazaka i noćenja tijekom tri ljetna mjeseca (sezonalni karakter turizma);
- potrebno je proširiti turističku ponudu na području stare gradske jezgre (cjelogodišnja ponuda);
- potrebno je snaženje tradicionalnih obrta (zanata) i lokalnih poljoprivrednika te njihova integracija u turizam;
- veliki potencijal predstavlja razvoj suradnje između hotela na području stare gradske jezgre i ostalih dionika koji djeluju u sektoru turizma, čime je moguće doprinijeti proširenju sezone rada hotela, kao i razvoju novih društvenih i turističkih događanja;
- kako bi se povećala kvaliteta doživljaja posjetitelja i života lokalnog stanovništva, održivost turizma, te smanjenje nepovoljnih utjecaja na prostor stare gradske jezgre, potrebno je poticati djelovanje u smjeru rasterećenja stare gradske jezgre i razvoja koordiniranog i održivog pristupa organiziranih posjeta staroj gradskoj jezgri.

AKTIVNOSTI

- 3c1 Snaženje tradicijskih obrta kroz intenzivnije uključivanje u turističku ponudu
- 3c2 Subvencioniranje promotivnih aktivnosti tradicijskih obrta
- 3c3 Povlaštene cijene najma gradskih prostora za tradicionalne zanate i deficitarne djelatnosti
- 3c4 Uređenje tržnice
- 3c5 Privlačenje većeg broja lokalnih proizvođača na tržnicu
- 3c6 Proširenje i uređenje turističke signalizacije
- 3c7 Razvoj sadržaja i programa za posjetitelje s kruzera i organizirane izlete
- 3c8 Poticanje postepenog proširenja sezone rada hotela na području stare gradske jezgre kroz izravnu komunikaciju s hotelima
- 3c9 Poticanje povezivanja i zajedničkog djelovanja hotela i dionika zaduženih za razvijanje turističkih sadržaja i događanja
- 3c10 Poticanje intenzivnijeg uvrštavanja atrakcija iz okolice stare gradske jezgre u programe turističkih agencija
- 3c11 Poticanje koordinacije između turističkih agencija prilikom organizacije grupa posjetitelja u svrhu smanjenja opterećenja stare gradske jezgre
- 3c12 Razvoj suradnje poslovnih subjekata, ustanova i udruga u prezentaciji i ponudi lokalnih proizvoda

INDIKATIVAN VREMENSKI PLAN PROVEDBE AKTIVNOSTI

	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.
3c1										
3c2										
3c3										
3c4										
3c5										
3c6										
3c7										
3c8										
3c9										
3c10										
3c11										
3c12										

SC3d **Jačanje otpornosti i sigurnosti**

SVRHA

Ojačati otpornost stare gradske jezgre na prirodne (prvenstveno posljedice klimatskih promjena) i antropogene rizike uz istovremenu primjenu rješenja kojima se doprinosi smanjenju nepovoljnih utjecaja na okoliš i klimu.

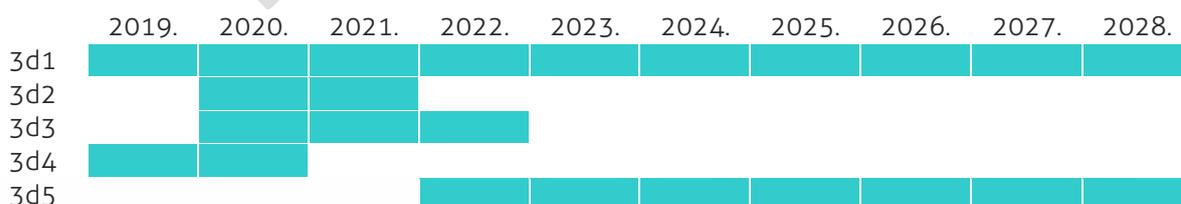
RELEVANTNOST

- ekstremne vremenske pojave sve su učestalije na globalnoj razini kao posljedica klimatskih promjena (suše, padaline, oluje i dr.);
- projekcije pokazuju kako su otoci i obalna područja najviše izloženi utjecajima koji će se u budućnosti pojaviti kao posljedica klimatskih promjena (poput podizanje razine mora i sl.);
- potrebno je kontinuirano ulagati u porast razine sigurnosti na području stare gradske jezgre.

AKTIVNOSTI

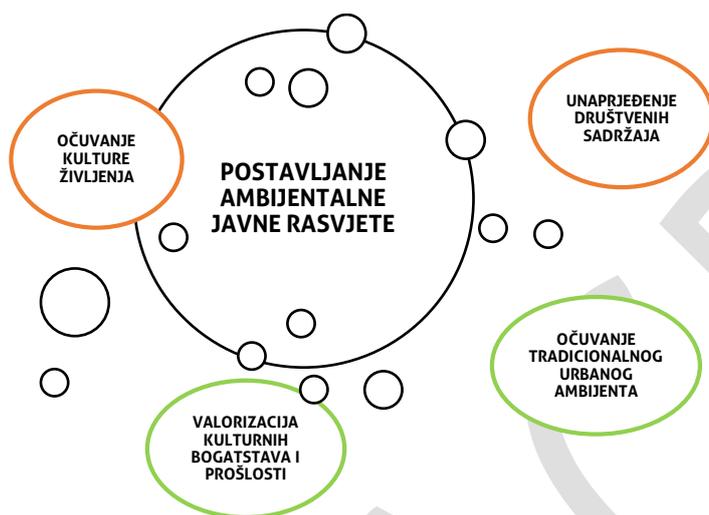
- 3d1 Poticanje primjene energetski učinkovitih i pametnih rješenja na području stare gradske jezgre
- 3d2 Izrada stručne dokumentacije vezane uz povećanje otpornosti stare gradske jezgre na posljedice klimatskih promjena i prirodne rizike
- 3d3 Sanacija opasnih (ruševnih) elemenata na području stare gradske jezgre
- 3d4 Povećanje broja hidranata na području stare gradske jezgre
- 3d5 Ulaganje u tehnička rješenja prilagodbe stare gradske jezgre na posljedice klimatskih promjena i prirodnih rizika

INDIKATIVAN VREMENSKI PLAN PROVEDBE AKTIVNOSTI

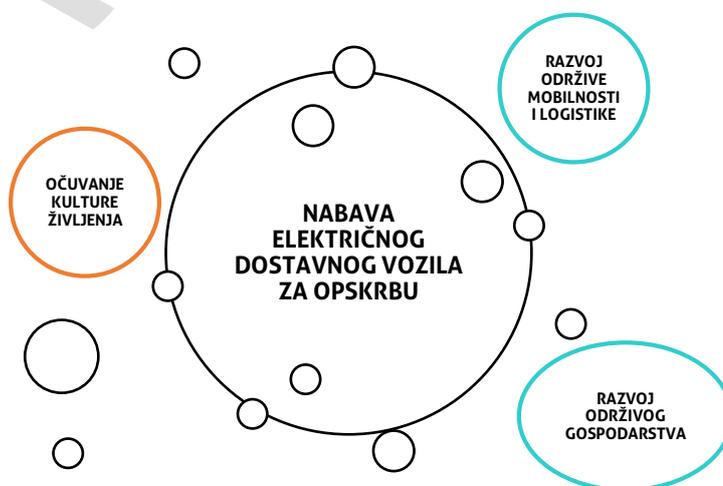
VIŠEDIMENZIONALNOST AKTIVNOSTI

Aktivnosti u okviru specifičnih ciljeva odlikuju se višedimenzionalnim karakterom kojim velik broj predviđenih aktivnosti istovremeno doprinosi ostvarenju ne samo jednog, već nekoliko specifičnih ciljeva. Višedimenzionalni karakter aktivnosti planski je implementiran u proces oblikovanja istih kako bi se doprinijelo povećanju uspješnosti realizacije specifičnih i općih razvojnih ciljeva.

Primjer A: doprinos realizacije aktivnosti *postavljanja ambijentalne javne rasvjete* određenim specifičnim ciljevima

Primjer B: doprinos realizacije aktivnosti *nabave električnog dostavnog vozila za opskrbu* određenim specifičnim ciljevima

POPIS LITERATURE I IZVORA

Centar za kulturu - Izvješće o radu Centra za kulturu u 2018. g., <http://kulturakorcula.hr/wp-content/uploads/2019/03/Izvj%C5%A1taj-o-radu-Centra-za-kulturu-Kor%C4%8Dula-za-2018.pdf> (1.4.2019.)

Državna geodetska uprava (DGU), 2019: Središnji registar prostornih jedinica RH (GIS shapefileovi), Zagreb

Državni zavod za statistiku (DZS), Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine: Privatna kućanstva prema broju članova po gradovima/općinama, www.dzs.hr (25.2.2019.)

Državni zavod za statistiku (DZS), Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine: Stanovi prema načinu korištenja po gradovima/općinama, www.dzs.hr (25.2.2019.)

Državni zavod za statistiku (DZS), Naselja i stanovništvo Republike Hrvatske 1857.-2001., www.dzs.hr (25.2.2019.)

Državni zavod za statistiku (DZS), Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine: Stanovništvo prema migracijskim obilježjima, www.dzs.hr (25.2.2019.)

Državni zavod za statistiku (DZS), Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine: Aktivno stanovništvo koje obavlja zanimanje po naseljima, www.dzs.hr (25.2.2019.)

Državni zavod za statistiku (DZS), Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine: Dnevni i tjedni migranti, www.dzs.hr (25.2.2019.)

Državni zavod za statistiku (DZS), Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine: Nastanjeni stanovi prema pomoćnim prostorijama i instalacijama po gradovima/općinama, www.dzs.hr (25.2.2019.)

Državni zavod za statistiku (DZS), Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2001. godine: Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima, www.dzs.hr (25.2.2019.)

Državni zavod za statistiku (DZS), Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine: Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima, www.dzs.hr (25.2.2019.)

Državni zavod za statistiku (DZS), Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine: Stanovništvo staro 15 i više godina prema najvišoj završenoj školi, obrazovnim područjima i spolu, www.dzs.hr (25.2.2019.)

Državni zavod za statistiku (DZS), Tablogrami 2001.-2011. (Nepublicirani izvori)

Državni zavod za statistiku, Turizam <https://www.dzs.hr/> (21.3.2019.)

Dumbović Bilušić, B., 2015: Krajolik kao kulturno naslijeđe – Metode prepoznavanja, vrjednovanja i zaštite kulturnih krajolika Hrvatske, Ministarstvo kulture Republike Hrvatske – Uprava za zaštitu kulturne baštine, Zagreb

Fokus grupe, 2019 (Nepublicirani izvor)

Foretić, V., 1980 : Korčula u domaćim i međunarodnim relacijama, Dalmacij, vol.22 (1), 107.-119.

Grad Korčula (2018), Strategija razvoja Grada Korčule do 2020, http://www.korcula.hr/wp-content/uploads/2018/10/strategija-razvoja-grada-korcule-do-2020.-godine-final_kor-1.pdf (22.3.2019.)

Grad Korčula, 2016: II. Izmjene i dopune Prostornog plana uređenja Grada Korčule, <http://www.korcula.hr/ii-izmjene-i-dopune-prostornog-plana-uredenja-grada-korcule-2016/>, (4.3.2019.)

Grad Korčula, 2019 – nepublicirani izvor

Hrvatska agencija za okoliš i prirodu, Registar onečišćavanja okoliša, <http://roo.azo.hr/>, (4.3.2019.)

Hrvatska enciklopedija, <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=22812> (20.3.2019.)

Hrvatski leksikon, <https://www.hrleksikon.info/definicija/trziste-rada.html> (20.3.2019.)

Hrvatski zavod za zapošljavanje, Statistički godišnjak, <http://staro.hzz.hr/default.aspx?id=42053> (20.3.2019.)

Kalogjera, D., 2017: Povijesni pregled, <http://www.korcula.hr/o-korculi/povijesni-pregled/> (20.2.2019.)

Knjižnica Ivan Vidali (2018), Izvješće o radu Knjižnice Ivan Vidali u 2017. g., http://www.gk-korcula.hr/novastranica/wp-content/uploads/2016/01/IZVJESCE-2017_kona%C4%8Dno.pdf (1.4.2019.)

Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, 2014: Rješenje o zaštiti stare gradske jezgre grada Korčule, Zagreb

Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, Registar kulturnih dobara, <https://data.gov.hr/dataset/registar-kulturnih-dobara> (27.2.2019.)

Ministarstvo uprave, Registar udruga, <https://registri.uprava.hr/#!udruge> (22.3.2019.)

Muzej Grada Korčule, Izvješće o radu Muzeja Grada Korčule, <http://www.korcula.hr/wp-content/uploads/2018/05/gradski-muzej-izvjesce-o-radu-za-2017.pdf> (1.4.2019.)

Nejašmić, I., 2005: Demografija, stanovništvo u prostornim odnosima i procesima, Školska knjiga, Zagreb

Njegač D., Gašparović S., Stipešević S., 2010: Promjene u funkcionalno-prostornoj strukturi Osijeka nakon 1991. godine, Hrvatski geografski glasnik 72(2), 101-121

Odluka o određivanju parkirališnih mjesta na području Grada Korčule, Službeni glasnik Grada Korčule 3/14

Odluka o uređenju cestovnog prometa na području Grada Korčule, Službeni glasnik Grada Korčule 3/09

Pravilnik o sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza, obveznim prostornim pokazateljima, standardu elaborata i obveznih priloga prostornih planova, Narodne novine 106/98, 39/04, 45/04, 163/04 i 135/10, https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2010_12_148_3778.html (23.3.2019)

Prelogović V., Lukić A., 2011: Funkcionalno-prostorna struktura ivanićgradskog podgrađa kao element urbanog identiteta, Modeli upravljanja procesima obnove i razvoja povijesnih gradova – Primjer Ivanić-Grada: Mogućnosti revitalizacije i obnove starog Ivanića, Međunarodni znanstveno-stručni skup, Ivanić-Grad 2011.

Recommendation on the Historic Urban Landscape, United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO), Pariz, 2011.

Sažeti pregled povijesti područja Dubrovačko-neretvanske županije, 2017: <http://www.zzpudnz.hr/LinkClick.aspx?fileticket=FrJKM82ciGo%3D&tabid=610>

Vresk, M., 2002: Grad i urbanizacija, Školska knjiga, Zagreb

Zakon o prostornom uređenju, Narodne novine NN 153/13, 65/17, 114/18, https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2018_12_114_2218.html (23.3.2019)

Zakon o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske, NN 123/17

Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, NN NN 69/99, 151/03, 157/03, 100/04, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14, 98/15, 44/17, 90/18

Zakon o zaštiti prirode, Narodne novine NN 80/13, 15/18, 14/19, https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2018_02_15_316.html (23.3.2019)

Zaštita prirode Dubrovačko – neretvanske Županije, <https://zastita-prirode-dnz.hr/>, (12.3.2019.)

MACT